

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

MİLLÎ TÜRK TALEBE BİRLİĞİNİN
EĞİTİM FAALİYETLERİ VE EĞİTİME DAİR GÖRÜŞLERİ
(1933-1965)

Yüksek Lisans Tezi

Cennet GÜLER

DANIŞMAN
Prof. Dr. Serpil SÜRMELİ

SAMSUN

2022

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

**MİLLÎ TÜRK TALEBE BİRLİĞİ'NİN
EĞİTİM FAALİYETLERİ VE EĞİTİME DAİR GÖRÜŞLERİ
(1933-1965)**

Yüksek Lisans Tezi

Cennet GÜLER

Danışman
Prof. Dr. Serpil SÜRMELİ

SAMSUN

2022

TEZ KABUL VE ONAYI

Cennet GÜLER tarafından, Prof. Dr. Serpil SÜRMELİ danışmanlığında hazırlanan “Millî Türk Talebe Birliği’nin Eğitim Faaliyetleri ve Eğitime Dair Görüşleri (1933-1965)” başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından 14.2.2022 tarihinde yapılan sınav sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Unvanı Adı Soyadı		İmza	Sonuç
Üniversitesi			
Ana Bilim/Ana Sanat Dalı		İmza	Sonuç
Başkan	Prof. Dr. Serpil SÜRMELİ		☐
	Ondokuz Mayıs Üniversitesi		Kabul
	Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı		☐ Ret
Üye	Prof. Dr. Emine ALTUNAY ŞAM		☐
	Amasya Üniversitesi		Kabul
	Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı		☐ Ret
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Pelin İSKENDER KILIÇ		☐
	Ondokuz Mayıs Üniversitesi		Kabul
	Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı		☐ Ret

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen ve yukarıda adları yazılı jüri üyeleri tarafından uygun görülmüştür.

ONAY

... / ... / ...

Prof. Dr. Ali BOLAT
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Hazırladığım Yüksek Lisans tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin Kaynaklar'da gösterilenlerden oluştuğunu, her unsurun enstitü yazım kılavuzuna uygun yazıldığını ve TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği'nin 3. bölüm 9. maddesinde belirtilen durumlara aykırı davranılmadığını taahhüt ve beyan ederim.

Etik Kurul Gerekli mi?

Evet ☐

Hayır ☒

İmza

14 / 2 / 2022

Cennet GÜLER

TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI

Tez Başlığı: Millî Türk Talebe Birliği'nin Eğitim Faaliyetleri ve Eğitime Dair Görüşleri (1933-1965)

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışması için şahsım tarafından 10.01.2022 tarihinde intihal tespit programından alınmış olan özgünlük raporu sonucunda;

Benzerlik oranı : % 6

Tek kaynak oranı : % 1 çıkmıştır.

İmza

14 / 2 / 2022

Prof. Dr. Serpil SÜRMELİ

ÖZET

MİLLÎ TÜRK TALEBE BİRLİĞİ'NİN EĞİTİM FAALİYETLERİ VE EĞİTİME DAİR GÖRÜŞLERİ (1933-1965)

Cennet GÜLER

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı

Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans, Şubat/2022

Danışman: Prof. Dr. Serpil SÜRMELİ

Türkiye'nin en köklü sivil toplum örgütlerinden ve öğrenci hareketlerinden biri olan Millî Türk Talebe Birliği'nin 1933-1965 yılları arasındaki eğitime dair faaliyetlerinin ve görüşlerinin incelendiği bu çalışmada dönemin eğitim meseleleri hususunda birliğin tutumu ve eylemleri incelenmiştir. Millî Türk Talebe Birliği'nin dönemin eğitim sorunlarına ilişkin görüşlerini ve çözüm önerilerini ortaya koymak çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Kurulduğu günden itibaren ülke meseleleriyle yakından ilgilenen, sadece fikrî alanda değil eylem boyutunda da faaliyetlerde bulunan Millî Türk Talebe Birliği, bir öğrenci teşkilatı olması sebebiyle de eğitim meselesini her zaman gündeminin ilk sıralarında tutmuştur. Çalışmada Millî Türk Talebe Birliği'nin yayınları, dönemlerine ilişkin faaliyet raporları, ulusal basında yayımlanan birlik faaliyetleri ve Millî Türk Talebe Birliği ile ilgili yayımlanmış kitaplar incelenmiştir. İnceleme neticesinde “ecnebi mektepler sorunu, köy mektepleri ve ilköğretim, ortaöğretim ve üniversite eğitime dair sorunlar” şeklinde tespit edilen eğitime dair görüş ve faaliyetler üç farklı başlık altında tasnif edilmiştir. Her bir başlık 1933-1936 ve 1946-1965 yılları arası olmak üzere iki ayrı dönemde ele alınarak çalışma hazırlanmıştır.

Sonuç olarak Millî Türk Talebe Birliği'nin 1933-1965 yılları arasında eğitim-öğretime dair sorunları sadece dile getiren değil aynı zamanda çözüm de üreten bir öğrenci topluluğu olduğu görülmektedir. Millî Türk Talebe Birliği, ülkemizin eğitim sorununu Cumhuriyet'in ilk yıllarında genel gündemi oluşturan Hatay meselesi, Kıbrıs meselesi, kalkınma, sanayileşme gibi sorunlardan ayrı tutup eğitim-öğretim alanına ilişkin çeşitli faaliyetler düzenlemiş ve birlik mensupları buldukları her fırsatta bu alan ile ilgili görüşlerini ifade etmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Ecnebi Mektepler, Köy Mektepleri, Üniversite, Öğrenci Sorunları, Birlik gazetesi.

ABSTRACT

EDUCATIONAL ACTIVITIES AND VIEWS ON EDUCATION OF NATIONAL TURKISH STUDENT ASSOCIATION

(1933-1965)

Cennet GÜLER

Ondokuz Mayıs University

Institute of Graduate Studies

Department of Turkish and Social Sciences Education

Social Studies Education Programme

Master, February/2022

Supervisor: Prof. Dr. Serpil SÜRMELİ

In this study, in which the activities and views of the National Turkish Student Union, which is one of the most rooted non-governmental organizations and student movements in Turkey, on education between 1933-1965, the attitude and actions of the union on the educational issues of the period were examined. The study aims to reveal the views of the National Turkish Students' Union on the education problems of the period and their solution proposals. Since the day it was founded, the National Turkish Students' Union, which has been closely interested in the country's issues and has been active not only in the academic field but also in the action dimension, has always kept the issue of education at the top of its agenda, as it is a student organization. In the study, the National Turkish Students' Union publications, the activity reports regarding their periods, the activities of the union published in the national press, and the books published about the National Turkish Students' Union were examined. As a result of the examination, the views and activities on education, determined as "the problem of foreign schools, village schools and problems related to primary, secondary and university education", were classified under three different headings. The study was prepared by considering each title in two separate periods, between 1933-1936 and 1946-1965.

Consequently, it has been observed that the National Turkish Student Association is a students' association that gave utterance to the education-training problems between 1933-1965 and produced solutions. The National Turkish Student Association set the education problem of our country apart from the problems such as Hatay question, Cyprus question, development, industrialization, which constituted the general agenda in the first years of the Republic. They arranged various activities related to education training, and the members of the association expressed their opinions on this field on all occasions.

Keywords: Foreign Schools, Village Schools, University, Students' Problems, Birlik Newspaper.

TEŞEKKÜR

Bu çalışmayı hazırlama sürecinde engin bilgi ve tecrübesini benden esirgemeyen danışman hocam sayın Prof. Dr. Serpil SÜRMELİ'ye ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü hocalarına, eğitim hayatıma ışık oldukları için çok teşekkür ederim. Üniversite sınavını kazanmamda en büyük destekçim, bana inanan ve yardımını esirgemeyen sayın Eskişehir İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı Muhittin ADIYAMAN hocama çok teşekkür ederim. Çalışmam esnasında Millî Kütüphane'deki kaynaklara erişmemde yardımcı olan kardeşlerim Ammar Yasir GÜLER ve Yusuf Ziya GÜLER'e de ayrıca teşekkür ederim. Beni yetiştiren, maddi manevi tüm zorluklara rağmen arkamda duran ailemin tüm fertlerine, özellikle annem Fatma DURNAZ'a şükran borçluyum. Bu çalışmayı hazırlama sürecinde sevgisini ve özlemini kalbimin derinlerinde hissettiğim babam Murtaza DURNAZ'ı rahmetle yâd ederim. Bu süreçte her daim desteğini hissettiğim sevgili eşim Dr. Öğr. Üyesi Muhammed İkbâl GÜLER ve oğlum Mehmed Âkif'e de teşekkürü bir borç bilirim.

14 / 2 / 2022

Cennet GÜLER

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAYI	i
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI	ii
TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER	vi
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırma Konusu	1
1.2. Tezin Gerekçesi	2
1.3. Araştırmanın Amacı	3
1.4. Araştırma Problemi	3
1.5. Kapsam ve Sınırlılıklar	3
1.6. Araştırmanın Yöntemi	4
1.7. Araştırmanın Modeli	4
1.8. Verilerin Toplanması	4
1.9. Kaynak Özetleri	5
1.9.1. Doğan Duman ve Serkan Yorgancılar (2018). <i>Türkçülükten İslamcılığa Millî Türk Talebe Birliği</i> . Ankara: Maarif Mektepleri Yayınları.	5
1.9.2. Mehmed Korkud Aydın (2019). Atatürk Dönemi Gençlik Örgütü Millî Türk Talebe Birliği ve Basındaki Gücü: Birlik Gazetesi (1926-1936). Ankara: Berikan Yayınevi.	6
1.9.3. Siyami Akyel (2010). <i>MTTB ve MTTB'liler: Kimler Geldi, Kimler Geçti?</i> İstanbul: Hemenora Yayınları.	6
1.9.4. Muammer Taylak (1997). <i>Türkiye’de Öğrenci Hareketleri</i> . İstanbul: Hamle Yayınevi.	6
1.9.5. Fehmi Çalmuk (2018). Büyük Doğu’nun Atlıları: Anılar, Olaylar ve Belgelerle MTTB’nin Yüz Yılı. Ankara: Hoton Yayınları.	6
1.9.6. Ali İhsan Göğüş (2008). <i>Hep İsmet Paşa’nın Yanında</i> . İstanbul: Remzi Kitabevi. .	7
1.9.7. Erkan Çav (2010). <i>Tanzimat’tan Cumhuriyete Türkiye’de Değişen Gençlik Hareketleri ve Millî Türk Talebe Birliği Deneyimi (1916-1980)</i> . Basılmamış Doktora Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.	7
1.10. Millî Türk Talebe Birliği’nin Kurumsal Yapısı ve Tarihçesi	8
1.10.1. Millî Türk Talebe Birliği’nin Kurumsal Yapısı	8
1.10.2. Millî Türk Talebe Birliği Tarihçesi	9
1.10.2.1. Kuruluş Dönemi	9
1.10.2.2. 1923-1936 Arası Dönem	11
1.10.2.2.1. 1923-1936 Arası Dönemde Öne Çıkan Olaylar	12
1.10.2.2.1.1. Tramvay Olayı ve Millî Türk Talebe Birliği	12
1.10.2.2.1.2. Çanakkale Abidesi ve Millî Türk Talebe Birliği	13
1.10.2.2.1.3. Vagon-Li Olayı ve Millî Türk Talebe Birliği	14
1.10.2.2.1.4. Millî Türk Talebe Birliği ve “Vatandaş Türkçe Konuş” Kampanyası	15
1.10.2.2.1.5. Razgard Olayı ve Millî Türk Talebe Birliği	16
1.10.2.2.1.6. Millî Türk Talebe Birliği ve İstiklâl Marşı’nı Okuma Kursu	18
1.10.2.2.1.7. Yerli Malı Haftası ve Millî Türk Talebe Birliği	18
1.10.2.2.1.8. Hatay Mitingi ve Millî Türk Talebe Birliği’nin Kapatılması	18
1.10.2.3. 1946-1960 Arası Dönem	19
1.10.2.3.1. 1946-1960 Arası Dönemde Öne Çıkan Olaylar	21
1.10.2.3.1.1. Komünizmle Mücadele ve Millî Türk Talebe Birliği	21
1.10.2.3.1.2. Kıbrıs Mitingi ve Millî Türk Talebe Birliği	22
1.10.2.3.1.3. Atatürk Anıtı ve Millî Türk Talebe Birliği	23
1.10.2.3.1.4. Atatürk Üniversitesi ve Millî Türk Talebe Birliği	24

1.10.2.3.1.5. Çanakkale Abidesi ve Millî Türk Talebe Birliği.....	24
1.10.2.4. 1960-1965 Arası Dönem	25
1.10.2.4.1. 1960-1965 Arası Dönemde Öne Çıkan Hadiseler	26
1.10.2.4.1.1. 27 Mayıs ve Millî Türk Talebe Birliği.....	26
1.10.2.4.1.2. Birlik Tiyatrosu ve Millî Türk Talebe Birliği	27
1.10.2.4.1.3. Eğitim Faaliyetleri ve Millî Türk Talebe Birliği	28
1.10.2.4.1.4. Kıbrıs Meselesi ve Millî Türk Talebe Birliği.....	29
1.10.2.4.1.5. Dil Bayramı ve Millî Türk Talebe Birliği	29
1.10.2.5. 1965-1980 Arası Dönem	30
1.10.2.5.1. 1965-1980 Arası Dönemde Öne Çıkan Hadiseler	31
1.10.2.5.1.1. Millî Türk Talebe Birliği, Fetih Mitingleri ve Ayasofya	31
1.10.2.5.1.2. Komünizmle Mücadele ve Millî Türk Talebe Birliği	32
1.10.2.5.1.3. Kıbrıs Meselesi ve Millî Türk Talebe Birliği.....	34
1.10.2.6. Millî Türk Talebe Birliği'nin Yeniden Doğuşu.....	35
2. BULGULAR VE TARTIŞMA	37
2.1. Millî Türk Talebe Birliği'nin 1933-1936 Yılları Arasındaki Yayınları, Eğitime Dair Görüşleri ve Faaliyetleri	37
2.1.1. Millî Türk Talebe Birliği'nin 1933-1946 Yılları Arasındaki Eğitime Dair Faaliyet ve Görüşlerinin Yer Aldığı Kaynaklar	38
2.1.1.1. Millî Türk Talebe Birliği'nin Yayın Organı: Birlik Gazetesi (1933-1934).....	38
2.1.1.2. Millî Türk Talebe Birliği'nin İlk Kitabı: Gençlik Var! (1935)	39
2.1.1.3. Millî Türk Talebe Birliği: Köycülüğümüzün Temelleri Kitabı (1935)	39
2.1.2. Millî Türk Talebe Birliği'nin 1933-1936 Yılları Arasındaki Eğitime Dair Görüşleri ve Faaliyetleri	40
2.1.2.1. Ecnebi Mektepler Sorunu.....	40
2.1.2.2. Köycülük Faaliyetleri ve Köy Mektepleri	47
2.1.2.3. İlköğretim, Ortaöğretim ve Üniversite Sorunları	50
2.1.2.3.1. İlköğretim ve Ortaöğretim Sorunları	50
2.1.2.3.2. Üniversite Sorunları	51
2.2. Millî Türk Talebe Birliği'nin 1946-1965 Yılları Arasındaki Yayınları, Eğitime Dair Görüşleri ve Faaliyetleri	53
2.2.1. Millî Türk Talebe Birliği'nin 1946-1965 Yılları Arasındaki Eğitime Dair Faaliyet ve Görüşlerinin Yer Aldığı Kaynaklar	53
2.2.1.1. Millî Türk Talebe Birliği: Test Soruları Kitabı (1953).....	53
2.2.1.2. Millî Türk Talebe Birliği: Faaliyet Raporları	54
2.2.1.2.1. Millî Türk Talebe Birliği 1953 Yılı Faaliyet Raporu (1954?).....	54
2.2.1.2.2. Millî Türk Talebe Birliği XI. Genel Kurul Faaliyet Raporu (1955).....	54
2.2.1.2.3. Millî Türk Talebe Birliği 1961-1962 Genel Merkez Çalışma Raporu (1962) .	55
2.2.1.2.4. Millî Türk Talebe Birliği 47. Genel Kurul Toplantısı Çalışma Raporu (1965)	55
2.2.1.3. Öz Birlik Gazetesi (1960).....	55
2.2.1.4. Millî Gençlik Dergisi (1963-1978).....	56
2.2.1.5. Bozkurt Dergisi (1963-1967)	56
2.2.1.6. Millî Türk Talebe Birliği Ankara'daki Üniversite ve Yüksekokullar Öğrenci Kılavuzu (1965).....	56
2.2.2. Millî Türk Talebe Birliği'nin 1946-1965 Yılları Arasında Eğitime Dair Görüşleri ve Faaliyetleri	56
2.2.2.1. Ecnebi Mektepler Sorunu.....	56
2.2.2.2. Köycülük Faaliyetleri	57
2.2.2.3. İlköğretim, Ortaöğretim ve Üniversite Sorunları	57
2.2.2.3.1. İlköğretim ve Ortaöğretim Sorunları	57
2.2.2.3.2. Üniversite Sorunları	66
2.2.2.3.2.1. Paso Meselesine Yönelik Faaliyetler	67
2.2.2.3.2.2. Sanata Yönelik Faaliyetler	69

2.2.2.3.2.3. Burs Meselesine Yönelik Faaliyetler	70
2.2.2.3.2.4. Üniversite ve Sınav Meselesine Yönelik Faaliyetler	72
2.2.2.3.2.5. Öğrencilere Yardım Meselesine Yönelik Faaliyetler	88
2.2.2.3.2.6. Yeni Üniversitelerin Kuruluşuna Yönelik Faaliyetler	90
2.2.2.3.2.7. Teknik Okullara Yönelik Faaliyetler.....	92
2.2.2.3.2.8. Yurt (Barınma) Meselesine Yönelik Faaliyetler	95
2.2.2.3.2.9. Öğrenci Değişimi ve Turizme Yönelik Faaliyetler	101
2.2.2.3.2.10. Dil Eğitimi ve Kültüre Yönelik Faaliyetler	103
2.2.2.3.2.11. Kurs Eğitimine Yönelik Faaliyetler	106
2.2.2.3.2.12. Spora Yönelik Faaliyetler	107
2.2.2.3.2.13. Millî Bayramlar ve Anma Törenlerine Yönelik Faaliyetler	108
3. SONUÇ.....	110
KAYNAKÇA.....	114
ÖZ GEÇMİŞ.....	119

1. GİRİŞ

Millî Türk Talebe Birliği, 1916 yılında kurulduğu günden itibaren hem ülke gündemi hem de bir öğrenci kuruluğu olarak eğitim ve öğrenci sorunlarıyla yakından ilgilenmiştir. Birliğin ilk olarak kapatıldığı 1936 yılına kadar gerçekleştirilen faaliyetleri incelediğinde birbirinden farklı olaylar ortaya çıkmakta ve bu durum Millî Türk Talebe Birliği'ne mensup gençlerin ülke sorunlarıyla yakından ilgili olduğunu ve sorunların çözümünde söz sahibi olmak istediklerini göstermektedir. 1946 yılında yeniden kurulan Millî Türk Talebe Birliği, eskisinden daha güçlü ve tecrübeli olarak ülke gündemiyle ve eğitim-öğretim meseleleriyle yakından ilgilenmiştir.

Çalışmada Millî Türk Talebe Birliği'nin 1933-1965 yılları arasında eğitim alanındaki faaliyetleri ve eğitime dair görüşleri tespit edilmiştir. Tezde 1933 yılının başlangıç olarak seçilmesinin nedeni ise birliğin faaliyet ve görüşlerini kamuoyuyla paylaşmak üzere çıkarttığı ilk yayın organı olan Birlik gazetesinin bu tarihten itibaren yayımlanmasıdır. Çalışmada Millî Türk Talebe Birliği'nin tarihçesi hakkında bilgi verildikten sonra Millî Türk Talebe Birliği tarafından yayımlanan kitap ve faaliyet raporları, ulusal basında birliğin eğitim faaliyetleri ve görüşleri ile ilgili yayımlanmış yazılar, birlik ile ilgili anı-hatıra ve araştırma türünde yayımlanmış kitaplar doküman analiz yöntemiyle taranmıştır. Çalışmada esas teşkil eden 1933-1965 yılları arası, 1933-1936 ve 1946-1965 yılları olmak üzere iki ayrı dönemde ele alınmış ve eğitime dair konular “ecnebi mektepler sorunu, köy mektepleri ve ilköğretim, ortaöğretim ve üniversite eğitimine dair sorunlar” olmak üzere üç başlık altında her iki dönemde de işlenmiştir.

1.1. Araştırma Konusu

Türkiye’de Mustafa Kemal Atatürk’ün önderliğinde, Cumhuriyet’in ilân edildiği 1923 yılından itibaren çağdaşlaşma yolunda büyük adımlar atılmıştır. Süreçle beraber gençliğe, gençliğin eğitim-öğretimine, sosyal ve kültürel açıdan gelişimine büyük önem verilmiştir. Türkiye’de modernleşme girişimleri Cumhuriyet’in ilk yıllarından bugüne kadar devam etmekte olup hâlâ birtakım eşitsizlikler ve eksikliklerle karşılaşmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti’nde ve dünyada yaşanan ekonomik krizler, II. Dünya Savaşı’nın etkileri, demokrasiyi askıya alan askerî müdahaleler, sosyal, ekonomik, eğitim, teknoloji alanlarındaki gelişim sürecinde ülkenin takılıp kalmasına neden olmuştur (İnsani Gelişme Raporu, 2008: 2).

Türkiye'nin yakın dönem tarihini sosyo-ekonomik açıdan, 1923-1950, 1950-1980, 1980 ve sonrası olarak incelemek mümkündür. Türk gençliği bu dönemler içerisinde 1923-1950 yılları arasında ülkenin değişim ve modernleşme adımlarını desteklemiş ve bu hususta aktif rol almıştır. 1950-1980 yılları arasında ise toplumsal konularda gençlerin de söz hakkı olduğu gerçeğini eylem ve faaliyetleriyle göstermiştir. 1980 sonrası dönemde ise ülkede yaşanan kısıtlayıcı ortamdan dolayı apolitik bir gençlik yetişmiştir (Neyzi, 2011: 26). Yapılan araştırma sonuçları bizlere göstermektedir ki Türk gençliği apolitik ortamdan çıkıp “gerçek dünya” ile iletişime geçememiştir. Herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üye olan gençlerin hayatlarında fark edilecek değişimlerin olduğunu ve bu değişimlerden sadece kendilerini değil içinde bulundukları çevreyi de olumlu yönde etkiledikleri görülmektedir. Tüm bu olumlu sonuçlara rağmen Türk gençlerinin sadece % 4'ünün sivil toplum kuruluşlarına üyeliği bulunmaktadır. Herhangi bir siyasi parti üyesi olanların oranı ise % 5'i geçmemekte ve geri kalan % 95'lik kesimin çoğunluğu ise gelecek yaşamlarında da herhangi bir siyasi oluşum içinde olmayı düşünmediğini belirtmektedir. Türk gençleri sadece siyasi ortama girmek istememekle kalmamakta sosyal ve kültürel ortamlardan da kendini soyutlamaktadır (Aytaç, 2011: 149). 1923 gençliği önemli ölçüde aktif iken değişen toplum düzeni ve ülkenin değişen dengeleri gençleri ülke gündemiyle ilgili siyasi sahada fikir belirtme, sosyal ve kültürel faaliyetlerde aktif rol alma, değişim ve gelişimin öncüsü olma ideallerinden vazgeçirmiştir. Yakın tarihe bakıldığında Türk gençliği, her zaman mücadele içinde hayatını sürdürmüştür. Millî Türk Talebe Birliği, kurulduğu dönem itibarıyla önce İstiklâl Savaşı yıllarını yaşamış daha sonra küllerinden yeniden doğan bir milletin kalkınma mücadelesinde en önde yer alan kuruluşlardan biri olarak tarih sayfalarında yerini almıştır (Millî Türk Talebe Birliği 53. Dönem Faaliyet Raporu, 1976: 17).

Araştırmanın konusunu belirlerken, ülkede eğitim-öğretim alanında hâlâ çözümlenememiş birçok sorununuz mevcut iken 1933 Türkiye'sinde ve sonraki yıllarda hayata geçirilmiş ve gerçekleştirilmesi arzu edilen gelişim ve değişimleri bir öğrenci örgütünün bakış açısından incelemenin daha faydalı olacağı düşüncesi bizi bu konuda çalışmaya yönlendirmiştir.

1.2. Tezin Gerekçesi

Bu çalışmayı ortaya koymaktaki gerekçe, yakın dönem eğitim-öğretim tarihini, olayları ve gelişmeleri, Millî Türk Talebe Birliği mensubu öğrencilerin bakış açısıyla

değerlendirmektir. Bu nedenle diğer eğitim tarihi araştırmalarından daha farklı sonuçlar ortaya çıkarılmıştır.

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı 1933-1936 ve 1946-1965 yılları arasında Türk eğitim tarihini bir öğrenci teşekkülünün faaliyet ve görüşleri doğrultusunda incelemektir. Eğitim-öğretimin en önemli ferdi kuşkusuz öğrencilerdir. Bu nedenle yakın dönem Türkiye tarihinde eğitim ve öğretime dair yapılan ve yapılması planlanan yeniliklerin öğrenci bakış açısından değerlendirilmesi, öğrencilerin bizzat yaşadıkları sıkıntı ve sorunları ele almanın daha doğru olduğu düşüncesi bu çalışmanın ortaya çıkmasında teşvik edici güç olmuştur.

1.4. Araştırma Problemi

Çalışmanın problem cümleleri şu şekildedir:

1. Millî Türk Talebe Birliği'nin 1933-1965 yılları arasında hangi alanlarda faaliyetler gerçekleştirmiştir?
2. Millî Türk Talebe Birliği'nin 1933-1965 yılları arasındaki yabancı okullar ve millî değerlere etkileri hakkında ne düşünmektedir?
3. Millî Türk Talebe Birliği'nin 1933-1965 yılları arasında eğitim şartlarının eşitlenmesi adına gerçekleştirdiği faaliyetler nelerdir?
4. Millî Türk Talebe Birliği'nin 1933-1965 yılları arasında eğitim-öğretimin ilk kademesi olan “ilköğretim okulları” için gerçekleştirdiği faaliyetler ve görüşleri nelerdir?
5. Millî Türk Talebe Birliği'nin 1933-1965 yılları arasında eğitim-öğretimin ikinci kademesi olan “lise eğitimi” için gerçekleştirdiği faaliyet ve görüşleri nelerdir?
6. Millî Türk Talebe Birliği'nin 1933-1965 yılları arasında eğitim-öğretimin üçüncü kademesi olan “üniversite eğitimi” için gerçekleştirdiği faaliyet ve görüşler nelerdir?

1.5. Kapsam ve Sınırlılıklar

Bu çalışma, Millî Türk Talebe Birliği'nin 1933-1936 ve 1946-1965 yılları arasında gerçekleştirmiş olduğu eğitime dair faaliyetler ve görüşleri ile sınırlıdır. Millî

Türk Talebe Birliği'nin yayınları, faaliyet raporları, Millî Türk Talebe Birliği ile ilgili yayımlanmış kitaplar ve ulusal basında yer almış haberleri kapsamaktadır. Bu bilgiler 1933-1936 ve 1946-1965 yılları ile sınırlı tutulmuştur.

1.6. Araştırmanın Yöntemi

Millî Türk Talebe Birliği tarafından 1933-1965 yılları arasında yayımlanmış olan faaliyet raporları incelenmiş ve Millî Türk Talebe Birliği ile ilgili yayımlanmış anı-araştırma türündeki kitaplar tasnif edilmiştir. Millî Türk Talebe Birliği ile bağlantılı olan kişilerin anı türünde yayımlanmış oldukları kitaplardaki öznel ifadeler, Millî Türk Talebe Birliği'nin resmî yayını olan faaliyet raporlarında bulunan bilgilerle karşılaştırılmış ve doğruluğu teyit edilen bilgilere nesnel ifadeler şeklinde çalışmada yer verilmiştir. Ulusal basında yer alan Millî Türk Talebe Birliği'nin 1933-1965 yılları arasındaki eğitime dair faaliyet ve görüşleri incelenmiş olup çalışmayı kaynak ve bilgi çeşitliliği açısından zenginleştirmiştir. Çalışmada nitel bir veri analizi yöntemi olan doküman analiz yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi, yazılı belgelerin içeriğini titizlikle ve sistematik olarak analiz etmek için kullanılan bir nitel araştırma yöntemidir (Wach, 2013: 1). Doküman analizi, basılı ve elektronik materyaller olmak üzere tüm belgeleri incelemek ve değerlendirmek için kullanılan sistemli bir yöntemdir. Nitel araştırmada kullanılan diğer yöntemler gibi doküman analizi de anlam çıkarmak, ilgili konu hakkında bir anlayış oluşturmak, ampirik bilgi geliştirmek için verilerin incelenmesini ve yorumlanmasını gerektirmektedir (Corbin and Strauss, 2008).

1.7. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada Millî Türk Talebe Birliği'nin 1933-1965 yılları arasında yayımlanan faaliyet raporlarında yer alan eğitim faaliyetleri ve görüşlerinden yararlanılmıştır. Faaliyet raporlarında yer alan etkinlikler ve görüşler tasnif edilerek Millî Türk Talebe Birliği'nin 1933-1965 yılları arasındaki eğitim faaliyetleri ve görüşleri incelenmiştir. Çalışma tarama modelinde olup doküman analiz yöntemi kullanılmıştır.

1.8. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması aşamasında, Millî Türk Talebe Birliği Faaliyet Raporları ana kaynak olacak şekilde, Millî Türk Talebe Birliği ile ilgili kitaplar incelenmiştir. Yapılan araştırmalar doğrultusunda çalışma genel görüşler, hatıralar ve resmi kaynakların tasnif edilmesi sonucunda şekillenmiştir. Çalışmada Millî Türk Talebe

Birliği'nin 1933-1965 yılları arasında yer alan eğitime dair faaliyet ve görüşleri esas alınmıştır. Çalışmada kullanılan faaliyet raporlarına ve Birlik gazetesinin ilgili sayılarına Millî Kütüphane'den erişim sağlanmıştır.

Çalışmanın giriş bölümünde: araştırma konusu, tezin gerekçesi, araştırmanın amacı, araştırma problemi, kapsam ve sınırlılıklar, araştırmanın yöntemi, araştırmanın modeli, verilerin değerlendirilmesi ve çalışmada kullanılan kaynaklara ilişkin özet bilgiler yer almaktadır.

Çalışmanın birinci bölümünde ise Millî Türk Talebe Birliği'nin tarihçesi ve kurumsal yapısı ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Bu bölümde; kuruluş dönemi, 1923-1936 arası dönem, 1946-1960 arası dönem, 1960-1965 arası dönem, 1965-1980 arası dönem, Millî Türk Talebe Birliği'nin yeniden kuruluşu ve Millî Türk Talebe Birliği'nin kurumsal yapısı başlıkları altında bilgiler paylaşılmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde tarama yöntemi sonucunda elde edilen bulgular paylaşılmış ve yorumlanmıştır. Bu bölümde, Millî Türk Talebe Birliği'nin yayınları arasından çıkan kaynak kitap, dergi ve gazeteler ile ilgili özet bilgiler yer almaktadır. Bu kaynaklar esas alınarak çalışmanın konusunu oluşturan Millî Türk Talebe Birliği'nin 1933-1965 yılları arasındaki eğitime dair faaliyet ve görüşleri ile ilgili bilgiler verilmiştir.

Çalışmanın üçüncü ve son bölümünde ise sonuç kısmı yer almaktadır. Sonuç bölümünde yapılan araştırmalar sonucunda elde edilen bilgilere yer verilmiştir. Kaynakça bölümünde ise çalışmada yararlanmış olduğumuz kaynaklara ilişkin bilgiler yer almaktadır.

1.9. Kaynak Özetleri

1.9.1. Doğan Duman ve Serkan Yorgancılar (2018). *Türkçülüktten İslamcılığa Millî Türk Talebe Birliği*. Ankara: Maarif Mektepleri Yayınları.

Millî Türk Talebe Birliği'nin kuruluşundan 1980 yılında kapatılmasına kadar geçen süre zarfında yaşanan olaylara ışık tutan bir eserdir. Millî Türk Talebe Birliği dönemleri, başkanları ve başkanlarının gerçekleştirmiş oldukları faaliyetler nesnel bir bakış açısıyla hazırlanmıştır. Birliğin düşünce, fikir alanındaki değişim ve dönüşümleri neden sonuç ilişkisi gözetilerek okuyucuya sunulmuştur. Eser Doğan Duman ve Serkan Yorgancılar tarafından siyasi tarih türünde hazırlanmış olup, Maarif

Mektebi yayınları arasından 2018 yılında çıkmıştır. 2. baskısı 269 sayfa olarak yayımlanmıştır.

1.9.2. Mehmed Korkud Aydın (2019). *Atatürk Dönemi Gençlik Örgütü Millî Türk Talebe Birliği ve Basındaki Gücü: Birlik Gazetesi (1926-1936)*. Ankara: Berikan Yayınevi.

Eserde, Millî Türk Talebe Birliği'nin tarihçesi ve kurumsal yapısına ilişkin kısa bir bilgilendirmeden sonra birliğin ilk yayın organı olan Birlik gazetesi ve bu gazetede yayımlanan haber ve yazılara dair bilgiler ve değerlendirmeler mevcuttur. Millî Türk Talebe Birliği'nin faaliyetleri ve dönemin gündemine ilişkin görüş ve etkinliklerinin yer aldığı eser Dr. Mehmet Korkud Aydın tarafından hazırlanmıştır. Berikan yayınevi tarafından 2019 yılında 334 sayfa olarak yayımlanmıştır.

1.9.3. Siyami Akyel (2010). *MTTB ve MTTB'liler: Kimler Geldi, Kimler Geçti?* İstanbul: Hemenora Yayınları.

Eserde, Millî Türk Talebe Birliği, tarihçesi ve kurumsal yapısı ile ilgili bilgiler ve Millî Türk Talebe Birliği'nin başkanları ve dönemlerine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Dönemler içerisinde birlik tarafından gerçekleştirilen faaliyetler de eserde yer almaktadır. Siyami Akyel tarafından siyasi tarih türünde hazırlanmıştır. Hemenora yayınları arasından 2010 yılında, 232 sayfa olarak yayımlanmıştır.

1.9.4. Muammer Taylak (1997). *Türkiye'de Öğrenci Hareketleri*. İstanbul: Hamle Yayınevi.

Eserde, Osmanlı Devleti'nin son yıllarından başlayarak Türkiye Cumhuriyeti siyasi tarihine damga vurmuş tüm öğrenci olayları ve bu olayları tertipleleyen öğrenci teşekkülleri ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Muammer Taylak tarafından siyasi tarih türünde hazırlanmıştır. Hamle yayınları arasından 1997 yılında 354 sayfa olarak çıkmıştır.

1.9.5. Fehmi Çalmuk (2018). *Büyük Doğu'nun Atlıları: Anılar, Olaylar ve Belgelerle MTTB'nin Yüz Yılı*. Ankara: Hoton Yayınları.

Millî Türk Talebe Birliği'nin tarihine ışık tutan bu eser genel olarak birliğin başrolde olduğu ülke gündemine dair olay ve durumları ilişkin bilgiler içermektedir. Millî Türk Talebe Birliği'nin tüm faaliyetleri resmî belgeler ve bu faaliyetlerde görev almış ya da tanıklık etmiş kişilerle yapılan röportajlar ışığında okuyucuya

sunulmaktadır. Fehmi Çalmuk tarafından siyasi tarih türünde hazırlanmıştır. Hoton yayınları arasından 2018 yılında 366 sayfa olarak yayımlanmıştır.

1.9.6. Ali İhsan Göğüş (2008). *Hep İsmet Paşa'nın Yanında*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Millî Türk Talebe Birliği'ni 1946 yılında yeniden kuran kadroda yer alan Ali İhsan Göğüş'ün anı-hatıra türünde hazırladığı eserde Millî Türk Talebe Birliği'nin yeniden kurulması sürecine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Remzi kitapevi tarafından 2008 yılında 174 sayfa olarak yayımlanmıştır.

1.9.7. Erkan Çav (2010). *Tanzimat'tan Cumhuriyete Türkiye'de Değişen Gençlik Hareketleri ve Milli Türk Talebe Birliği Deneyimi (1916-1980)*. Basılmamış Doktora Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Erkan Çav tarafından 2010 yılında Sosyoloji Anabilim Dalı'nda doktora tezi olarak hazırlanmış olan çalışmada Millî Türk Talebe Birliği'nin kuruluşundan 1980 yılında kapatılmasına kadar geçen süre zarfında yaşanan olaylar ve birliğin bu olaylara karşı tutumu ele alınmıştır. Bu çalışmada Millî Türk Talebe Birliği'nin tüm dönemleri, başkanları ve gerçekleştirilen faaliyetlere ilişkin bilgiler yer almaktadır.

1.10. Millî Türk Talebe Birliği'nin Kurumsal Yapısı ve Tarihçesi

1.10.1. Millî Türk Talebe Birliği'nin Kurumsal Yapısı

Millî Türk Talebe Birliği'nin 50. kongresindeki iç tüzüğünde yer alan bilgilere göre birliğin merkezi İstanbul'un Cağaloğlu semtindeki Eminönü Öğrenci Lokali'dir. Birlik, siyasetle uğraşmaz. Hiçbir partiye bağlı değildir. Birliğin kurucuları edebiyat, hukuk ve tıp dernekleridir (Millî Türk Talebe Birliği Ana ve İç Tüzüğü, 1971: 4). Millî Türk Talebe Birliği'nin kuruluşundan itibaren kurumsal yapısı üç ana birim ve alt birimlerden oluşmaktadır (Akyel, 2010: 14):

1. Genel Merkez Teşkilatı:

a. Genel Başkan: Millî Türk Talebe Birliği'nin en üst yöneticisidir. Birliğin ana tüzüğünde genel başkanla ilgili 16. madde şu şekildedir:

- Genel başkan, genel kongrede kapalı oyla, 2/3 ekseriyetle seçilir.
- Bir genel başkan üst üste iki defadan fazla seçilemez.
- Genel başkan birliğin temsilcisidir (Akyel, 2010: 14; Millî Türk Talebe Birliği Ana ve İç Tüzüğü, 1971: 7).

b. Genel Merkez Yönetimi: Millî Türk Talebe Birliği'nde yönetim, genel başkanın başkanlığında, ikinci başkan, genel sekreter, genel sekreter yardımcısı, genel muhasip, genel muhasip yardımcısı, icra konseyi başkanı, icra konseyi başkan yardımcıları, merkez koordinatörü, merkez koordinatör yardımcıları, genel yönetim kurulu üyeleri ve icra kurulu üyelerinden oluşmaktaydı. (Akyel, 2010: 15)

Genel yönetim kurulu, Millî Türk Talebe Birliği'nin idarecileri olarak genel merkez teşkilatındaki görevlerini yerine getirmekteydi. Genel merkez yöneticileri birliğin yönetim ve koordinasyonundan sorumluydu. Faaliyetler ise müdürlükler, kulüpler ve enstitüler aracılığıyla yürütülüyordu (Akyel, 2010: 15-16).

c. Müdürlükler: Basın Yayın Müdürlüğü, Dış Türkler Müdürlüğü, Eğitim Müdürlüğü, İş Bulma Müdürlüğü, Kültür Müdürlüğü, Kütüphane Müdürlüğü, Öğrenci Meseleleri Müdürlüğü, Tiyatro Müdürlüğü, Tesisler Müdürlüğü, Turizm ve Dış Temaslar Müdürlüğü, Folklor Müdürlüğü, Trafik ve Eğitim Müdürlüğü, Mehter Müdürlüğü, Teşkilatlarla İrtibat Müdürlüğü (Akyel, 2010: 16-21).

d. Kulüpler: Kitap Kulübü, Fotoğrafçılık Kulübü, Sinema Kulübü, Spor Kulübü (Akyel, 2010: 21-22).

e. Enstitüler: Millî Türk Talebe Birliği bazı faaliyetlerini kurduğu enstitüler aracılığıyla yürütmekteydi. Bu enstitülerden en önemlisi 50. Dönem Başkanı Ömer Öztürk tarafından kurulan Sosyal İlimler Enstitüsü'ydü. Diğer enstitüler; Beden Eğitimi ve Güç Geliştirme Enstitüsü, Folklor ve Müzik Enstitüsü adı altında örgütlenmiş bulunmaktadır (Akyel, 2010: 22-23).

2. Taşra Teşkilatları

Millî Türk Talebe Birliği, sadece genel merkezden ibaret değildi. Birliğin merkezi İstanbul'du ve birlik buradan yönetiliyordu. Ancak bu kadar büyük bir teşkilatın diğer il ve ilçelerde şubelerinin olması kaçınılmazdı. Bu amaçla birçok il ve ilçede birliğin şubeleri kurulmuştur. Söz konusu şubeler kendi il ve ilçelerindeki öğrencilerin sorunlarının çözümü noktasında aktif rol oynamıştır (Akyel, 2010: 23).

3. Orta öğretim Komiteleri

İstanbul, orta öğretim komitelerinin merkezidir. Temsilcilikler merkez komite ile doğrudan temas hâlinindedir. Orta öğretim komitesi merkez başkanının üniversite öğrencisi olması gerekmektedir. Temsilcilerin ay sonunda merkeze faaliyet raporu göndermesi mecburidir. Temsilcilik faaliyetleri merkeze bağlı olarak aynı program dahilinde yürütülür (Millî Türk Talebe Birliği Ana ve İç Tüzüğü, 1971: 10).

1.10.2. Millî Türk Talebe Birliği Tarihçesi

1.10.2.1. Kuruluş Dönemi

Çekirdek oluşumu Dârülfünûn yapısı içerisinde görülen Millî Türk Talebe Birliği, resmî kayıtlarda izine rastlanmamakla birlikte birliğin süreli yayın organları olan “Millî Gençlik”, “Millî Gençliğin Sesi” ve “Çatı” isimli yayınlarında ve faaliyet raporlarında belirtildiği üzere 1916 yılında kurulmuştur (Millî Türk Talebe Birliği 55. Dönem Faaliyet Raporu, 1979: 9). İttihat ve Terakki Partisi, iktidar olduğu yıllarda yıkıcı nitelikteki savaşlarla boğuşurken ülkeyi iç politikanın gereği olarak kendi felsefesi doğrultusunda biçimlendirmek istemiştir. Bu maksatla yapılandığı örgütlerden biri de Birinci Dünya Savaşı sırasında kurduğu, ileride Millî Türk Talebe Birliği adını alacak olan Talebe Cemiyetleri Birliği'dir. Bunun öncesinde Dârülfünûn bünyesinde 1910 yılında Dârülfünûn Talebe Cemiyeti adı ile kurulan cemiyet bu

yapılanmanın öncüsü olarak görülebilir (Çav, 2010: 96-97). Bu yüzden Millî Türk Talebe Birliği'nin kuruluş dönemi faaliyetlerini daha çok Dârülfünûn gençliğinin oluşturduğu cemiyet hareketinden takip etmek mümkün olacaktır. Millî Türk Talebe Birliği'nin faaliyet raporlarının hepsinde kuruluş tarihi olarak 1916 yılı belirtilmektedir. 1979 yılında gerçekleştirilen Millî Türk Talebe Birliği genel kurul açılış konuşmasında, 55. Dönem Başkanı Kasım Yapıcı “Yüksek tahsil gençliğinin 63 yıllık temsilcisi Millî Türk Talebe Birliği'nin 56. Genel Kurulu'nun muhterem delegeleri!” (Millî Türk Talebe Birliği 55. Dönem Faaliyet Raporu, 1979: 9) ifadelerini kullanarak kuruluş tarihi olarak 1916 yılını işaret etmiştir. Millî Gençlik dergisinde “Kültür Tarihimizde Büyük Merhale: Mülkiye'nin Kuruluşu” isimli bir makale yazan Millî Türk Talebe Birliği başkanlarından M. Beşir Hamidi, Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin 100. yılının kutlandığı 4 Aralık 1959'da, bu tarihin Millî Türk Talebe Birliği'nin de kuruluş tarihi olduğunu belirtmiştir (Duman ve Yorgancılar, 2018: 37). Birliğin kuruluş tarihiyle ilgili herhangi bir resmî belge bulunmamakla birlikte birçok yerde kullanılan kuruluş tarihi olarak 1916 yılının kabul edilmesine herhangi bir karşıt görüş de bulunmamaktadır. Yıllar içerisinde farklı görüşlerin yönetimi ve etkisi altında olmasına rağmen, hiçbir yönetim Millî Türk Talebe Birliği'ne 1916 yılından başka bir kuruluş yılı kabul etmemiştir. Tüm bu bilgiler ve belgeler doğrultusunda Millî Türk Talebe Birliği'nin kuruluş tarihi olarak 1916 yılı kabul edilmiştir (Duman ve Yorgancılar, 2018: 37). İstiklâl Savaşı zaferle sonuçlandıktan sonra 23 Nisan 1920'de kurulan yeni Türk Devleti, Cumhuriyet'i ilan etmiş, savaşın ülkeyi tahrip ettiği alanlarda milletle beraber topyekûn kalkınmayı sağlamak için devlet kurumlarıyla birlikte yeni bir mücadeleye girişilmiştir (Millî Türk Talebe Birliği 53. Dönem Faaliyet Raporu, 1976: 17). Millî Türk Talebe Birliği kurulduğu günden itibaren, bu mücadelede bir sivil toplum kuruluşundan ziyade bir devlet kurumu gibi aktif bir hareket içinde olmuştur.

Millî Türk Talebe Birliği, daha ülkenin işgal edildiği yıllarda düşmanların sadece ülkeyi parçalamak değil, milletin adet ve geleneklerinden, inançlarından uzaklaştırmak suretiyle başka milletlerin kültürel ve politik egemenliği altına almaya çalıştığı sırada üniversite gençliğini bu hususta aydınlatacak, onlara bu gizli savaşta milli bir direniş şuuru aşılacak tek yapılanma olarak dikkati çekmektedir (Millî Türk Talebe Birliği 51. Genel Kurul Faaliyet Raporu, 1973: 17).

1.10.2.2. 1923-1936 Arası Dönem

Osmanlı Devleti'nin gerek Birinci Dünya Savaşı gerekse ülkenin işgaliyle Anadolu'da başlayan İstiklâl Savaşı yıllarında, eğitim-öğretim hayatı devam etmekle birlikte birtakım aksama ve kesintilerin yaşandığı da kuşkusuzdur. İstiklâl Mücadelesi'nin zaferle sonuçlanması ve akabinde Cumhuriyet'in ilân edilmesiyle Dârülfünûn, öğretimine kaldığı yerden devam etmiştir. Yeni kurulan Cumhuriyet'te hayat normal seyrine dönmekle beraber yaşanan işgalin izleri de tüm hızıyla silinmeye çalışılmıştır. Öğrenciler, mütareke esnasında Dârülfünûn ve Mekteb-i Âliye Cemiyeti (Üniversite ve Yüksek Okullar Cemiyeti) ile bir süre faaliyet göstermiştir. Cumhuriyet döneminde yeniden harekete geçen öğrenciler, Dârülfünûn'da tekrar örgütlenmiş ve bu örgütlenme içinde Tahsin Bekir Balta, Osman Sabri Adal ve Ferruh Ağan'ın kuruculuğunu üstlendiği beş fakülteden ve üç yüksekokuldan oluşan "Dârülfünûn Talebe Birliği" örgütü oluşturulmuştur (Taylak, 1969: 101-102). Millî Türk Talebe Birliği genel başkanlığı yapmış olan Burhanettin Kayhan, "Millî Türk Talebe Birliği'nin kuruluşunun yegâne amacı 'millî kurtuluşa' fiilen katılmak suretiyle, milletimizi ve vatanımızı düşmanlara karşı müdafaa etmek ve gençlerin bu kutlu savaşta en ön sırada yer alması için çaba sarf etmektir" ifadeleriyle birliğin kuruluş felsefesine açıklık getirmiştir (Duman ve Yorgancılar, 2018: 37). İstiklâl Mücadelesi'nden sonraki yıllarda ise Millî Türk Talebe Birliği'nin "vücut hikmeti" talebenin dert ve davalarıdır (Millî Türk Talebe Birliği 53. Dönem Faaliyet Raporu, 1976: 19). Örgüt, açık kaldığı 1936 yılına kadar yaptığı faaliyetler ile ulus-devlet politikalarının yürütülmesine ve yerleştirilmesine çeşitli boyutlarda söylem ve eylemleri ile katılmıştır. 1923-1936 arası dönemde zaman zaman faaliyetlerine son verilen Millî Türk Talebe Birliği, inişli çıkışlı bir grafik izlemesine rağmen bu dönemde ulus-devlet politikalarının geleceğini belirleyen faaliyetlerini her dönem toplumsal ve siyasal alanda etkili olarak sürdürmüştür. Bunun yanı sıra Millî Türk Talebe Birliği'nin 1923-1936 yılları arasında bazı dönemler aktif olamamasının en önemli nedeni ise; birliğin devlet tarafından kendi politikaları doğrultusunda çalıştırılmak üzere kullanılmak istenmesi ve bu girişimlerin birçok nedenden dolayı olumsuz sonuçlanmasıdır. Birlik imkânsızlıklar içinde hiçbir faaliyette bulunamaz hâle gelmiş, bu durum ise o dönemin yüksek tahsil gençliğini olumsuz etkilemiştir (Millî Türk Talebe Birliği 53. Dönem Faaliyet Raporu, 1976: 18). Bu dönemde Tramvay, Vagon-Li, Razgard ve Hatay Mitingi gösterileri gibi ana olaylar olarak

dikkat çeken faaliyetlerin içeriğini ulus-devlet uygulamalarını biçimlendiren konular ve destekleyici söylem ve eylemler oluşturmuştur. (Çav, 2010: 103-104). Yine bu yıllar içerisinde 20 Şubat 1928’de Millî Türk Talebe Birliği tarafından “Vatandaşları Türkçe konuşmaya teşvik” kampanyası başlatılmış, 4 Nisan 1929’da da yerli malını teşvik için “Yerli Malı Kullanma” toplantısı üniversitenin konferans salonunda düzenlenmiştir (Çav, 2010: 107). 1931’de Millî Türk Talebe Birliği başkanlığına seçilen Tefik İleri, döneminin en etkin başkanlarından olmuştur. Örgütün yeniden harekete geçmesiyle gençliği de hareketlenmiştir. Tefik İleri, Rüknettin Fethi Olcaytuğ, Adnan Ötüken, Şükrü Kaya örgütün bu yıllardaki etkili isimleri olmuştur (Çav, 2010: 108). Birlik, Hatay’ın Türkiye’ye ilhakı için yaptığı izinsiz miting sonrası 22 Kasım 1936 yılında Ahmet Kutsi Tecer başkanlığı döneminde kapatılmıştır (Duman ve Yorgancılar, 2018: 52).

1.10.2.2.1. 1923-1936 Arası Dönemde Öne Çıkan Olaylar

1.10.2.2.1.1. Tramvay Olayı ve Millî Türk Talebe Birliği

Tramvay Olayı, İstanbul Tramvay Şirketi’ni elinde bulunduran Belçikalı bir firmanın öğrencilere indirimli ücret tarifesini uygulamamasından kaynaklanmıştır. Genç Cumhuriyet’in birinci yılı dolmuş olmasına rağmen ülkede, Osmanlı Devleti zamanında uygulanan yabancı devlet ve şirketlere verilmiş olan ayrıcalıklı tutumun devam etmekte olması bazı olumsuzlukların yaşanmasına neden olmuştur. Bu olumsuz durumlardan ilkinin fitili tramvay biletlerinin öğrencilere ısrarla indirimli tarifieden uygulanmaması ile ateşlenmiştir. Öğrenciler bu sorunun çözümü için çeşitli makamlara müracaat etmişler ancak herhangi bir dönüş alamamaları üzerine Millî Türk Talebe Birliği, İstanbul Tramvay Şirketi’ni boykot kararı almış, bu karar şirkete de bildirilmiştir. Öğrenciler de Millî Türk Talebe Birliği’nin boykot çağrısına uymuş ve yarım tarife ücret vermeye başlamıştır. Alınan boykot kararı sonrasında tramvaya binen üç tıp fakültesi öğrencisi indirimli tarifieden ücretlerini verme hususunda ısrarcı olmuşlar, bunun sonucunda arbede yaşanmıştır. Olaya müdahale eden polis memurunun silahının üç el ateşlenmesi sonucunda iki öğrenci ve bir gazeteci yaralanmıştır. Yaşanan bu üzücü olayın duyulması üzerine Tramvay Olayı’nın ertesi günü yani 16 Kasım 1924’te büyük bir öğrenci topluluğu yaşanan olayları protesto etmek amacıyla yürüyüş düzenlemiştir. Polis müdahalesiyle karşılaşan öğrenciler önce olaya karışan polis memurunun kendilerine teslim edilmesini istemiş, bu istekleri geri çevrilince tramvay şirketinin merkez binasına gitmişlerdir. Bina etrafındaki polis

barikatını aşan öğrenciler şirket binasını tahrip etmişlerdir. Tüm bu olaylardan sonra öğrencileri ve bir gazeteciyi yaralayan polis memuru cezalandırılmış, ancak tramvay şirketi tarifede indirim yapılmayacağını bildirmiştir. Dârülfünûn Emîni (rektörü) İsmail Hakkı Baltacıoğlu ağır eleştiriler sonucunda görevinden istifa etmiş, fakültenin iç tüzüğü ve disiplini sertleştirilmiştir. Devlet erkânı tarafından ihtiyaç sahibi öğrencilere verilmek üzere para yardımı yapılmıştır (Taylak, 1997: 126-127).

Bu olaydan sonra ortaya çıkan bir diğer olumsuz olay ise Romanyalı öğrencilerin ülkeyi ziyareti sırasında yaşanmıştır. Bu olayda ziyarete gelen Romanyalı öğrenciler için bir gece düzenlenmek istenmiş ve bir lokal kiralanmıştır. Öğrenciler lokale gittiklerinde önceden rezervasyon yapmış oldukları hâlde orada bulunan kişilerden bazılarının mekânı öğrencilere bırakmak istememesi üzerine arbede yaşanmıştır. Ertesi gün olaya karışan yabancı kişilerden birinin Hollandalı önemli bir bürokrat olduğu ortaya çıkmış, bu durum ise yaşanan olayı politik bir çerçeveye taşımıştır. Bu durum karşısında devlet, Millî Türk Talebe Birliği'ne karşı olumsuz bir tavır almıştır (Taylak, 1997: 130).

1.10.2.2.1.2. Çanakkale Abidesi ve Millî Türk Talebe Birliği

Çanakkale Zaferi'ni, şehitleri unutmamak ve gelecek nesillere layıkıyla anlatmak, hatırlatmak için Çanakkale Abidesi yapılması fikri ilk olarak Millî Türk Talebe Birliği tarafından dile getirilmiştir. (Akyel, 2010: 11). 1933 yılında yapılan birlik kongresinde, Millî Türk Talebe Birliği reisi Tevfik İleri bir konuşma yapmıştır. İleri konuşmasına, “Seddülbahir’de bir Türk abidesi var mıdır? Nerededir?” soruları ile başlamış, “Türk kafalarından ehram yapılan Seddülbahir’de çelenk konulacak bir Türk abidesi yoktur. Abide büyük kelime, bir dikili taş bile yok!” sözleriyle şehit kanıyla sulanan Çanakkale’de bir Türk Abidesi olmamasını acı bir şekilde eleştirmiştir. İleri konuşmasına devamında, “Abide istiyoruz. İstiyoruz ve haykırıyoruz efendiler! Eğer işiniz çoksa, eğer bu büyük işi başaramayacaksanız, hâlâ Çanakkale’ye İngiliz ve Fransız müstemlekesi hissini verdirmekte devam edecekseniz, bildiriniz millete efendiler!” sözleriyle salonda bulunan birlik mensuplarını heyecana sevk etmiş ve Çanakkale’de bir abide yapılmasını talep ettikleri devlet büyüklerini göreve çağırmıştır (Çalmuk, 2018: 10). Millî Türk Talebe Birliği mensubu gençler yayımladıkları bir bildiriyle “şehitlerin” aziz hatırasına sahip çıkılması gerektiğini vurgulamışlar, bu bildiriden sonra Çanakkale’yi ziyaret ederek “Türk Gençliği” yazılı bir levha bırakmışlardır. Millî Türk Talebe Birliği’nin buradaki mesajı çok açıktır:

“Türk tarihinin en şanlı savaşlarından birini yaratmış olan ölülerimize abide istiyoruz!” (Akyel, 2010: 11). Birliğin Çanakkale’de yatan 255 bin şehidin hatırasına bir abide yapılmasını için devlete 50 bin Türk lirası toplanması talebinde bulunulmuş ancak geri çevrilmiştir. Ama bu durum şehitlerin aziz hatırası için Millî Türk Talebe Birliği’ne mensup gençleri daha da hırslandırmış, abide yapılması isteklerinden yapılana kadar vazgeçmemişlerdir (Çalmuk, 2018: 11). Sonuç olarak Millî Türk Talebe Birliği mensupları Çanakkale şehitleri için bir abidenin yapılması işine hem bir vesile hem de sıkı bir takipçi olmuşlardır (Akyel, 2010: 11).

1.10.2.2.1.3. Vagon-Li Olayı ve Millî Türk Talebe Birliği

1933 yılında yaşanan Vagon-Li olayı ise birliğin Türk diline bağlılığı ve vatanın her karışında tüm Türk vatandaşlarının Türkçe konuşma özgürlükleri olduğuna olan inançlarından kaynaklanmıştır. Vagon-Li olayının çıkmasına Galatasaray Lisesi yakınlarında bulunan İtalyan bir müdür tarafından yönetilen Vagon-Li şirketinde çalışan bir Türk çalışanı Naci Bey’in mesai saatleri içinde iş ile ilgili telefonda Türkçe konuşması ve bu konuşmayı işiten İtalyan müdürün Türk çalışanını işaret ederek Fransızca, “Bu memur nece anırıp duruyor?” diye sorması, şirket çalışanlarının sessiz kalması üzerine, “Bu şirkette resmi lisan Fransızcadır, bunu bilmiyor musunuz? Size illa sopa ile mi öğretmelidir?” ifadelerini kullanması neden olmuştur (Duman ve Yorgancılar, 2018: 47-48). Naci Bey ise müdür Jannoni’ye, “Ben Türk’üm ve ülkemizin resmi dili Türkçedir, hatta siz de Türkçe öğrenmelisiniz.” diye cevap vermiştir. Yaşanan olayın gazetelerde yer alması üzerine gençler büyük bir yürüyüş düzenlemiştir. Galatasaray Lisesi önünde toplanan öğrenci topluluğuna halkın da katılımıyla Taksim-Tünel arasında bir kez daha yaşanan tatsız olay protesto edilmiştir. Öfkeli kalabalık Vagon-Li şirketinin Beyoğlu ve Karaköy’de bulunan binasına taşlı sopalı saldırıda bulunmuş, süngülü askerler ve polisler olaya müdahale etmiştir (Akyel, 2010: 11). Millî Türk Talebe Birliği’nin süreli yayınlarından olan Millî Gençlik’e göre ise olayların bu şekilde gelişmesinde Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk’ün etkisi vardır. Şöyle ki; Millî Türk Talebe Birliği’ne mensup öğrenciler henüz Vagon-Li binasını terk etmeden evvel polisler ve jandarmalar olay yerinden gitmiştir. Çünkü şirket binasının 500 metre ilerisinde dışçı Dr. Sami Günsberg’in muayenehanesi vardır ve Atatürk olayların cereyan ettiği vakit orada bulunmakta olup sesleri işitince ne olduğunu sormuş, olaylar kendisine aktarılınca da, “Derhal oradan polisleri ve jandarmayı çekin. Çocuklardan da birinin başına en ufak bir şey gelmesin.”

demıştır (Duman ve Yorgancılar, 2018: 49). Yaşanan Vagon-Li olayı sonrası Türk toprakları üzerinde bir Türk vatandaşının kendi dilinin kullanımının yasaklanmak istenmesi, dil seferberliği için faaliyetlere başlayan Millî Türk Talebe Birliği'ne mensup gençlerin dil hassasiyetini daha da artırmıştır. Vagon-Li olayı, Vagon-Li şirket binalarını tahrip eden on öğrencinin gözaltına alınması, şirket müdürünün yargı önüne çıkarılması ve müdür tarafından aşağılanan, para ve işten uzaklaştırma cezası alan Naci Bey'in işine dönmesiyle nihayetlenmiştir (Çalmuk, 2018: 17).

1.10.2.2.1.4. Millî Türk Talebe Birliği ve “Vatandaş Türkçe Konuş” Kampanyası

Yaşanan Vagon-Li olayı birlik tarafından Türk dilinin her alanda, her mekânda kullanımının önünü açmak için kısa süre zarfında bir şeyler yapılması gerektiğinin işareti olarak görülmüştür (Çalmuk, 2018: 17). 23 Mart 1933'te Dârülfünûn'da Türk dili üzerine bir konferans düzenlenmiş, Millî Türk Talebe Birliği başkanı Tevfik İleri, bu konuda: “Türk gençliği dilsiz gibidir. Bunun için bir gençlik mecmuası çıkaracağız”, “Türk, kalk, yürü, çalış ve bütün varlığıyla dil seferberliğine iştirak et!” sözleriyle Türk dili üzerine aktif bir çalışma başlatacaklarının sinyalini vermiştir (Taylak, 1997: 149). Konferanstan sonra gençler başlatacakları dil seferberliği kararını Gazi Mustafa Kemal'e bir telgraf çekerek bildirmişlerdir. Gençlerin bu telgrafına Gazi Mustafa Kemal, “Millî ülkeye ulaştıran öz dil yolunda durmadan şaşmaz büyük adımlarla yürümeye verdiğiniz değerden dolayı sizi överim” sözleriyle cevap vermiştir (Taylak, 1997: 149). Gazeteci-yazar Mehmet Cemal Çiftçigüzel'e göre Millî Türk Talebe Birliği'nin “Vatandaş Türkçe Konuş” kampanyasını başlatması yükseköğrenim gençliğinin hayatı ve sorumluluğu öğrenmesi açısından büyük önem taşımaktadır (Çalmuk, 2018: 18). Millî Türk Talebe Birliği, dil seferberliği ile ilgili Türk dilinin etkisini artırmak amacıyla tüm şehirlerde “Dil Mücadele Cemiyeti” kurma kararı almıştır. Bu alınan karar göstermektedir ki gençler tüm şehirlerde dil hâkimiyetini sağlayarak Vagon-Li olayı gibi başka olayların yaşanmasının önüne geçmek istemişlerdir (Taylak, 1997: 152). 1965-1967 yılları arasında Millî Türk Talebe Birliği'nin başkanlığını yapmış olan Rasim Cinisli ise dil mücadelesinin bağımsızlık mücadelesi demek olduğunu dile getirmiş ve şu sözleri eklemiştir (Çalmuk, 2018: 18-19):

Tevfik İleri ve arkadaşları “Türk memleketinde, Türk devletinde Fransız hegemonyası olmaz, biz size müsaade ettiysek Türkçemizi elimizden almanıza müsaade etmeyiz” dercesine Vagon-Li şirketinin dersini veriyorlar. Oradaki “Türkçe Konuş” ifadesi ile özüne dönmeyi gerektiren bir ikazı Millî Türk Talebe Birliği yapmıştır. “Türkçe Konuş” kampanyasını açmıştır ve “Türkçe Konuş Vatandaş” sözü oradandır. Yoksa Türkçeden başka burada kimse bir şey konuşamaz manasında değildir. Yabancı hevesini, mukallitliği, taklitçiliği reddetmek için kullanılmıştır. Önce özümüzü bileceğiz, sonra başkasına kucak açacağız. Her şeyin özü budur.

1.10.2.2.1.5. Razgard Olayı ve Millî Türk Talebe Birliği

Bulgaristan’ın Deliorman kentinin Razgard kasabasındaki Türk mezarlığının 16 Nisan 1933’te tahrip edilmesiyle başlayan olaylar, Millî Türk Talebe Birliği tarihine “Razgard Hadisesi” olarak geçmiştir (Çalmuk, 2018: 19). Olayın başlangıcı ve seyri şu şekilde cereyan etmiştir. Bulgaristan’ın Razgard kasabasındaki yerel yönetim tarafından yolları genişletme kararı alınmış ve bu karar doğrultusunda çalışmalar başlatılmıştı. Fakat yolların geçeceği güzergâhlardan birinde Türk mezarlığının bulunması ve mezarların başka bir yere taşınmadan işe başlanmasıyla iskelet parçalarının etrafa saçılmış olması Türk basınına aksetmiş ve bu durum Türk halkının öfkeyle karşılamasına sebep olmuştur (Duman ve Yorgancılar, 2018: 49). Bulgar makamları olayı yalanlayan açıklamalarda bulunsalar da Anadolu Haber Ajansı bu olayı şu şekilde duyurmuştur:

“Bu gece (16 Nisan 1933) Deliorman’daki Türk mezarlığında, çoğu lise öğrencisi olan Bulgar gençleri tarafından önce bekçi kulübesi ateşe verilmiş daha sonra mezarlar tahrip edilmiştir. Sesleri duyup mezarlığa gelen Türkler büyük bir korku ve üzüntü yaşamışlardır. Bulgar makamlarına durumu bildirmelerine rağmen herhangi bir dönüş alamamışlardır” (Taylak, 1997: 152).

Olayların basın aracılığıyla geniş kitlelere duyurulması üzerine Millî Türk Talebe Birliği öncülüğünde yükseköğrenim gençliği ve halkın katılımıyla bir protesto mitingi düzenlenmek istenmiş, ancak bu istek hükümet tarafından olumlu karşılanmayarak yaşanan olayların başka boyutlarının olabileceği, bu meselenin devletler nezdinde çözülmesi gerektiği belirtilmiştir. Tüm bu uyarılara rağmen gösteri yapmakta ısrar edilirse birliğin kapatılacağı da eklenmiştir. Fakat gençler protesto mitinginden vazgeçmeyerek, İstanbul Valiliği’nden gösteri için izin talebinde bulunmuş ve valilik tarafından talep reddedilmiştir. Fakat bu ret cevabına rağmen gençler mitingi düzenlemişlerdir. Bu miting sırasında yaşananlar, Millî Türk Talebe Birliği’nin Millî Gençlik dergisine şu şekilde aksetmiştir: Önce protesto gösterisinde polis barikatlarıyla korunan Bulgar mezarlığına girilmiş ve çelenk bırakılmıştır. Fakat bu

sırada halkın galeyana gelmesiyle orada bulunan bir arabanın üzerine çıkan birliğin o dönemki başkanı Tevfik İleri, “Bulgarlara yıllarca insanlık ve medeniyet dersi öğretilmediyse bu bizim kabahatimiz değil, kendi kafasız ve kabiliyetsizlikleri yüzündendir. Biz ölümlere hakaret değil hürmet ederiz” sözleriyle bu olay karşısındaki duygu ve düşüncelerini içeren bir konuşma yapmıştır (Duman ve Yorgancılar, 2018: 51). Bu konuşmadan sonra izinsiz yürüyüşlerine devam eden kalabalığı, polis dağılmaları için uyarmış, fakat yürüyüşlerini sürdürmeleri üzerine içlerinde Millî Türk Talebe Birliği başkanı Tevfik İleri ve birliğin genel sekreteri Şükrü Kaya’nın da yer aldığı seksen öğrenci gözaltına alınmış (Taylak, 1997: 154), başta Tevfik İleri olmak üzere on beş kişilik yönetim kurulu ile sekiz öğrenci tutuklanarak cezaevine gönderilmiştir. Millî Türk Talebe Birliği mensubu gençlerin daha sonra anlattıklarına göre cezaevinde çok iyi bakılmışlar ve gençlere çeşitli pastane ve restoranlardan ikramlarda bulunulmuştur (Duman ve Yorgancılar, 2018: 52). Rasim Cinisli, hükümet yetkililerinin Razgard protestosuna karışan gençlerle ilgili olumsuz düşüncelerine rağmen Mustafa Kemal’in aynı düşüncede olmadığını belirterek, dönemin dışişleri bakanı Tevfik Rüştü Aras ile yaptığı konuşmayı,

Gençler, Bulgar mezarlarına çiçek koymuşlar, İstanbul’da Vali İncedayı da bunları içeri almış, hapse yaşıyorlar. O günün dışişleri bakanı Tevfik Rüştü Aras’ı davet eder: ‘Söyle bakalım büyük siyasetçi, sen bu gençler hakkında ne düşünüyorsun?’ O da diyor ki efendim biz bu gençleri mahkûm edelim. Bulgar dostlarımıza da sizin hatıranız için bu gençleri mahkûm ettik diyelim ve bu gençlere de dönelim siz de bu milletimizin duyguları için birkaç gün hapse kaldınız deyip böylece ikili bir politika üretelim. Mustafa Kemal’in sözü manidar diyor ki: ‘Koca siyasetçi eğer sen, bu gençleri hapse atarsan bugün arkamızda olan gençlik, yarın karşımıza çıkar. Emrediyor o günkü hapse bulunan gençleri, hürriyetine kavuşturuyor (Çalmuk, 2018: 22).

sözleriyle aktarmıştır. Başta Gazi Mustafa Kemal olmak üzere halkın da kendilerini desteklediğini gören Millî Türk Talebe Birliği, sonuna kadar eylemlerinin arkasında durmuştur (Duman ve Yorgancılar, 2018: 52). Millî Türk Talebe Birliği mensubu gençlerin tutuklanmasının akabinde, hükümet bir tebliğ yayımlamıştır. Yayımlanan tebliğ, “Gayri kanuni ve memleket nizamını bozucu bir teşebbüs ve fiil olduğu ve hükümetin men etmesine rağmen, böyle bir teşebbüse geçildiği için memlekette gayri mes’ul şahsi teşekküller tarafından bu gibi uygunsuz hareketlerin tekerrürüne mahal verilmemesi noktasından Talebe Birliği’nin kanunen feshi takarrür etmiştir.” (Taylak, 1997: 154-156) şeklinde ifade edilen bir kararla birlik feshedilmiştir. Bu fesih kararına rağmen gençler bir olağanüstü genel kurul toplantısı düzenlemişlerdir. Toplantıdan sonra devlet büyüklerine bu durumu izah eden telgraf çekilerek ve birliğin

kapatılmaması rica edilmiştir. Tutuklu bulunan Millî Türk Talebe Birliği mensubu öğrencilerinin tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmasından sonra 27 Nisan 1933'te birlik tarafından bir toplantı yapılmıştır. Bundan sonra birlik mensubu gençler Millî Türk Talebe Birliği aleyhine yazılan yazılara cevap vermek, faaliyetleri ve amaçlarını basın yoluyla kamuoyu ile paylaşma kararı almışlardır (Taylak, 1997: 154-156).

1.10.2.2.1.6. Millî Türk Talebe Birliği ve İstiklâl Marşı'nı Okuma Kursu

Millî Türk Talebe Birliği'nin üzerinde hassasiyetle durduğu değerlerden biri de hiç şüphesiz İstiklâl Marşı'dır. Birlik, gençlerin hâlâ millî marşı doğru bir biçimde söyleyemediklerini fark etmiş, bunun için İstiklâl Marşı okuma kursu açmaya karar vermiştir. Bu kararın yanı sıra, binalarda bulunan Türk bayraklarının sağlam ve temiz olması konusunda da hassasiyet göstererek ilgilileri uyarmış, aksi bir durum görüldüğünde yetkili mercilere durumun arz edileceğini bildirmiştir. Millî duyguların gençlere aşılması konusunda en etkili kurumlardan biri olan Millî Türk Talebe Birliği, İstiklâl Marşı hassasiyetini şu sözlerle ifade etmiştir: "Türk! İstiklâl Marşı'nı duyduğun zaman, nerede olursan ol ayağa kalk. En büyük hürmet vaziyetine geç ve bu havayı dinletebilmek için dökülen kanları, söndürülen ocakları ve kimsesiz bırakılan yetimleri düşün!" (Çalmuk, 2018: 24-25). Birliğin bu hassasiyet ve şuurlu tavrı göstermektedir ki günümüzde İstiklâl Marşı'nın saygı duruşunda okuması o yıllardaki zihniyetin bir eseridir

1.10.2.2.1.7. Yerli Malı Haftası ve Millî Türk Talebe Birliği

Millî bir şuurla hareket eden Millî Türk Talebe Birliği, yerli üretimin desteklenmesi ve yerli malları kullanımının teşvikinde de önemli bir rol oynamıştır. Bununla ilgili 4 Nisan 1929'da bir etkinlik düzenlenmiştir. Bu etkinlikte bağımsız bir devlet olmak için her alanda yerli ve millî malların kullanılması gerektiği birçok kez vurgulanmakla kalmamış, etkinliğe katılanlardan yerli malı kullanacaklarına dair yemin dahi alınmıştır. Günümüzde 12-18 Aralık tarihlerinde kutlanan Yerli Malı Haftası'nın mimarı hiç şüphesiz Millî Türk Talebe Birliği'dir (Çalmuk, 2018: 25).

1.10.2.2.1.8. Hatay Mitingi ve Millî Türk Talebe Birliği'nin Kapatılması

Fransa mandası altında bulunan Suriye'ye 1936 Eylül'ünde bağımsızlık tanımış ve Suriye'den çekilirken bölgedeki haklarını bu devlete terk etmişti. Türkiye bu durumu kabul etmemiş, 9 Ekim 1936'da Fransa'ya bir nota vererek İskenderun Sancağı'na da bağımsızlık verilmesini istemişti. Fransa, bu isteğin Suriye'nin

parçalanması anlamına geldiğini belirterek buna yetkisinin bulunmadığını bildirmişti. Bu gelişmeleri yakından takip eden Türk kamuoyu ve İskenderun halkı bağımsızlık için gösteriler yapmış, sorunun çözümü için Türkiye ve Fransa Milletler Cemiyeti'ne başvurmuştu (Ertan vd.. 2018: 226). Millî Türk Talebe Birliği, bu durumu protesto etmek ve Hatay'ın (İskenderun Sancağı) anavatana ilhak edilmesini sağlamak amacıyla bir miting düzenleme kararı alarak İstanbul Valiliği'nden izin talep etmiştir. Birliğin miting talebi valilik tarafından reddedilerek eğer izinsiz herhangi bir yürüyüş ya da gösteri yapılırsa birliğin kapatılacağı hususunda uyarıda bulunulmuştur. Bu uyarıyı dikkate almayan ve böylelikle tek parti yönetimine rüştünü ispat çabasına girişen Millî Türk Talebe Birliği, 22 Kasım 1936'da Hatay Mitingi'ni gerçekleştirmiştir. Beyazıt Meydanı'ndan Taksim Meydanı'na geçen gençler, burada konuşmalar yapmışlar ve Hatay'ın anavatana katılması gerektiğini bir kez daha dile getirmişlerdir (Taylak, 1997: 183). Fakat izinsiz gösteriye müdahale eden polisle karşı karşıya gelen gençler arasında bir arbede yaşanmıştır. Bununla ilgili İçişleri Bakanlığı Anadolu Ajansı'na bir demeç vermiştir, "Millî Türk Talebe Birliği'nin ön ayak olduğu bu hadiseyi Cumhuriyet Hükümeti hiçbir zaman hoş görmemiş, talebe ve hocalar arasında böyle mitingler yapılmasını memleketin kültürel telakkisine mani telakki etmiştir" (Çalmuk, 2018: 27). "Binaenaleyh hükümetçe bu teşekkülleri men edecek kanuni tedbirler alınmıştır. Bu gibi teşekkülleri mevcut farz edenler hakkında yapılacak muamele kanunlarımızda sarihtir. Talimat doğrultusunda Millî Türk Talebe Birliği valilikçe 22 Kasım 1936 günü kapatılarak levhaları indirilmiş ve kapıları mühürlenmiştir." (Duman ve Yorgancılar, 2018: 52). Böylece hükümet, Millî Türk Talebe Birliği'nin 1936-1946 yılları arasında on yıl sürecek olan kapatma kararını almıştır.

1.10.2.3. 1946-1960 Arası Dönem

Cumhuriyet Halk Partisi iktidarları döneminde, gerek üniversite gençliğini kontrol altına alma teşebbüsü gerekse Millî Türk Talebe Birliği'nin başına buyruk birtakım faaliyetleri, birliğin zaman zaman açılıp kapatılmasıyla sonuçlanmıştır. Millî Türk Talebe Birliği'nin 1936 yılında kapatılma kararından sonra hükümet, Millî Türk Talebe Birliği yerine fakülte dernekleri kurulmasına karar verilmiş, fakat bu dernekleri bir çatı altında toplanacak bir teşekkül olmadığı tespit edilmiştir. Bu arada Millî Türk Talebe Birliği, kapalı kaldığı 1936-1946 yılları arasında birliğin adı kullanmadan faaliyetlerini aktif bir şekilde devam ettirmiştir (Göğüş, 2008: 59). Millî Türk Talebe

Birliği, örgütlenme hakları ile mevzuatın serbestleşmesiyle 1946’da Rehai İslam, Necip Yüceer, Doğan Can, Melik İsfendiyaroğlu, Suzan Turan, Kemal Altıoklar ve arkadaşları tarafından yeniden kurumsal olarak örgütlenmiştir (Çav, 2010: 124). Üniversitelerin bünyesinde özgür bir şekilde örgütlenmeler ise çok partili siyasi hayata geçişten sonra dernekler kanunun değişmesiyle gerçekleşmiştir. Edebiyat Fakültesi Öğrenci Derneği, Ali İhsan Göğüş tarafından kurulmuştur. Daha sonra diğer fakültelerdeki derneklerin hepsi birleşerek “Türk Talebe Birliği” çatısı altında toplanmış, birliğin başkanlığına tıp fakültesinden Rehai İslam, genel sekreterliğine ise Ali İhsan Göğüş seçilmiştir (Göğüş, 2008: 59-60). “Türk Talebe Birliği” adıyla tekrar kurulan birliğe daha sonra yapılan müracaat ve bakanlar kurulu kararıyla “millî” kelimesi eklenmiştir (Duman ve Yorgancılar, 2018: 76). Böylelikle Millî Türk Talebe Birliği tüm fakülte ve yüksekokul öğrencilerini bir çatı altında toplamayı yeniden sağlamıştır (Göğüş, 2008: 60).

1946-1948 yılları arasında birliğin genel başkanlığını yapan Rehai İslam döneminde yeniden kurumsallaşma sürecine giren Millî Türk Talebe Birliği’nin ilk yıllarında her şey düzene girmiştir. Sistemli olmamakla beraber üniversite gençliği içinde örgütlenme ve etkinlik, üniversite boyutundaki bütün öğrenci örgütlerini kapsayıcı tek öğrenci örgütü olması sebebiyle geniş ölçüde sağlamıştır (Çav, 2010: 129).

Şubat-Aralık 1948 tarihleri arasında ise birliğin başkanlığını Muzaffer Aşkın yapmıştır. 1948-1951 tarihleri arasında genel başkan olarak görev yapan Suphi Baykam’ın döneminde ise hukuki altyapı tamamlanmış; tüzük hazırlanmış, kurumsallaşmayla beraber birliğin faaliyetleri sistematik hâle getirilmiştir (Çav, 2010: 131). Millî Türk Talebe Birliği’nin bu dönemdeki ilk faaliyetlerinden biri 15 Ocak 1950’de Kıbrıs’ın Yunanistan’a ilhakı için Yunan kilisesince organize edilen “plebisit”¹ oylamasını protesto etmek olmuş, Türk gençleri, Millî Türk Talebe Birliği’nin yönetiminde Beyazıt Meydanı’ndan başlayan bir yürüyüşle Taksim Meydanı’nda toplanarak büyük bir protesto mitingi düzenlemiştir. Yürüyüşte “Kıbrıs Türk’tür, Türk kalacaktır”, “Kahrolsun komünistler” vb. sloganlar atılırken binlerce kişinin katıldığı mitingde başta başkan Suphi Baykam olmak üzere birçok kişi

¹ Plebisit: Devletler hukukunda bir ulusun hangi devlete bağlanacağıyla ilgili oylama. Kaynak için bk. sozluk.tdk.gov.tr. Erişim tarihi: 8.1.2022.

konuşma yapmıştır (Kıbrıs İçin Birleşmiş Milletlere Müracaat, 1950: 5; Çav, 2010: 133).

1951-1953 yılları arasında birliğin başkanlığını Kamuran Evliyaoğlu üstlenmiş, bu dönemde İstanbul Üniversitesi'nin Beyazıt kampüsündeki Atatürk heykeli yaptırılmıştır (Çav, 2010: 145-146). Heykel ile ilgili çalışmanın sona erdiğinin haberi ulusal basında da yer edinmiştir (Atatürk Anıtı, 1954: 1). Bu dönemde Millî Türk Talebe Birliği, 1930'lu yıllarda örgütün üzerinde çok fazla durduğu Çanakkale Şehitleri'nin kemiklerinin toplanması, Çanakkale Abidesi için maddi kaynak sağlama çalışmaları başlatmış, maddi ve manevi destek faaliyetlerinde bulunmuştur (Çav, 2010: 147).

1953-1955 yıllarında Kamuran Evliyaoğlu birliğin ikinci kez genel başkanlığına seçilmiştir. Bu dönemde, önceki dönemde yapımı tamamlanan İstanbul Üniversitesi'ndeki Atatürk heykelinin açılışı yapılmıştır. Fikrin sahibi Millî Türk Talebe Birliği'nin övünç kaynağı olan heykelin kaidesinde yer alan Millî Türk Talebe Birliği imzasının bulunduğu pirinç levha bugün yerinde değildir (1955 Faaliyet Raporu, 1955: 12). Yine bu dönemde Doğu'da bir üniversite kurulması çalışmaları sürerken üniversitenin Erzurum'da kurulması kararlaştırılmış ve adının da "Atatürk Üniversitesi" olması teklifi Millî Türk Talebe Birliği tarafından yapılmış ve kabul edilmiştir (Çav, 2010: 154). Ayrıca bu dönemde Çanakkale Abidesi'nin yapımı için de maddi destek amaçlı kulüpler arası futbol turnuvası düzenlenmiştir.

Birliğin başkanlığını 10 Nisan-17 Mayıs 1955 yılları arasında Nejat Çerman, 1955-1958 yılları arasında Orhan Sakarya ve Ocak- Ekim 1959 tarihleri arasında ise Vehbi Ünal yapmıştır.

1.10.2.3.1. 1946-1960 Arası Dönemde Öne Çıkan Olaylar

1.10.2.3.1.1. Komünizmle Mücadele ve Millî Türk Talebe Birliği

Millî Türk Talebe Birliği mensubu gençler, Türk vatanında milliyetçilik dışında herhangi bir siyasi düşüncenin yayılmasını birlik ve beraberliğin karşısında en tehlikeli düşman olarak addetmişlerdir. Bu tehlikeli düşmanla mücadele konusunda sivil bir güç olarak devletin yanında mücadeleye her daim hazır olduklarını belirtmişlerdir (Duman ve Yorgancılar, 2018: 68). Millî Türk Talebe Birliği yeniden teşkilatlanmayı sağladıktan sonra o yıllardaki en önemli sorunlardan biri olan komünizmle mücadele etmek maksadıyla toplantılar düzenlemeye başlamıştır (Taylak, 2010: 238). Millî Türk Talebe Birliği'nin ikinci döneminin ilk büyük eylemi, 1947 yılında Ankara Ulus

Meydanı'nda gerçekleştirilmiştir. Bu protestonun yapılış amacı komünizmle mücadele olduğu için meydana “Kahrolsun Komünistler, Kahrolsun Solcular!” sloganları atılmış, Aziz Nesin ve Sabahattin Ali tarafından yayına hazırlanan Markopaşa gazetesi ve sol yanlısı yazılarıyla gündemde olan 24 Saat gazetesi yakılarak eylemlere son verilmiştir (Duman ve Yorgancılar, 2018: 68-69). Millî Türk Talebe Birliği genel merkezi ise Eminönü Halkevi'nde komünizmle mücadele için toplantılar düzenlemiştir. Toplantıda söz alan çeşitli fakültelerden öğrencilerin ortak kanaati; komünizmle mücadelenin millî bir dava olduğu, her alanda bu tehlikeli düşmanla savaşmak için uyanık olunması gerektiği, gençlerin bu hususta en çok söz sahibi olması gereken zümre olduğu ve tüm gençlerin komünizmle mücadele davasına kazandırılması gerektiği şeklindedir (Taylak, 1997: 238-240).

1.10.2.3.1.2. Kıbrıs Mitingi ve Millî Türk Talebe Birliği

Milliyetçilik duygusuna sıkı sıkıya bağlı olan Millî Türk Talebe Birliği, Kıbrıs konusunda da bu duyarlılığını sürdürmüş, Rumların Kıbrıs'ı Yunanistan'a ilhak etmek Enosis hedefli faaliyetlerine sessiz kalmamıştır. Adada yaşanan gelişmeleri yakından takip eden Millî Türk Talebe Birliği gençleri sayıları binleri aşan yükseköğretim gençliğinin de katıldığı 15 Ocak 1950'de bir miting düzenlemişlerdir (Taylak, 1997: 256). Kıbrıs Mitingi olarak geçen bu protesto eyleminde Kıbrıs Mitingi'nde gençlerden sonra Kıbrıs Türkleri lideri Fazıl Küçük ve Kıbrıs Türk Kültür ve Yardımlaşma Cemiyeti Başkanı Dr. Derviş Manizade tarafından yapılan konuşmalarda Kıbrıs'ta yaşanan gelişmeler anlatılmıştır. Ertesi gün 16 Ocak 1950'de Kıbrıs Mitingi'nin devamı İstanbul Fatih'te gerçekleştirilmiştir. Bu mitingde Yunanistan'ın Kıbrıs'ı ilhak etmesi için Yunan kilisesi tarafından düzenlenen “plebisit” oylaması protesto edilmiştir (Çav, 2018: 132-133).

1954 yılında Millî Türk Talebe Birliği, Kıbrıs meselesinde daha önce yapılan faaliyetlerden başka konuyu bir diğer çerçeveden tahlil etmek için merkezi Ankara'da bulunan “Türk Kıbrıs İçin Anavatan Komitesi”ni kurmuştur. Bu komitenin asıl amacı Kıbrıs meselesi alevlendiği zamanlarda büyük bir heves ve heyecanla yapılan faaliyetlerin aksine Kıbrıs meselesini akılcı bir çerçevede derinlemesine incelemek ve Kıbrıs'ın neden Türk yurdu olduğunu ispat için çalışmalar yapmak olmuştur. Komite bu çalışmalarının yanı sıra yine mitingler düzenlemeye devam etmiştir. Kıbrıs faaliyetlerine bütçe oluşturmak için İstanbul Futbol Kulüpleri'nin katılımıyla “Kıbrıs Kupası” organize edilmiş, Kıbrıs meselesini unutturmamak için “24 milyon

kalbindesin Kıbrıs” yazılı afişler hazırlanıp dağıtılmıştır (Millî Türk Talebe Birliği 11. Genel Kongresi Faaliyet Raporu, 1955: 7-11).

1.10.2.3.1.3. Atatürk Anıtı ve Millî Türk Talebe Birliği

Millî Türk Talebe Birliği, Mustafa Kemal Atatürk’e olan saygı ve sevgisini her daim Atatürk ilke ve inkılaplarının aydınlattığı yolda yürüyerek göstermişlerdir. Geçmişten bugüne atacakları her adımda ya da gerçekleştirmeyi planladıkları her faaliyette Gazi’nin miras bıraktığı ülkülerden ayrılmamışlardır. İstanbul Üniversitesi’ne bir Atatürk Anıtı’nın dikmek istemeleri elbette öncelikle Atatürk’e duyulan saygıdır (1953 Faaliyet Raporu, 1954: 5-10). Atatürk Anıtı’nın dikilmek istenmesinin diğer bir amacı da Demokrat Parti’nin 1950’de iktidara gelmesiyle Cumhuriyet Halk Partisi’nin din politikalarının terk edilmesi bir takım dini çevreleri cesaretlendirerek, Atatürk’ün büst ve heykellerine saldırıların gerçekleştirilmiş olması (Ertan vd., 2018: 269) bu saldırılara bir cevap verme ve Atatürk’ün aziz hatırasına sahip çıkma arzusudur. Atatürk Anıtı için proje yarışması düzenlenmiş ve yarışmayı heykeltıraş Yavuz Görey ve Hakkı Atamolu’nun ortak hazırladıkları eser kazanmıştır. Heykel için gerekli olan maddi miktar ise 165.000 lira olup, eserin bir yılsonunda teslim edilmesi planlanmıştır. Fakat jüri üyeleri tarafından eserde yapılması istenen değişiklikler ve heykeltıraşlardan birinin hastalanması sonucunda eserin teslim tarihinin 9 ay daha uzatılmasına karar verilmiştir. Bu karar verilirken de yine Atatürk’e olan saygı ağır basmış ve Gazi’nin adına yaraşır bir eserin ortaya çıkması için acele etmemeye karar verilmiştir. Millî Türk Talebe Birliği Başkanı Kamuran Evliyaoğlu’nun Atatürk heykeli ile ilgili 54. dönem kongre delegelerine verdiği bilgide heykel için maddi hiçbir sıkıntı olmadığı, harcamalarla eksilen paranın dönemin Cumhurbaşkanı Celal Bayar tarafından tamamlandığı belirtilerek teşekkürlerini bir kez daha ifade etmişlerdir. Heykelin İstanbul Üniversitesi bahçesine dikilmesi için üniversite senatosuna müracaat edilmiş ve olumlu bir cevap alınmıştır. Bununla da kalmamış, heykelin yeri için lazım olan keşif ücreti de Millî Türk Talebe Birliği tarafından üniversite senatosundan talep edilmiş ve üniversite yönetimi bu ücreti karşılamayı kabul etmiştir. Ayrıca heykel için gerekli olan çimentonun temin etmek amacıyla İstanbul’da bulunan iki çimento fabrikasına müracaat edilmiş ve iki fabrika da gerekli olan çimentoyu karşılayacaklarını bildirmişlerdir. Millî Türk Talebe Birliği Başkanı Kamuran Evliyaoğlu delegelere bu bilgileri verirken hem İstanbul Üniversitesi Senatosu’na hem de çimento fabrikalarına bir kez daha teşekkür etmiştir.

Atatürk heykelinin şekli hakkında ise; eserin üç figürden oluştuğu, yüksekliğinin kaide ile birlikte 7 metre olacağı, kaidenin ise 1,5 metre olarak hazırlandığının bilgisi verilmiştir. Atatürk heykelinin temelinin, Atatürk'ün vefatının 15. yıl dönümüne denk getirmek arzusuyla üniversite senatosuna başvuruda bulunulmuş fakat mevsim şartlarının elverişsiz olması nedeniyle temel atma töreninin bahar aylarına ertelendiği bildirilmiştir (1953 Faaliyet Raporu, 1954: 5-10). 1955 yılına gelindiğinde ise Millî Türk Talebe Birliği'nin 11. Genel Kongresi'nde, Atatürk anıtının yapımının tamamlandığı müjdesi verilmiştir. Anıtın açılış töreni yapılacağı gün için ise üniversite senatosunun isteği üzerine millî bayramlardan birinde olması kararı alınmış, açılışın İstiklâl Mücadele'sinin ilk adımının atıldığı 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı'nda olması kararlaştırılmıştır. Heykelin yapımı için gerekli olan 165.000 liralık maddi tutarının çoğunun Millî Türk Talebe Birliği tarafından karşılandığı ve her olanağı kullanmak suretiyle bu eserin ortaya çıktığı ifade edilmiştir. Millî Türk Talebe Birliği, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'e sevgi ve bağlılıklarının bir nişanesi olarak ortaya çıkan ve kendilerini vesile kılan bu eserle övünç duyduklarını ve haklı bir gurur yaşadıklarını ifade etmişlerdir (Millî Türk Talebe Birliği 11. Genel Kongresi Faaliyet Raporu, 1955: 12).

1.10.2.3.1.4. Atatürk Üniversitesi ve Millî Türk Talebe Birliği

Millî Türk Talebe Birliği'nin 11. Genel Kongresi 1-10 Nisan 1955'te Erzurum'da yapılmıştır. Bu kongrede Doğu'da kurulması planlanan üniversitenin isminin Millî Türk Talebe Birliği'nin tavsiyesi üzerine Atatürk Üniversitesi olmasına karar verildiği açıklanmıştır. Bununla beraber Millî Türk Talebe Birliği tarafından İstanbul Üniversitesi'ne armağan edilen Atatürk Anıtı'nın küçük bir modelinin, Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın katkılarıyla Erzurum Atatürk Üniversitesi'ne de armağan edileceğinin müjdesi verilmiştir (Millî Türk Talebe Birliği 11. Genel Kongresi, 1955: 21).

1.10.2.3.1.5. Çanakkale Abidesi ve Millî Türk Talebe Birliği

Millî Türk Talebe Birliği'nin 1933'ten beri gündeminde yer alan önemli konulardan biri de Çanakkale'de şehitlerinin aziz hatırasını yaşatacak bir abide yapılması idi. Her sene 18 Mart'ta yapılan Çanakkale Şehitlerini Anma Töreni'ne birlik mensubu gençler düzenli olarak katılmışlardır. Çanakkale'de bir abide yapılması için Millî Türk Talebe Birliği'nin 1953'te de temaları devam etmiş ve bir an evvel harekete geçilmesinin arzu edildiği ifade edilmiştir (Millî Türk Talebe Birliği 1953

Faaliyet Raporu, 1954?: 18). Nihayet Millî Türk Talebe Birliği'nin çabaları Çanakkale Abidesi'nin 7 Nisan 1954'te gerçekleşen temel atma töreniyle bir sonuç vermiş ve törene davetli olarak katılan birliğin başkanı Kamuran Evliyaoğlu bir konuşma yapmıştır. Millî Türk Talebe Birliği, Çanakkale Abidesi komisyonu başkanının verdiği bilgilere göre abidenin masraflarının karşılanması için bir futbol turnuvası düzenlendiği ve buradan elde edilen 800 liralık nakdin komiteye teslim edildiği belirtilmiştir.

1.10.2.4. 1960-1965 Arası Dönem

Ekim 1959 - Nisan 1961 tarihleri arasında birliğin genel başkanlığını Yaşar Özdemir yapmıştır. Bu dönemde 27 Mayıs darbesi yaşanmış, Millî Türk Talebe Birliği bir nevi darbenin meşru zemine oturtulmasında rol oynamıştır. Darbeden sonra “Ordu millet el ele” mitingleri bütün şehirlere yayılmış, pankartlar, afişler, el ilânları dağıtılmış, “27 Mayıs'ı sevdirmeye” kampanyası başlatılmıştır (Çav, 2010: 205). Yine bu dönemde hazırlıkları 1959'dan beri devam eden Birlik Tiyatrosu, 12 Aralık 1960'da ilk oyununu sahnelemiştir. (Millî Türk Talebe Birliği Genel Merkez Çalışma Raporu, 1962: 71). Bu dönem Birlik Tiyatrosu'ndan Zeki Alasya, Metin Akpınar, Ahmet Gülhan gibi birçok tiyatrocu yetişmiştir.

1961-1963 yılları arasında birliğin başkanlığını Faruk Narin, 1963-1965 yılları arasında ise birliğin başkanlığını Yüksel Çengel yapmıştır. Yüksel Çengel, birliğin ülkenin yeni anayasası ile birlikte değişen koşullarında yeniden kendini organize ettiği, genel seçimlerde İnönü hükümeti başa geçmiş olsa da kurumlar üzerinden Millî Birlik Komitesi'nin etkisinin güçlü olarak sürdüğü dönemde başkan olarak görev yapmıştır. Bu yıllarda önceki dönemin faaliyetleri genişletilerek devam ettirilmiş, özellikle eğitim sistemine yönelik faaliyetler yoğun olarak öne çıkmıştır. Yüksel Çengel ve çekirdek yönetim kadrosu merkezinde siyasal ve toplumsal talepler bazı sosyalist değerler üzerinden aktarılmış, bu durum örgütün “sol”a kaydığı tartışmalarına neden olmuştur (Çav, 2010: 237). Millî Türk Talebe Birliği her döneminde olduğu gibi bu dönemde de önemli kişilerin katılımıyla açık oturumlar düzenlemiş, bunların en önemlilerinden biri 20 Mayıs 1964'te Eminönü Lokali'nde düzenlenen “Kalkınma, Reformlar ve Demokrasi” konulu açık oturum olmuştur. Milliyet gazetesinden Abdi İpekçi, Çetin Altan, Cumhuriyet gazetesinden Ecevit Güresin, Tarım Bakanı Turan Şahin, Çalışma Bakanı Bülent Ecevit ve eski devlet bakanlarından Turan Feyzioğlu'nun katıldığı bu açık oturumda önemli isimlerin bir araya getirilmesi, Millî

Türk Talebe Birliği'nin ne denli önemli bir öğrenci teşekkülü olduğunun da bir göstergesidir (Duman ve Yorgancılar, 2018: 89).

1.10.2.4.1. 1960-1965 Arası Dönemde Öne Çıkan Hadiseler

1.10.2.4.1.1. 27 Mayıs ve Millî Türk Talebe Birliği

Millî Türk Talebe Birliği, Demokrat Parti iktidarını irticaî eylemlere göz yummakla suçlamış ve her fırsatta bu durumu protesto etmiştir. Millî Türk Talebe Birliği “İrticayı Kınama” adı altında bir miting düzenlemek istenmiş ve talepleri reddedilmiştir. Bunun üzerine birlik mensubu gençler, İstanbul Üniversitesi Senatosu’ndan izin alarak üniversite bahçesinde sessiz bir yürüyüş düzenleyip, Atatürk Anıtı’na siyah çelenk koymayı planlayan bir eylem düşünmüşlerdir. Fakat 9 Ocak 1960’da İstanbul Üniversitesi Senatosu’nun iznine rağmen bu mitingin gerçekleşmemesi için polis birlik başkanı Yaşar Özdemir ve birçok Millî Türk Talebe Birliği mensubu gencin evinde ve Millî Türk Talebe Birliği binalarında arama yapmış, birlik yöneticilerinin binadan çıkmalarına müsaade etmemiştir. Böylece Millî Türk Talebe Birliği’nin “İrticayı Kınama” eylemleri engellenmiştir (Çalmuk, 2018: 53-54). Bu arada Demokrat Parti hükümeti 7 Nisan 1960 tarihli bildiri ile “Tahkikat Komisyonu”nun kurulacağını halka duyurmuştur (Duman ve Yorgancılar, 2018: 78). Bu komisyona her türlü muhalif yayın ve faaliyeti yasaklama yetkisi verilmesi ve komisyon kararına uymayanlara bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasının ön görülmesi (Ertan vd., 2018: 273) hükümet ile gerek muhalif kesimlerin gerekse gençlerin arasındaki uçurumun daha da artmasına neden olmuştur (Duman ve Yorgancılar, 2018: 78). Tahkikat Komisyonu’nun protesto edilmesi amacıyla izinsiz olarak Beyazıt Meydanı’nda toplanan gençlerle toplum polisleri arasında arbede çıkmış, öğrenciler darp edilerek gözaltına alınmış ve en vahimi ise Turan Emeksiz isimli öğrenci vurulmuştur. Turan Emeksiz’in ölmesi hükümet ile öğrencilerin arasındaki tüm bağın kopmasına neden olan bir dönüm noktası olmuştur (Çalmuk, 2018: 56). Bu olayların akabinde hükümet tarafından tertiplenmesi düşünülen “555 K” mitinginde Demokrat Parti yanlısı gençlerin başbakan ve cumhurbaşkanı geçerken sevgi ve bağlılıklarını bildirmeleri planlanmıştır. Böylece halk ve basın nezdinde hükümetin imajının kurtarılması amaçlanmıştır. Ancak hükümet karşıtı gençlerin bu durumdan haberdar olup Ankara’ya gitmeleri üzerine Demokrat Parti’nin planı bozulmuş hatta çıkan arbedede Adnan Menderes ve Celal Bayar tartaklanmıştır (Duman ve Yorgancılar, 2018: 78). Tüm bu yaşanan olumsuz olayların zeminini hazırladığı 27 Mayıs Darbesi

gerçekleşmiş ve darbeden sonra birçok öğrenci teşkilatı gibi Millî Türk Talebe Birliği de Millî Birlik Komitesi'ne bağlılığını ve darbeyi desteklediklerini bildirmiştir (Duman ve Yorgancılar, 2018: 79).

Millî Türk Talebe Birliği, 21 Aralık 1960 tarihli yayımladığı bildiri ile eski Millî Birlik Komitesi üyelerine şeref plaketi verileceğini, akabinde Birlik Tiyatrosu tarafından hazırlanan bir piyesin gösteriminin olacağı duyurulmuştur. 23 Aralık 1960 gerçekleştirilen bu programda, plaket merasimi ardından Millî Birlik Komitesi'ni temsilen Mehmet Özgüneş, Millî Türk Talebe Birliği'ni temsilen ise birlik başkanı Faruk Narin tarafından bir konuşma yapılmış ve tiyatro gösterisi ile son bulmuştur (Millî Türk Talebe Birliği Genel Merkez Çalışma Raporu, 1962: 19-20). Millî Türk Talebe Birliği Başkanı Faruk Narin'in bu programda,

Devrimlerin, hürriyetlerin ve millî birliğimizin tehlikeye düştüğü bir anda gelen 27 Mayıs ordu hareketinin temsilcileri, Millî Birlik Komitesi üyeleri, esasen bu ruhla gelen ihtilale sadık kalarak, bunları korumak yolunda fedakârlık yaptılar, feragat gösterdiler ve başardılar. Dünyanın yapılamaz dediğini başardılar ve Türklük, millî asaletine yakışır bir örnek daha verdi. Atatürk ne diyor? Biz, bize benzeriz (Genel Merkez Çalışma Raporu, 1962: 21).

şeklinde yaptığı konuşma birliğin 27 Mayıs Darbesi'ne olan bakışını göstermesi açısından önemlidir. Bu dönemde Millî Türk Talebe Birliği'nin önemli bir faaliyet ise “Anayasaya Evet” başlığı altında yürüttüğü kampanya olmuştur. Bu kampanya kapsamında afişler hazırlanarak, Anadolu'ya gönderilmiş, halkın yeni anayasa hakkında bilgilendirilmesi için görüşmeler yapılmıştır (Millî Türk Talebe Birliği Genel Merkez Çalışma Raporu, 1962: 21). 27 Mayıs'ı “Ak Devrim” olarak niteleyen Millî Türk Talebe Birliği, bu tarihin bayram olarak kutlandığı yıllarda törenlere temsilci göndermiş, günün anlam ve önemini belirten basın bildirileri yayımlayarak ve radyo konuşmaları yapmıştır (Duman ve Yorgancılar, 2018: 90; Parla, 1993: 10).

1.10.2.4.1.2. Birlik Tiyatrosu ve Millî Türk Talebe Birliği

“Tiyatro bir ülkenin kültürü üzerinde en etkin faktörlerden biridir” inancıyla yola çıkan Millî Türk Talebe Birliği 9 Kasım 1960'da Birlik Tiyatrosu'nu kurmuş (Millî Türk Talebe Birliği Genel Merkez Çalışma Raporu, 1962: 71; Çav, 2010: 215-216), müdürlüğüne de ilk olarak Ümit Akkartal getirilmiştir. Birlik Tiyatrosu, 12 Aralık 1960'da ilk perdelerini “Duvarların Ötesinde” oyunuyla açmıştır. Bir amatör topluluk olan birlik tiyatrosu oyuncuları çok çalışmışlar, turneler düzenleyerek ve halkın takdirini kazanmışlardır. Tiyatro oyuncuları hiçbir ücret almadan sadece yeme, içme ve barınma masraflarının karşılanması koşuluyla şubat ve yaz aylarında olmak üzere

yurdun dört bir yanında sahnelerini açmışlardır (Millî Türk Talebe Birliği Genel Merkez Çalışma Raporu, 1962: 71-75). Birlik Tiyatrosu'nda Türkiye'nin usta isimleri yer almıştır. Bunlar arasında Zeki Alasya (Çalmuk, 2018: 94), 1962-1965 yılları arasında Birlik Tiyatrosu'nun müdürlüğünü üstlenen Metin Akpınar (Metin Akpınar: "Kıbrıs'a 115 mücahit eğitip gönderdik", 2016), Millî Türk Talebe Birliği'nin İstanbul icra konseyi başkanlığını da yapan Ahmet Gülhan (Ahmet Gülhan Biyografisi, ?) sayılabilir. Türk sinema ve tiyatro tarihinin başarılı ikililerinden Zeki Alasya ve Metin Akpınar'ın dostluğu Birlik Tiyatrosu'nda yollarının kesişmesi ile başlamıştır. Metin Akpınar, "Millî Türk Talebe Birliği'nin bize bir katkısı, bu ülkeye bir katkısı söz edilecekse bir Kabare Tiyatrosu kazandırdı." sözleriyle Birlik Tiyatrosu'nun Türk tiyatrosuna katkısına vurgu yapmıştır (Çalmuk, 2018: 94-95).

1.10.2.4.1.3. Eğitim Faaliyetleri ve Millî Türk Talebe Birliği

Millî Türk Talebe Birliği, kuruluşundan bu yana her dönem eğitim faaliyetlerine, öğrenci sorunlarına ve çözüm arayışlarına eğilen önemli bir öğrenci teşekkülü olmuştur. 1960'lı yıllarda ise eğitim faaliyetlerinin diğer dönemlere nazaran daha da yoğun bir şekilde gündemde tutulduğu, özellikle üniversite öğrencilerinin yaşadığı; yurt, öğrenim kredisi, staj imkânı, tekniker okullarının yaşadığı sorunlar ile yakından ilgilenilmiş ve yetkili mercilerle görüşmeler yapılarak bu sorunlara çözüm getirilmeye çalışılmıştır. Bu dönemde kurulan "Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu" gençlik temsilcisi seçilen birlik başkanı Faruk Narin, 29 Eylül 1961'de Millî Türk Talebe Birliği Çağaloğlu öğrenci lokalinde bir toplantı düzenleyerek öğrencilerin dilek ve şikâyetlerini dinleyip bu sorunların neler olduğunu tespit etmiştir. Millî Türk Talebe Birliği bu sorunları 4-7 Ekim 1961'de Ankara'da yapılan Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu toplantısında dile getirmiş, ayrıca üniversiteye kontenjan eksikliğinden giremeyen lise mezunlarının durumuyla ilgili olarak Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel'e bir telgraf çekilmiştir. 5-15 Ocak 1962'de gerçekleştirilen 7. Millî Eğitim Şurası'na birlik başkanı olarak Faruk Narin davet edilmiş, bu toplantıda teknik okul öğrencilerinin yaşadığı sorunlarla ilgili bir konuşma yapmıştır (Millî Türk Talebe Birliği Genel Merkez Çalışma Raporu, 1962: 23-33).

Eğitim konusunda yapılan bir diğer faaliyet ise 1963-1964 eğitim öğretim yılı açılışında yayımlanan bildiri olmuştur. Burada öğrencilerin yaşadığı barınma, yeme, kontenjan sıkıntısı vb. genel sorunlar üzerinde durularak bu sorunların çözülmesi istenmiştir. Öğrencilerin yaşadığı bir diğer sorun ise harçlara yapılan zamlar

olduğundan, birlik başkanı Yüksel Çengel öğrencilerin maddi sıkıntılar yaşadıklarını bir de üzerine eklenen harç zamlarını karşılayamayacakları düşüncesiyle “harçları yatırmama” kararı almış bu karar öğrenciler tarafından büyük destek görmüştür (Duman ve Yorgancılar, 2018: 90).

1.10.2.4.1.4. Kıbrıs Meselesi ve Millî Türk Talebe Birliği

Kıbrıs konusundaki hassasiyetlerini eylemle ortaya koyan Millî Türk Talebe Birliği, 1960’lı yıllarda farklı bir yol izlemiştir. Dönemin birlik başkanı Yüksel Çengel, Amerika Birleşik Devletleri Başkanı L. B. Johnson’a bir mektup yazarak, Kıbrıs meselesinde Türkiye’nin destekçisi olmalarını talep etmiş ve Amerika Birleşik Devletleri’nin özgür bir dünya lideri olması nedeniyle Türkiye’nin haklı davasında yanında olmasının büyük önem taşıdığını dile getirmiştir (Duman ve Yorgancılar, 2018: 88). Dönemin bir diğer önemli konusu ise, Kıbrıs meselesinin askerî yollarla çözümü hâlinde Deniz Kuvvetleri’ne önemli bir görevin düşecek olmasıdır. Ancak Deniz Kuvvetleri’nin donanım açısından sıkıntı yaşadığı söylentileri üzerine Millî Türk Talebe Birliği “Millet Yapar” kampanyası başlatmış, bu kampanya kapsamında, Deniz Kuvvetleri’nin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla gemi yapımında gönüllü olarak çalışmak isteyenlerin isimleri alınmış böylece kampanya seferberliğe dönüşmüştür (Duman ve Yorgancılar, 2018: 89).

1.10.2.4.1.5. Dil Bayramı ve Millî Türk Talebe Birliği

Millî Türk Talebe Birliği, Kültür Müdürlüğü tarafından organize edilen ve Mustafa Kemal Atatürk’ün başlattığı Dil Devrimi’nin 30. yıl dönümü olan 26 Eylül 1962’de üç gün sürecek “I. Türkçe Bayramı” kutlamaları başlatılmıştır. Kutlamalara, dil alanında çalışma yapan tüm bilim insanları, bakanlar, üniversite hocaları, öğretmenler, kültür dernekleri, sendikalar, tüm öğrenci teşekkülleri ve öğrenciler davet edilmiştir. I. Türkçe Bayramı’nın programı:

1. 26 Eylül 1962 günü tüm katılımcılarla Millî Türk Talebe Birliği genel merkez binası önünden hareket edilerek Taksim Meydanı’na kadar yürüyüş, meydana bulunan Atatürk Anıtı’na çelenk koyma ve saygı duruşu, daha sonra Dolmabahçe Sarayı’na kadar tekrar yürüyüş ve Atatürk’ün hayata gözlerini yumduğu odanın önünde saygı geçidi yapılması,

2. 27 Eylül 1962 günü dil alanında çalışma yapmış bilim insanları tarafından “Dil Devrimi” konulu konferans verilmesi,

3. 28 Eylül 1962 günü ise Millî Türk Talebe Birliği konferans salonunda “Dil Devrimi” konulu açık oturum düzenlenmesi şeklinde planlanmıştır.

Ayrıca bu program radyolarda yayımlanmış, I. Türkçe Bayramı boyunca Türk dili ile ilgili eserlerden oluşan bir kitap sergisi açılmış ve bu sergi büyük beğeni toplamıştır (Millî Türk Talebe Birliği Genel Merkez Çalışma Raporu, 1962: 46-47).

1.10.2.5. 1965-1980 Arası Dönem

Millî Türk Talebe Birliği’nin 18 Mart 1965’te yapılan genel kurul toplantısında birlik başkanlığına Rasim Cinisli seçilmiştir. Rasim Cinisli, 27 Mayıs mekanizmasının Millî Birlik Komitesi üzerinden kurduğu fiilî varlığının kalktığı ancak etkilerinin yürütme, yargı ve yasamadaki temsilcileri yoluyla devam ettiği dönemde, “ortanın solu” söylemlerine yaklaşan örgütün tekrar “milliyetçi-muhafazakâr” çizgiye geçişini simgeleyen başkan olarak olaylı kongre süreci sonrasında seçilmiştir (Çav, 2010: 265). Bu dönemde İstanbul’un 512. fetih yıldönümü münasebetiyle Fetih Mitingi düzenlenmiş, bu miting Türkiye’de ilk defa gerçekleştirilmiş ve binlerce kişinin katıldığı bir şölene dönüşmüştür (Millî Türk Talebe Birliği 49. Genel Kurul Faaliyet Raporu, 1969: 44). Aynı aylarda, Demirel hükümetinin iş başına geldiğinde ele aldığı ilk konulardan olan ve siyaseten geniş yelpazede destek bulan Ayasofya’nın cami olarak ibadete açılması konusu, Millî Türk Talebe Birliği’nin kapanana kadar gündeminde istisnasız en önde yer alan konulardan biri olmuştur (Çav, 2010: 272). Bu dönemde örgütün temel konularından birini “Komünizm” faaliyetlerine karşı planlı ve organize biçimde hareketler oluşturmıştır. Bunun için başta mitingler olmak üzere başlatılan (Ocak 1966) “Komünizmle Mücadele Kampanyası” (Anti-Komünizm) çerçevesinde çeşitli faaliyetler yapılmıştır (Çalmuk, 2018: 156). Millî Türk Talebe Birliği’nin, Kıbrıs konusu ortaya çıktığı günden beri, üzerinde durduğu en önemli meselelerden biri olmuş, bu dönemde yürütülen birçok faaliyetle gündemdeki yerini korumuştur. Millî Türk Talebe Birliği, yine bu yıllarda çeşitli konularda birçok toplantı, seminer ve konferanslar düzenlemiştir. Millî Türk Talebe Birliği’nin 1975 yılında ele aldığı konulardan biri de amblemlerinde yer alan “bozkurt” figürü yerine geçmişî doğru anlamayı, geleceği aydınlık bir yolda inşa etmeyi simgeleyen “kitap” figürü eklenmesidir (Millî Türk Talebe Birliği 52. Dönem Faaliyet Raporu, 1975: 169).

Millî Türk Talebe Birliği’nin yıllara göre dönemsel başkanlıklarını sıralayacak olursak; 1967-1969 arasında İsmail Kahraman, 1969-1971 yılları arasında Burhaneddin Kayhan, 1971-1973 yılları arasında Ömer Öztürk, 1973-1974 yılları

arasında Raşit Ürper, 1974-1975 yılları arasında Abid Özmen, 1975-1976 yılları arasında Rüştü Ecevit, 1976-1977 yılları arasında Cemalettin Tayla, 1977-1979 yılları arasında Kasım Yapıcı, 1979-1980 yılları arasında Haşmet Oğuzalp ve son olarak 1 Eylül 1980-12 Eylül 1980 tarihleri arasında Vehbi Ecevit gelmektedir (Çav, 2010: 356-458).

12 Eylül 1980 askerî darbesi ile Türkiye'deki birçok sivil toplum örgütü gibi Millî Türk Talebe Birliği de kapatılmıştır.

1.10.2.5.1. 1965-1980 Arası Dönemde Öne Çıkan Hadiseler

1.10.2.5.1.1. Millî Türk Talebe Birliği, Fetih Mitingleri ve Ayasofya

1965'li yıllara gelindiğinde Millî Türk Talebe Birliği yönetiminde meydana gelen değişim, yürütülen faaliyetlerin de farklı konularda çeşitlenmesini sağlamıştır. Buna örnek olarak 29 Mayıs 1965'te gerçekleştirilen İstanbul'un fethinin 512. yılı kutlamaları verilebilir. Birlik mensubu gençler, Fatih Sultan Mehmet Han'a saygı ve sevgilerini göstermek maksadıyla çevre şehirlerden gelerek fetih gününü tam bir bayram havasında kutlamışlar ve fethin sembolü Ayasofya'da yeniden namaz kılmak istediklerini belirtmişlerdir (Akyel, 2010: 29). 29 Mayıs 1967'de Fetih Mitingi kutlamaları önce Edirne'de başlamış, 29 Mayıs sabahı İstanbul'da devam etmiştir. Kutlamalarda İstanbul valisi, belediye başkanı ve birlik başkanı İsmail Kahraman birer konuşma yapmışlardır. Daha sonra Sultanahmet Meydanı'na geçen on binlerce insan Ayasofya'nın camiye çevrilmesi için bir protesto gösterisinde bulunmuş, gösteriden sonra İsmail Kahraman burada: "Fatih Sultan Mehmet Han, İstanbul'u fethettikten sonra ilk cuma namazını Ayasofya Camii'nde kılmıştır. Bugün biz Ayasofya'ya namaz kılmak için giremiyoruz ve bu durumu konuşma yapmayarak bu meydana bir saat susma eylemi yaparak protesto ediyoruz." sözlerini içeren bir konuşma yapmıştır (Millî Türk Talebe Birliği 49. Genel Kurul Faaliyet Raporu, 1969: 121-122). Papa VI. Paul'un 1967'de İstanbul'a yaptığı ziyaretinde Ayasofya'ya gitmesi ve burada dua etmesi, Millî Türk Talebe Birliği mensupları içerisinde büyük bir infiale neden olmuş, bunun üzerine birlik başkanı İsmail Kahraman ve beraberinde bulunan ikinci başkan Atilla Özer, Erzurum İcra Konseyi Başkanı Ömer Eyüpoğlu ve yönetim kurulu üyeleriyle birlikte önce yapacakları eylemlerin nedenini belirten bir basın açıklaması yapmış, sonrasında Ayasofya'ya giderek tüm engellemelere rağmen cemaatle öğle namazını kılmışlardır (Millî Türk Talebe Birliği 49. Genel Kurul Faaliyet Raporu, 1969: 67-68). Burhanettin Kayhan döneminde de Millî Türk Talebe Birliği yine aynı

ruh yine aynı heyecanla gelenek olduğu üzere Fetih Mitingi'ni gerçekleştirmiştir (Millî Türk Talebe Birliği 50. Genel Kurul Faaliyet Raporu, 1971: 187-191) 1975 yılındaki Fethi Mitingi ise, 29 Mayıs gecesi bir anma toplantısıyla idrak edilmiştir. Bu gecede dönemin birlik başkanı Abit Özmen bir konuşma yaparak “Ayasofya'nın yeniden ibadete açılmasının İstanbul'un gerçek fethi manasını taşıdığı düşüncesinde olduğu” sözleriyle günün önemini belirtmiştir (Millî Türk Talebe Birliği 52. Dönem Faaliyet Raporu, 1975: 162-163). Millî Türk Talebe Birliği mensubu gençler, 7 Mayıs 1976'da da Ayasofya'nın yeniden ibadete açılması için namaz kılma eylemini gerçekleştirmişler, Millî Türk Talebe Birliği adına konuşan Ahmet Eskinus, “Ayasofya'nın yeniden ibadete açılmasını talep ettiklerini” belirten bir basın açıklaması yapmıştır (Millî Türk Talebe Birliği 53. Dönem Faaliyet Raporu, 1976: 199). 29 Mayıs 1976'da, Beyazıt Meydanı'nda gerçekleştirilen “Fetih Mitingi”ne yine on binler katılmış, mitingde konuşma yapan dönemin başkanı Rüşti Ecevit, fethin acısını hâlâ içlerinde taşıyan düşmanların Türk milletini kültürel bir ablukaya alma gayretinde olduklarını ve yeniden fetih ruhuyla donanarak düşmanların oyunlarını bozmak gerektiği yönündeki düşüncesini ifade etmiştir (Millî Türk Talebe Birliği 53. Dönem Faaliyet Raporu, 1976: 203-204). Ayasofya'da namaz eylemleri, 1969 yılından itibaren alışageldiği üzere 1977'de devam etmiştir. Yine 29 Mayıs 1977'de gerçekleştirilen Fetih Mitingi coşkuyla kutlanmış (54. Döneminde Millî Türk Talebe Birliği, 1977: 248-252), 29 Mayıs 1978'deki fetih kutlamalarında İstanbul'un fethi ile ilgili bir piyesin gösterimi gerçekleştirilmiştir (Millî Türk Talebe Birliği 55. Dönem Faaliyet Raporu, 1979: 109-110). 1980 yılında ise Millî Türk Talebe Birliği, 24-31 Mayıs günlerini “Fetih Haftası” ilân etmiş ve bu kapsamda bir hafta boyunca her gün farklı etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Bu etkinliklerden birkaçı şunlardır:

1. Genel Merkez binasında bir hafta boyunca saat 09.00 - 18.00 arasında açık olan “Fetih, Fatih ve İstanbul” sergisi,
2. Fatih Sultan Mehmet Han'ın kabri ve Ayasofya ziyareti,
3. İstanbul'un fethinde şehit olan ecdat için Eyüp Sultan Camii'nde Kur'an-ı Kerim tilaveti (Millî Türk Talebe Birliği 56. Dönem Faaliyet Raporu, 1980: 130).

1.10.2.5.1.2. Komünizmle Mücadele ve Millî Türk Talebe Birliği

Rasim Cinisli 1965- 1967 yılları arasında etkin olarak sürdürülen bir diğer protesto eylemleri de “Komünizmle Mücadele” mitingleridir. Rasim Cinisli'nin yakın arkadaşı İlhan Darendelioğlu'nun kurduğu “Komünizmle Mücadele Derneği” ülkenin

dört bir yanında mitingler ve protesto gösterileri düzenleyerek komünizmle mücadele etmiş, Millî Türk Talebe Birliği en ön safta bu eylemlere katılmıştır. Millî Türk Talebe Birliği'nin komünizmle mücadele gayesi aslında Atatürk'ten miras kalan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni korumak olmuş, dönemin hükümet politikaları ve ABD ile kurulan yakın ilişkiler de Millî Türk Talebe Birliği'nin komünizmle mücadele eylemlerini destekler nitelikte olmuştur (Çalmuk, 2018, 156). Millî Türk Talebe Birliği'nin 20 Mart 1966'da düzenlediği “Komünizmi Tel'in ve Gafletten Uyanma Mitingi” o güne kadar Türkiye'de gerçekleştirilmiş en kalabalık mitinglerden biri olarak tarihe geçmiş, mitinge Türk-İş başta olmak üzere birçok sivil toplum kuruluşu, sendika, dernek ve öğrenci toplulukları katılmıştır. Protesto yürüyüşünden sonra Taksim Meydanı'nda toplanan on binler hep bir ağızdan “C.A.M. kırılacak!” diye slogan atmıştır. Sloganda geçen “C.A.M.” kelimesi ise komünizme destek verdiği düşünülen “Cumhuriyet, Akşam ve Milliyet” gazetelerinin baş harflerinden oluşturulmuştur (Çalmuk, 2018: 157). Bu mitingden bir hafta sonra Maraş'ta, ilerleyen günlerde Erzurum'da olmak üzere yurdun dört bir yanında komünizmle mücadele mitingleri düzenlenmiştir. Birlik başkanı Rasim Cinisli, bütün bu mitinglere katılmaya çalışmış, Millî Türk Talebe Birliği'nin komünizmle mücadelede kararlı olduğunun altını çizmiştir. Rasim Cinisli, İzmir'de yapılan mitingde de komünizmle ilgili düşüncelerini,

Komünizm bir fikir cereyanı olmaktan çıkmıştır. Komünizmi bir ideoloji olarak kabul etmek yanlıştır. Bunun yanında 'Türkiye'de komünizm tehlikesi yoktur' demek de o nispette yanlıştır. Türkiye'de bütün müesseselere amansız bir şekilde saldıran, öz benliği kurutmaya çalışan mahiyetiyle büyük bir komünizm tehlikesi vardır. O derece vardır ki, cemiyetimizde, üç yüz yıl harp ettiğimiz, yüz bin Türk şehidi verdiğimiz ve altmış milyon Türk'ü esaretiyle inleyen Moskof'a karşı sempatzanlar türemiştir. Yardakçılar ve ortaklar türemiştir (Duman ve Yorgancılar, 2018: 181-182).

sözleriyle paylaşmıştır. Komünizmle mücadele kapsamında İsmail Kahraman'ın başkanlığı döneminde protesto gösterileri gerçekleştirilmiştir. 1 Nisan 1967'de İstanbul Belediye Sarayı'nda açılan “Sovyetler Birliği Çağdaş Resim ve Heykel Sergisi”nde Lenin heykelinin bulunması, komünizm propagandası yapıldığı gerekçesiyle Millî Türk Talebe Birliği mensubu gençler tarafından tepkiyle karşılanmış, sergi girişine siyah bir çelenk bırakılmıştır. Sonrasında protesto yürüyüşü yapmak isteyen gençler polisin müdahalesiyle karşılaşmış ve bazı öğrenciler gözaltına alınmış, suç unsuru bulunmadığı gerekçesiyle daha sonra serbest bırakılmışlardır. Millî Türk Talebe Birliği bu olayın unutulmasına müsaade etmemiş, belediye

başkanını mahkemeye vermiştir. 4 Nisan 1967 günü yapılan basın açıklamasında, Millî Türk Talebe Birliği'nin "İslamiyet'in ahlak ve fazilet düsturuna sahip bir öğrenci teşkilatı olduğu" ilân edilerek ilk defa birlik ile İslamiyet arasındaki ilişki bu denli net bir şekilde ortaya konmuştur (Duman ve Yorgancılar, 2018: 103). İlerleyen yıllarda, Türkiye'de sağ-sol kavgasının artmasıyla komünizm mücadelesi de boyut atlamıştır. Millî Türk Talebe Birliği komünizm tehlikesine dair mücadelesini sürdürmüş ve gençleri bu tehlikeye karşı bilinçlendirmek için kalemin gücünü de kullanmıştır. 49. Dönem Millî Türk Talebe Birliği Başkanı Burhanettin Kayhan tarafından yazılan "Komünizm ve Gençlik" adlı bir yazıda gençler bu tehlike karşısında bir olmaya, birlik olmaya davet edilmiştir (Duman ve Yorgancılar, 2018: 184).

1.10.2.5.1.3. Kıbrıs Meselesi ve Millî Türk Talebe Birliği

Kıbrıs meselesinin hâlâ çözülmemiş olması, Millî Türk Talebe Birliği'nin gündeminde kalmasını sağlamış bu soruna çözüm bulmak için çareler aramaya itmiştir. İsmail Kahraman başkanlığı döneminde Rauf Denktaş'ın Rumlar tarafından tutuklanması üzerine Millî Türk Talebe Birliği, Türk ordusunu Kıbrıs için göreve çağırmıştır. 11 Kasım 1967'de 100 bine yakın kişinin katılımıyla bir miting gerçekleştirilmiş, mitingde "Ordu, Kıbrıs'a", "Tural Paşa, hazırız", "Türkler Müslüman kaldıkça Kıbrıs bizimdir" sloganları atılmıştır. Tüm bu eylemlerle yetinmeyen Millî Türk Talebe Birliği, "Kıbrıs Gönüllüleri Ordusu" adı altında savaş çıkması ihtimaline karşı bir seferberlik çağrısı yapmış ve bu çağrıya 14 bin kişi başvuruda bulunarak karşılık vermiştir (Çalmuk, 2018: 174). Bu süreçte NATO tatbikatlarında yaşanan Türk-Yunan krizi sonrasında, Millî Türk Talebe Birliği tarafından "Yunanistan'a İhtar Mitingi" düzenlenmiştir. Yunanistan ile Türkiye arasında yaşanan bu krizin asıl nedeni olarak yıllardır bir çözüme kavuşturulamayan "Kıbrıs Meselesi" olduğu vurgulanmış, Kıbrıs meselesi çözülmeden Türk-Yunan krizinin de herhangi bir olumlu sonuca bağlanamayacağı belirtilmiştir. Mitingde yapılan açıklamada Kıbrıs'ta yaşanan zulmün her geçen gün dayanılmaz bir hâl almasının, hükümetin bu sorunu kökten çözecek herhangi bir adım atmamasının ve sorunu diplomatik yollardan çözme çabasına girişmesinin Yunanistan'a cesaret verdiği ifade edilmiştir (Millî Türk Talebe Birliği 52. Genel Kurul Genel Merkez Faaliyet Raporu, 1974: 164-166). 20 Temmuz 1974'te gerçekleşen "Kıbrıs Barış Harekâtı"ndan sonra yapılması gereken "haklı davamızı diplomatik görüşmelerde savunmak olmalıdır" düşüncesinde olan Millî Türk Talebe Birliği bu görüşmeler

yapılmadan önce birtakım önerilerde bulunarak: Adada iki farklı devletin himayesinde yaşayan halkların bir arada bir gaye üzerine yaşamalarının imkânsız olduğu savunularak bu hususta başka bir çözüm bulunması gerektiği ifade edilmiş, adanın taksim edilmesi fikrinin üzerinde durulması ve bu taksim yapılırken Türk halkının ada üzerinde tarihi hakları olduğunun unutulmaması istenmiştir (Millî Türk Talebe Birliği 52. Dönem Faaliyet Raporu, 1975: 122).

1.10.2.6. Millî Türk Talebe Birliği'nin Yeniden Doğuşu

1980 darbesi sonrasında ortaya çıkan sıkıyönetim uygulamaları sadece hükümetleri etkilemekle kalmamış, sivil toplum kuruluşları, dernekler ve farklı teşekküller de bu uygulamalardan etkilenmiş, darbe sonrasında kapatılan teşekküllerden biri de Millî Türk Talebe Birliği olmuştur. Kapatılma olayından yıllar sonra Millî Türk Talebe Birliği, kendileri tarafından da ifade edildiği üzere “bir grup genç tarafından” 27 Mart 2008’de yeniden kurulmuştur. Birliğin yeni kuruluş vizyonu ise şu sözlerle açıklanmıştır: “Millî ve manevi değerlerine bağlı, tarihin bilincinde, ilme ve projeye önem veren, kültürlü, ufuk sahibi gençlerle, durgunlaşmış medeniyetini yeniden diriltmek, tarihinden aldığı misyonu yarına taşıırken çağın medeniyet ve kültür anlayışının da üzerine çıkarak, daha yaşanılabilir bir dünya için; irfan sahibi nesillerin yetişmesini sağlamak ve medeniyetinin asıl varlığını ortaya koyabilmektir” (Koç vd., 2015: 7).

Bu yeni dönemde Millî Türk Talebe Birliği'nin kurucu üyeleri ise şu isimlerden oluşmaktadır: Taha Enes Şener, İsmail Emrah Karayel, Mehmed Burak Savaşer, Ömer Faruk Akbulut, Basri Tarık Büyükaslan, Alihan Eren, Ali Kerem Kayhan, Mustafa Hüsnü Kurtulmuş ve Haluk Kalyoncu'dur (Koç vd., 2015: 7).

Millî Türk Talebe Birliği'nin 58. dönem başkanı kurucu üye olan Taha Enes Şener olmuştur. Bu dönem Mehmed Âkif Ersoy ve Necip Fazıl Kısakürek'i gençlere hatırlatmak amacıyla anma geceleri düzenlenmiştir. Birliğin dikkat çekici faaliyetlerden biri de “Sağlık, Millî Eğitim, Millî Kültür, Ekonomi ve Siyaset” alanlarında yapılacak doğru girişim ve planlamalarla ülkede yaşanan birçok sorunun çözüleceğine inanan gençler tarafından Türkiye Cumhuriyet'in 100. yılında nasıl bir Türkiye görmek istedikleri ile ilgili “Millî Türk Talebe Birliği 2023 Türkiye'si Vizyonu” adlı bir rapor hazırlamaları olmuştur (Koç vd., 2015: 7-9).

Millî Türk Talebe Birliği'nin 59. dönem başkanlığına aday olmamasına rağmen Taha Enes Şener, yeniden seçilmiştir. Bu dönemde gerçekleştirilen faaliyetlerden en önemlisi, birliğin yayın organı, 1980 darbesinde birlik kapatılınca yayımlanmayan gençlik ilim, kültür ve aksiyon dergisi olan “Çatı”nın, “Ne zemin ne de bir teras katıyız. Biz vatan köşkünde çökmez Çatı'yız” sloganıyla yeniden yayımlanmaya başlamasıdır. Bu dönemde yine ülke gündemiyle ilgili çalışmalar gerçekleştirilmiştir (Koç vd., 2015: 11). 24 Nisan 2010'da Ermenistan'daki gösterilerde Türk Bayrağı'nın yakılması üzerine Millî Türk Talebe Birliği mensubu gençler, 26 Nisan 2010'da Şişli'de bulunan Ermeni Mezarlığı'nda bir basın açıklaması yapıp mezarlara karanfil bırakarak kutsal değerlere verdikleri önemi bir kez daha göstermişlerdir (Bayrak yakmaya mezarlıkta yanıt, 2010; Ermeni provokatörlere anlamlı mesaj, 2010). Yine bu dönemde Millî Türk Talebe Birliği, gençlik teşekkülleri olan diğer sivil toplum kuruluşları ile ortak olarak 13 Eylül Gençlik Hareketi'nin kuruluşunda yer almıştır (Koç vd., 2015: 11).

Millî Türk Talebe Birliği 60. dönem başkanlığına seçilen İsmail Emrah Karayel döneminde Çatı dergisi yayımlanmaya devam etmiş ve üniversite gençliği arasında bilinirliği artmaya başlamıştır. Yine bu dönemde ülke ve dünya gündemiyle ilgili faaliyetler sürdürülmüştür (Koç vd., 2015: 12-13).

Millî Türk Talebe Birliği'nin 61. dönem başkanlığına İsmail Emrah Karayel yeniden seçilmiş, daha önceki dönemlerde olduğu gibi Ayasofya'nın ibadete açılması konusu üzerinde faaliyetlere devamla dilekçe kampanyası başlatılmış, Çanakkale Şehitliği'ne ziyaret düzenlenmiş, liseliler arasında “Fetih Ruhu, Fatih ve Gençlik” ve “Çanakkale Ruhu ve Gençlik” kompozisyon yarışması düzenlenmiştir. Balkan şehirlerine ziyaretler gerçekleştirilmiş, lise ve üniversiteli öğrencilerin bağışlarıyla Somali'de su kuyusu açılmıştır (Koç vd., 2015: 14).

2. BULGULAR VE TARTIŞMA

MİLLÎ TÜRK TALEBE BİRLİĞİ’NİN 1933-1965 YILLARI ARASINDAKİ YAYINLARI, EĞİTİME DAİR GÖRÜŞLERİ VE FAALİYETLERİ

2.1. Millî Türk Talebe Birliği’nin 1933-1936 Yılları Arasındaki Yayınları, Eğitime Dair Görüşleri ve Faaliyetleri

Millî Türk Talebe Birliği kuruluşundan itibaren ülke gündemi ile ilgili birtakım faaliyetler içinde olmuştur ve görüşlerini; konferanslar, protestolar ve birliğe ait yayın organları ile paylaşmıştır. Millî Türk Talebe Birliği, yeni Türk Cumhuriyeti için eğitim meselesinin ne kadar önemli bir husus olduğunu yayınları aracılığıyla yediden yetmişe herkese ulaşılarak ve bu hususun önemini tüm yönleriyle kamuoyuyla paylaşmak istemiştir. Birlik, bu dönemde eğitime dair görüşlerini ifade etmişse de çok etkin bir faaliyet içerisinde olamamıştır. Bunun sebebi o yıllarda ülke içinde ve dışında yaşanan meselelerle, Cumhuriyet rejiminin sistem olarak yeniliğinden kaynaklanan sorunlar gösterilebilir.

Cumhuriyet’in ilk yıllarında eğitim-öğretim kurumlarına gidebilen ve özellikle yükseköğrenimini sürdüren öğrenciler maddi koşullarını düzenleyebildiği sürece okuma şansını elde etmişlerdir. Bu sebeple eğitim-öğretim konusunda temel tartışma konusu eğitim sisteminin kendisine yönelememiş ve öğretimin kalitesi, hocaların tutumu, belirli ölçüde ifade olanaklarının sağlanması gibi talepler ancak dile getirilmekle yetinilmiştir. Bu dönemin baskın özelliği, eğitimli olarak seçkinleşen her bireyin ulus-devlet inşa sürecinin bir üyesi olması, ülkede yaşanan tüm tartışmalara bu çerçeveden yönelmesini gerektirmiştir. Bu durumu somut bir örnekle ifade etmek gerekirse 1933’te üniversite reformuyla ülkenin önemli hocaları eğitim sisteminin dışında bırakılmış, sistemden kurum ve hocalarının tasfiyesi Millî Türk Talebe Birliği tarafından büyük ölçüde desteklenmiştir. Bu dönemde yerleştirilmeye çalışılan merkezi devlet yapılanması muhalif güçlere ve gruplara kısmen ifade olanağı sunmamakla birlikte Millî Türk Talebe Birliği’nin kapatıldığı 1936 yılına kadar geçen ilk dönem faaliyetleri içinde birliğin işlevi sadece yeni kurulan devletin tanımladığı şekilde birey, toplum ve düzenin biçimlendirilmesi olmuştur (Çav, 2010: 121).

1933-1934 yılları arasında yayımlanan Birlik gazetesi, Millî Türk Talebe Birliği’nin ilk yayın organı olma özelliğini taşımaktadır. Gazete, birliğin 1936 yılında

kapatılmasına kadar 14 sayı çıkmıştır. Millî Türk Talebe Birliği'nin bu süre zarfında eğitim ile ilgili görüş ve faaliyetlerinin yer aldığı az sayıda kaynaktan biridir. Birlik gazetesinden sonra Millî Türk Talebe Birliği tarafından 1935 yılında “Gençlik Var” isimli kitap yayımlanmıştır. Bu kitapta ise birliğin o yıllardaki genel gündemini meşgul eden meseleler ele alınmıştır. Bu kitapta, Atatürk Devrimlerinin toplumun tüm kesimlerine nüfuz etmesine dair bir yazı, yabancı mekteplerle ilgili gerçekleştirilen faaliyetler, köycülük ve köylünün ekonomik, eğitim ve kültürel durumuna ilişkin bilgiler yer almaktadır. 1935 yılında birlik tarafından yayımlanan bir diğer kitap ise “Köycülüğümüzün Temelleri” adlı eserdir. Eser, II. Köycülük Kurultayı’nda alınan kararlar ve genel görüşlerle ilgili olarak hazırlanmıştır. Bu çalışmada, gerçekleştirilen faaliyetlerin sonuçları, köylerimizdeki genel durum gözler önüne serilmiş, sorunların çözümü için yapılması gerekenler paylaşılmıştır.

2.1.1. Millî Türk Talebe Birliği’nin 1933-1946 Yılları Arasındaki Eğitime Dair Faaliyet ve Görüşlerinin Yer Aldığı Kaynaklar

2.1.1.1. Millî Türk Talebe Birliği’nin Yayın Organı: Birlik Gazetesi (1933-1934)

Millî Türk Talebe Birliği faaliyette olduğu ilk günden itibaren ülke gündemiyle yakından ilgili olmuştur. Ülke sorunlarına dair birlik tarafından konferanslar, mitingler düzenlenirken, basın alanında “Birlik gazetesi” Millî Türk Talebe Birliği’nin ilk sesi olmuştur.

2 Temmuz 1933’te ilk sayısı çıkan Birlik gazetesi şekil olarak incelendiğinde el yazısıyla “Birlik” yazısı ve yazının ortasındaki fonda ise bir bozkurt resmi bulunmaktadır. Hemen altında sayının fiyatı ve “şimdilik ayda bir çıkar” kaydı yer almaktadır. Yine ilk sayfanın altında Ziya Gökalp’a ait olan “Ben, sen, o, yok; biz varız” sözü yer almıştır. İri puntolarla yazılmış olan ve Millî Türk Talebe Birliği’nin sloganı hâline gelen bu söz, ilk sayıdan son sayıya kadar Birlik gazetesinin ilk sayfasının altındaki yerini korumuştur (Aydın, 2019: 226). Daha sonraki sayılarda gazetede şekil açısından birtakım değişiklikler gerçekleştirilmiştir. Gazetenin on dört aylık yayın hayatı inişli çıkışlı olup bu dönemde kalemleri ile hizmet eden şu genç isimler yer almaktadır: Şükrü Kaya, Sedat İzzet, Adnan Cahit, Bahadır Ragıp, Sadık Arif, Adnan Cemil, Bedriye Tolunay, Süreyya Ahmet, Bedri Hakkı, Fahri, Sait İsmet, Şefik Nevzat, Ahmet Hadi (Aydın, 2019: 227).

Birlik gazetesinde Millî Türk Talebe Birliği'nin eğitime dair görüşleri ve birtakım faaliyetleri ile ilgili birçok yazı yayımlanmıştır. Bu yazıları konularına göre sınıflandıracak olunursa “ecnebi mektepler sorunu”, “köy mektepleri”, “ilköğretim, ortaöğretim ve üniversite eğitimine dair sorunlar” başlıkları ortaya çıkmaktadır. Birlik gazetesi 4 Ağustos 1934'te yayın hayatını noktalamıştır.

2.1.1.2. Millî Türk Talebe Birliği'nin İlk Kitabı: Gençlik Var! (1935)

Millî Türk Talebe Birliği'nin 1 nolu yayını olarak “Gençlik Var!” isimli kitap 1935 yılında birlik bünyesinde yayımlanmıştır. 33 sayfa olarak yayımlanan kitabın başlangıç sayfasında, Millî Türk Talebe Birliği tarafından hazırlanan “Gençlik Marşı” bulunmaktadır. Birlik gazetesinde olduğu gibi bu eserde de Ziya Gökalp'ın “Ben, sen o yok; biz varız” sözü yer almaktadır. Eserde, Mustafa Kemal Atatürk'ün Türk gençliğine dair sözlerine yer verilmiştir. Bu kitaba “Gençlik Var!” isminin verilmesiyle genç Türkiye'de devrimlerin halka anlatılması, ülkenin kalkınması ve muasır medeniyetler seviyesine erişebilmesi için tüm bu ülküleri gerçekleştirecek bir gençliğin var olduğu gösterilmek istenmiştir. (Olcaytuğ, 1935: 3). Eser yazılarıyla katkıda bulunan kalemler ise, Rüknettin Fethi Olcaytuğ, İsmail Hakkı, Tunçer, Suat Hüsnü, Reşat Pusat, Hüsamettin Bozok, Tahsin Tola, Ziyaettin Ahmet, Hikmet Celil Erkul, Namık Kaşif, Cem ve Avni isimli birlik mensubu gençlerdir. Eğitime dair işlenen konular ise, “Kader Birliği ve Köycülük”, “Devrim İçeriyor”, “Y.M.C.A.² ve Amerikan Kolejlere”, “Bir Dilek, Bir Yakarış ve Bir Emir” başlıklarını taşımaktadır (Gençlik Var, 1935).

2.1.1.3. Millî Türk Talebe Birliği: Köycülüğümüzün Temelleri Kitabı (1935)

Millî Türk Talebe Birliği tarafından düzenlenen II. Köy Kurultayı'nda (1935) alınan kararlar ve genel görüşler doğrultusunda hazırlanan bir kitaptır. Fiyatı 5 kuruş olarak belirlenmiştir. Hazırlayanlar ise, Suat Hüsnü, Tahsin Tola, İsmail Hakkı'dır. Eğitimle ilgili konular, “Köy Kültürü” ve “Köycülük Bakımından Gençlik” başlıklı yazılardır (Köycülüğümüzün Temelleri, 1935).

² YMCA (Young Men's Christian Association): Genç Hristiyan Erkekler Birliği. YMCA ile ilgili detaylı bilgi için bk. Resul Çatalbaş (2014). “Young Men's Christian Association'ın Türkiye'deki Faaliyetleri”. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 55 (1),101-122.

2.1.2. Millî Türk Talebe Birliği'nin 1933-1936 Yılları Arasındaki Eğitime Dair Görüşleri ve Faaliyetleri

2.1.2.1. Ecnebi Mektepler Sorunu

Birlik gazetesi ve Millî Türk Talebe Birliği'nin yayımlamış olduğu kitap ve faaliyet raporlarında birçok kez “Ecnebi Mektepler” sorunu üzerinde durulmuştur. Başta çocuklarını bu okullara gönderen aileler olmak üzere millî bilince sahip vatandaşlara hitap edilerek yabancı okullara gönderilen Türk çocuklarının kendi dil, din ve kültüründen uzaklaşma tehlikesine dikkat çekilmek istenmiştir.

Millî Türk Talebe Birliği, yabancı okullar sorununu ele alırken bu konuyu birçok farklı açıdan irdelemiştir. Birlik gazetesinin birinci sayısında yer alan “Eski Dert: Ecnebi Mektepleri ve Çocuklarımız” başlıklı “Fahri” imzalı yazıda (Fahri, 1933: 4) ilk eğitimini ailede alması gereken çocuğun “gaye değil baş belası” olarak görülmesi ve aileleri tarafından “kafalarının sükûnet bulması için” yatılı mektebe gönderilmesi hususu eleştirilmiştir. Yazıda; ailelerin çocukları için yabancı okulları tercih etmelerindeki sebeplerin başında, günümüzde dahi bir sorun niteliğinde olan “çocuklarının yabancı dil öğrenmeleri arzusu” olduğu belirtilmekte ve bu arzu ile yabancı okullara gönderilen çocukların eksik yabancı dil becerisi ve bozuk kültür birikimiyle yetiştii tespiti yapılmaktadır. Üniversite sıralarında eğitim gören öğrencilerin kendi dillerine karşı hürmetsiz oluşları, fikirde birliklerinin olmayışı, mûsikî geleneğini hor görmeleri gibi olumsuz özellikleri yabancı okulların eseri olarak gösterilmektedir. “Bu mektepler bizim manevî benliğimizi her an zehirleyen muzır din ve propaganda müesseseleridir. Bunların ilim namına çocuklarımıza bir şey kazandıramadıkları da birçok misallerle ispat edilebilir. Şimdi kaybedilen senelere mukabil talebeler ne kazanmışlardır? Yarım yamalak bir lisan değil mi? Buna mukabil nelerden fedakârlık etmişlerdir?” (Fahri, 1933: 4) sözleri bu hususa dikkat çeken bir ifadedir. Yazıda ayrıca, yanlış tercihler neticesinde yabancı okullara yönlendirilen çocukların aileleri, yeni kurulan Cumhuriyet için umut olması gereken nesilleri “menfi tip olarak ekilecek bir tohum” hâline getirmekle suçlanmaktadır. Bütün bu yazılanlara bakıldığında, ailelere çocukları için öncelikle yabancı dil eğitimini değil kendi öz kültürlerini öğretmelerini ve çocuklarını Türk okullarına göndermelerini önermektedir. “Çocuğu mektepten ziyade aile işler. İşlenmiş bir çocuğa da şu veya bu müesseselerden gelecek zarar, ehemmiyeti haiz değildir” (Fahri, 1933: 4) sözleri ile

okuldan önce ailenin vereceği eğitime dikkat çekildiği Türk milletine lazım olan genci yabancı okulların yetiştiremeyeceği ifade edilmiştir.

Yabancı okullar sorunu Birlik gazetesinin ikinci sayısında da gündeme getirilen konulardan biri olmuştur. “Ecnebi mektepleri: Yurdun istediği çocuğu bu yabancı mektepler yetiştiremez” (1933: 1) başlıklı yazıda yabancı okullarla olan mücadelenin devam edeceği belirtilerek bu mücadelenin etkilerinden bahsedilmiştir. Hükümetin bu okulları kontrol altında tuttuğu fakat bunun yeterli olmadığı ve çocuklara verdiği zararlarının önüne geçilmediği belirtilmiştir. Yine bu yazıda, Batılılaşmayı yanlış anlayan, maddi durumu yeterli olan ailelerin evlatlarını “suni adam fabrikalarına” teslim ettikleri ifade edilmiştir. Yazının ilerleyen satırlarında,

Biz bu insanların gözlerini açmak, bütün millete ecnebi mekteplerin hakiki birer terbiye ve hars yuvası değil, fakat Türk çocuklarını birer kukla hâline getiren, züppe ve milliyetsiz adamlar yetiştirmekten başka ülküleri ve işleri olmayan kötü kuruluşlar olduğunu ispat etmek için bu savaşı açtık. Savaşımız Türkiye’de bir tek misyoner ocağı ve kötü maksatlı müessese kalmayacağı güne kadar devam edecektir (Ecnebi mektepleri: Yurdun istediği çocuğu bu yabancı mektepler yetiştiremez, 1933: 1).

ifadelerine yer verilmiştir. Terbiye tanımının yapıldığı yazıda ailelere misyoner okullarında eğitim verenlerin “Katolik papazı”, “Newyorklu bir mistir”, “Bir İtalyan faşisti veya Alman milletperveri” olduğu ve kendi ülkelerine hizmet ettikleri sözlerine yer verilmiştir. Bahsi geçen yazıda birliğin yabancı okullarıyla olan mücadelelerinden asla vazgeçmeyeceklerini, iddia ettikleri hususların aksi ispat edilmeği takdirde tüm bu iddiaların gerçek olduğunun kabul edilmesi gerektiği söylenmiştir. Ayrıca bu okulların zararlarını bildikleri hâlde göndermeye devam eden ve “inkılapçı”, “milletperver” olarak bilinen kişilerin isimlerinin de gazetede teşhir edileceği belirtilerek bazı aileler uyarılmıştır.

Birlik gazetesinin dördüncü sayısında “Ecnebi mektepleri” (1933: 7) başlıklı bir yazıda daha önceki sayılarda yapılan uyarının kısmen işe yaradığı belirtilmektedir ve

Türk talebenin miktarı bu sene geçen yıla nazaran yarı yarıya inmiştir. Fakat biz bu batakhanelerde bir tek Türk çocuğu ve bu temiz topraklar üzerinde bir tek hain maksatlı müessese bırakmayınca kadar mücadelemize devam edeceğiz. Duygulu Türk ailelerinin çocuklarını birer birer bu fesat ocaklarından, bu asrî ayazmalardan çektiğini duydukça sevincimiz ve kuvvetimiz artıyor (Ecnebi mektepleri, 1933: 7)

denilerek aileleri ikaz ettiklerini ve ilerleyen sayılarında hâlâ çocuklarını bu okullardan almayan ailelerin isimlerini açıklayacaklarını ve bu listede olan isimlerin de kamuoyunda ciddi bir şaşkınlık oluşturacağı belirtilmiştir.

Millî Türk Talebe Birliği mensupları, Birlik gazetesinde yabancı okullarla sürdürdükleri mücadeleye haklı bir neden daha sunduklarını belirtmişlerdir. Gazetenin dördüncü sayısında “Ecnebi mekteplerine çocuk verenler okusun” (1933: 9) başlıklı bir yazıda Robert Koleji’nin ikinci müdürünün Türkiye aleyhinde konuştuğu ve iki kez sınır dışı edildiği belirtilmiştir. Yazıda hem dönemin eğitimden sorumlu yöneticilerine hem de ailelere yönelik,

Şimdi biz evvela huduttan dışarı kovulan koyu bir Türk düşmanını tekrar memlekete sokarak Türk çocuklarının da bulunduğu mektepte eski vazifesini almasına müsaade edenlerin zihniyetine, böyle bir adamın mekteplerinde ikinci müdür olarak iş yapmasına göz yuman Türk talebesinin tahammülüne ve nihayet çocuklarını, iki defa huduttan dışarı kovulacak kadar Türk düşmanlığını açıkça izhar etmiş insanlar tarafından idare edilen bir mektebe veren ailelerin duygusuzluğuna hayret ve teessüf etmekten kendimizi alamadık. Zavallı Türk çocukları (Ecnebi mekteplerine çocuk verenler okusun, 1933: 9)

ifadelerine yer verilmiştir.

Birlik gazetesinin ikinci sayısındaki Niyazi İlhami tarafından kaleme alınan “Maskeli Muallimler” (1933: 6) başlıklı “Ordumuzun Başbuğuna” ithafı ile Gazi Mustafa Kemal Atatürk’e ithaf edilen yazıda İstanbul’da yabancı okullardan birinde görev yapan bir öğretmenin yayımladığı makalesinden bir kesit verilmiştir. Yazıda alfabenin silahtan daha tehlikeli olduğu ve savaşın izlerinin silinebileceği ama zihinde bırakılan izlerin ise daha tesirli olduğu, İngiliz muallimlerinin amaçlarının eğitim vermek olmadığı, “İngiliz emperyalizmini olgun bir hızlılıkla etrafa yaymak gayesi” içinde oldukları ifade edilmiştir.

Yazının devamında “Fakat sen İngiliz muallimi! Hâlâ mı Türk toprakları içinde İngiltere hesabına yeni bir şerefın mübeşşiri olmak istiyorsun? Hâlâ mı sen bugünün medenî Türkiye’sinde sarsak, sünepe, kafaya ehemmiyet vermez bir insan sürüsünün yaşadığına kanisin?” (İlhami, 1933: 6) sorularının yöneltilerek artık durumların değişerek, muhataplarının Türkiye Cumhuriyeti Devleti olduğu belirtilmek istenmiştir. Millî Türk Talebe Birliği’nin yabancı okullarla girdiği mücadelenin “ilme ve lisana” düşmanlık olarak algılanmaması gerektiği belirtilerek karşı oldukları durumun İngiliz, Fransız ya da Alman muallimler olmadığı, yabancı lisan öğreniminin gerekli olduğu fakat bu sorunun Türk muallimleri yabancı dil alanında yetiştirmek suretiyle çözümlenebileceği ifadeleriyle yazıya son verilmiştir.

Birlik gazetesinin on birinci sayısındaki “Ecnebi mekteplerinden kurtulma yolları” (1934: 7) başlıklı bir yazıda artık ecnebi okullarının kötülüğünden

bahsedilmeyeceğini, bu okullardan nasıl kurtulması gerektiğinden söz edileceği belirtilmiştir. Ayrıca yazıda yabancı okullara karşı, “Bu mücadelede öne sürülen iddiaları çürütecek herhangi bir cevap verememeleri bu davada haklı olduğumuzu göstermektedir” (Ecnebi mekteplerinden kurtulma yolları, 1934: 7) ifadelerine yer verilmiştir. Yabancı okullardan kurtulmak için başlatılan mücadelede birini maddede ilk ve en önemli vazifenin ailelere düştüğü, şayet aileler evlatlarını ecnebi mekteplere göndermekten vazgeçerlerse bu okulların öğrenci sayısı azlığından dolayı kapanacağı belirtilmiştir. İkinci maddede ise devlet büyüklerine düşen görevden söz edilmiştir. Bu görevin genel çerçevesi açıklanırken ecnebi okulların, “Teşkilat-ı Esasiye” kapsamında ele alınması gerektiği belirtilmiştir. Ecnebi okullarının, Türk devletinin nezaretinde istedikleri dersleri okutma haklarına sahip olduklarının belirtildiği yazıda, her ne kadar kontrol altında tutulsa da bu mekteplerin gayelerinin bu toprakların gayeleri ile örtüşmediği şu şekilde izah edilmiştir:

Türklük sevgisini baltalamak, İngiliz, Amerikan muhipleri yetiştirmek gibi gayeleri aşikârdır ve muhtelif vak’alarla bu maksat ortaya çıkmıştır. Millî birliğimizi içten vuran bu sinsi kuvvetlerin kötülüğü, bugün gün gibi açıktır. Bugün Türklüğü yücelten inkılapçılık, iyiyi, güzeli, doğruyu koymak için, yerleştirmek, kökleştirmek için kötüyü, geriyi yıkmak olduğuna göre, geri, kötü ve faydasız olan bu ecnebi mekteplerini kökünden kazımak lazımdır. Esasen inkılapçılık bunun böyle olmasını emreder (Ecnebi mekteplerinden kurtulma yolları, 1934: 7).

İlerleyen satırlarda yer alan ifadelerde orta tahsil gençliğinin de ecnebi muallimlerden kurtarılması gerektiğinden bahsedilmiş ve ecnebi okullarının kapatılma zamanlarının çoktan geldiği, “Maarif vekâletinden ecnebi mekteplerinin yanında, daha mükemmel, daha ucuz Galatasaray Lisesi gibi liseler açmasını beklemek ve istemek hakkımızdır” (Ecnebi mekteplerinden kurtulma yolları, 1934: 7) ifadelerine yer verilmiştir. Son olarak ecnebi mekteplerle mücadelelerinin süreceği belirtilerek yazıya son verilmiştir.

Aynı sayıda yer alan bir diğer yazıda ise ecnebi mürebbiyelerin Türk çocukları üzerinde etkilerine dair Nahit Şevket imzalı “Dertlerden Biri Daha” (1934: 5) başlıklı yazıdır. Bu yazıda tüm eğitim basamaklarında gerçekleştirilen düzenlemelerden bahsedilmekte fakat bazı ailelerin çocuklarını yetiştirmek üzere evlerinde bulunan ecnebi mürebbiyeler hususuna dikkat çekmek niyetinde olduklarından söz edilmektedir. “Yarım bir lisana muadil bir fert kaybetmek ne acı bir hakikattir” (Şevket, 1934: 5) sözleriyle yaşanmakta olan durum ifade edilmiştir. Yazıda mevcut çocuk yetiştirme yöntemini hor görüp ecnebi usullere yönelmekten yakınılmıştır.

Çocuklar için ilk altı yaşın çok önemli olduğu bu süreçte “...âdetlerimiz ve bilgimizin %82’sini”n (Şevket, 1934: 5) öğrenildiği belirtilerek bu sürede Türk çocuklarının yabancı mürebbiyelere teslim edilmemesi gerektiği vurgulanmıştır. Ailelere nasihat niteliğindeki, “Zenginlerimize çocuklarıyla daha ziyade alakadar olmalarını ve yavrularını büsbütün bu yabancı kadınların eline bırakmamalarını tavsiye ederiz. Paramızla vatana hıyanet etmeyelim!” (Şevket, 1934: 5) ifadesiyle yazıya son verilmiştir.

Birlik gazetesinin on ikinci sayısında yayımlanan “Ecnebi mektepleri ile mücadele şiddetleniyor” (1934: 3) başlıklı yazıda Millî Türk Talebe Birliği ecnebi mekteplere karşı başlattıkları bu mücadelelerinde gençlerden yardım istemekte ve şayet gençler bu okullardan ayrılıp “millî mekteplerimize” devam ederlerse ecnebi okullarının kendi kendilerine kapanmaya mecbur olacakları belirtilmiştir. Yine bu sayıda yayımlanan “Robert Koleji İflası Doğru Gidiyor” (1934: 4) başlıklı yazıda birliğin sürdürdüğü mücadelenin sonuçlarının gözlemlenmeye başlandığından bahsedilmiştir. Bu mücadelenin sonuçlarının göstergesi olarak yazıda adı geçen Robert Koleji’nin iflasın eşiğine geldiği ve bu durumu önlemek için söz konusu okulun birtakım faaliyetlere girişildiği ifade edilmiştir.

Birlik gazetesinin yedinci sayısında yer alan “Kanınız size böyle der, yaşayın çocuklar!” (1934: 2) başlıklı yazıda İzmir Amerikan Koleji ile ilgili haber yer almaktadır. Yazının içeriğinde İzmir Amerikan Koleji öğrencilerinin yaşadıkları birtakım olumsuz olaylar neticesinde okuldan ayrılmayı istemelerinden bahsedilmiştir. Olumsuz olaylar ise yazıda iki başlık hâlinde açıklanmıştır. Öğrencilerin söz konusu okulu terk edip millî bir liseye devam etmek istemelerinin nedenlerinden biri; Cumhuriyet’in onuncu yıl kutlamalarına “misyoner mektebinin kasket ve bayrağı ile iştirak etmeyi” (Kanınız Size Böyle Der, Yaşayın Çocuklar!, 1934: 2) istememeleri ve bu tavırlarının sonucunda bir Türk öğrencinin okuldan bir hafta uzaklaştırma ile cezalandırılması, diğer öğrencilerin de bu cezayı protesto ederek okula gitmemeleri şeklinde belirtilmiştir. İkinci yaşanan hadise ise okul müdürünün bir öğrenciyi yanına çağırıp arkadaşlarıyla alakalı olarak “falan talebelerle konuşma, onlar köylüdür ahlakını bozarlar” (Kanınız Size Böyle Der, Yaşayın Çocuklar!, 1934: 2) diye uyarması üzerine öğrenciler okul müdürünü yetkili makamlara şikâyet etmişlerdir. Yazıda, yaşanan bu olaylar üzerine öğrencilerin okuldan ayrılmak istedikleri belirtilmiştir. Yazının sonunda daha önceki “ecnebi mektepleri” konulu yazılarda

olduğu gibi ailelere evlatlarını bu okullardan almaları konusunda uyarı yapılmıştır (Kanınız Size Böyle Der, Yaşayın Çocuklar!, 1934: 2). Haberin devamı niteliğinde olan gazetenin on üçüncü sayısında yer alan “İzmir Amerikan Koleji de Kapandı” (1934: 7) başlıklı yazı “Analar, babalar! Hâlâ tereddüt ediyor musunuz? Hâlâ çocuklarınızı ecnebi mekteplerine göndermekte ısrar edecek misiniz?” sorusuyla başlamıştır. Yazıda İzmir’de kapanan ve “akrep yuvası” olarak nitelenen İzmir Amerikan Koleji binasının artık Türk bayrağının renkleriyle boyanacağı ifade edilmiştir. Ecnebi mektebin kapanmasının sebebinin “Türk delikanlısının” gözünün açılması olduğu belirtilmiştir. Ayrıca daha önce kapanan okulların isimlerine yazıda yer verilmiştir. İlerleyen satırlarda ise “Kendi İstiklâl Marşı’nı dinleyeceksin. Sana İsa’dan, İncil’den, Tevrat’tan değil, Mete’den, Atilla’dan, Mustafa Kemal’den bahsedecekler” sözleriyle hâlâ faaliyetlerine devam eden okulların öğrencilerine hitap edilmiş ve bu okulların da aynı sonuçla karşılaşacakları belirtilmiştir. Yazıda,

Bütün Türk analarına, babalarına: Çocuklarınızı ecnebi mektebine vermeyin, yazıktır. Çünkü bu yıl hepsi kapanacaktır. Çünkü çocuklarınız açıkta kalacaktır. Çünkü zavallılar okuma hayatlarından yıllar kaybedecekler. Çünkü İzmir Amerikan Koleji kapandı. Çünkü Göztepe Koleji kapandı. Çünkü Gedikpaşa Muhtelit Amerikan Mektebi kapandı. Çünkü Kadıköy Saint-Louis Mektebi kapandı. Çünkü Sivas Koleji kapandı. Çünkü Tarsus Koleji’nin üç aylık ömrü kalmıştır. Çünkü İstanbul Koleji’nin Amerika’daki tahsisatı kesilmiştir. Çünkü Türk genci uyanmıştır. Çünkü ve çünkü ve çünkü!. Artık çocuklarını ecnebi mekteplere verenlere bu millet iyi gözle bakmıyor (İzmir Amerikan Koleji de Kapandı, 1934: 7).

ifadelerine yer verilmiştir. Aynı sayfada yer alan Lebit Fehmi imzalı “İzmir Gençleri İzmir Amerikan Kız Koleji’ndeki Türk Kızlarına Hitap Ediyorlar: Siz Erkek Kardeşlerinizden Geri mi Kalacaksınız” (1934: 7) başlıklı yazıda İzmir Amerikan Erkek Koleji’nin kapanmasıyla birlikte buradaki erkek öğrencileri temsilen İzmir Amerikan Kız Koleji öğrencilerine hitap edilerek onların da okullarından ayrılmak suretiyle aynı akıbetin yaşanmasını istediklerine dair ifadeler yer verilmiştir.

Birlik gazetesinin on üçüncü sayısında yer alan Ekrem Celal imzalı ve “İzmir Amerikan Koleji’nin Kapanışı Münasebetiyle: Ecnebi Mekteplerinin Mahiyeti ve İzmir Koleji’ne Ait Bazı Hatıralar” (1934: 8) başlıklı yazıda adı geçen okulla alakalı kapanmasına giden süreçte yaşanan menfi hadiselerden bahsedilmiştir. “Maarif Vekâleti’nden İstek” (1934: 9) başlıklı Birlik gazetesinin on dördüncü sayısında yer alan yazıda kapanan İzmir Amerikan Koleji öğrencilerinin açıkta kalmamaları ve yeni okullarına devam etmelerinde güçlüklerle karşılaşmamaları için Maarif Vekâleti’nden isteklerde bulunmaktadır. Birlik gazetesinin on dördüncü sayısında yer alan İ. S.

imzalı “Lozan, Ecnebi Mektepler, Bazı Diplomatlar” (1934: 8) başlıklı yazıda daha önce yayımlanmış olan yazılarda da belirtildiği üzere Millî Türk Talebe Birliği’nin ecnebi mekteplerle olan mücadelelerinin tüm bu okullar kapanana dek süreceği ifadesine yer verilmiştir. Bu yazıda ecnebi okulların “gizli maksatlarla çalışan” kurumlar olduklarını ve “giriştikleri tehlikeli işleri” belgelerle ispat edeceklerini belirtmişlerdir. Lozan Barış Antlaşması’nda yer alan yabancı okullar ile ilgili hususlardan bahsedilerek bu konunun ne derece mühim olduğu bir kez daha ifade edilmiştir. Birlik gazetesinde ecnebi mekteplere dair yazılar bu şekilde son bulmaktadır.

Ecnebi mektepler sorunu Millî Türk Talebe Birliği için çözülmesi gereken başlıca sorunlardan biri olarak sonraki yıllarda da gündemdeki yerini korumaya devam etmiştir. Millî Türk Talebe Birliği neşriyatından çıkan “Gençlik Var” isimli kitapta yer alan Hüsamettin Bozok imzalı “Y.M.C.A. ve Amerikan Kolejleri” (1935: 17-18) isimli yazıda bu sorun ele alınmıştır. Millî Türk Talebe Birliği, Birlik gazetesinde daha önce defaatle kaleme alınan köşe yazılarında ve haberlerde olduğu gibi bu yazıda da ecnebi kurumların ülke için zararlı olduğu, sadece gençler üzerinde değil tüm Türk halkı üzerinde olumsuz tesirler bırakabilecekleri, Türk halkını Hristiyanlaştırma ve millî kimliğinden uzaklaştırmak gibi hedeflerinin olduğu ifade edilmiştir. “Türk gençliğinin bu kurumların ocaklarını söndürmek için var gücüyle mücadele ettiği belirtilerek bundan sonra da asıl Türk gençliğinin gayesi, Türkiye’nin aydınlık geleceğinin önünde engel olan sözde eğitim kurumlarının vatan topraklarında hiçbir izlerinin kalmamasıdır” (Bozok, 1935: 17-18) sözleriyle ecnebi okullarla mücadelenin hâlâ bilfiil devam ettiği vurgulanmıştır. Yazının devamında birliğin “propaganda ve yayımları” sayesinde bu kurumların zararlarının halka anlatıldığı ve bazı ecnebi mekteplerin kapatılmasına vesile olunduğu için duyulan sevinçten söz edilirken ülke içerisinde faaliyet gösteren ecnebi mekteplerin hepsi kapatılmadığı müddetçe mücadeleye devam edecekleri belirtilmiştir. Yazıda ayrıca Robert Koleji’nden bahsedilerek 800 öğrenci kapasitesi olduğu hâlde 420 öğrencisi olan kolejde öğrenci sayısını artırmak için birtakım planlar yapıldığı ifadesine yer verilerek söz konusu öğrenci sayısının artırılmasına yönelik planın Dr. Koffin’e ait olduğu belirtilmiştir. Öğrenci sayısının artırılması maksadıyla bu plana ilişkin yürütülen kampanyada Robert Koleji’nden mezun olan öğrencilerin Amerika’da yüksek tahsil yapma olanağının sunulacağı propagandası yer almaktadır. “İşin gülünecek tarafı, Dr.

Koffin'in bu şekilde talebe temin edebileceğini sanmasıdır. Zatı muhterem talebenin, -çoğalmayı bir tarafa bırakalım- günden güne azalacağını düşünmemiş midir?" (Bozok, 1935: 17) ifadeleriyle Millî Türk Talebe Birliği'nin ecnebi okullarla olan bu varlık yokluk savaşında kendilerinden ne kadar emin oldukları ve bu tip kampanyalarla Türk halkının "gözünü boyayamayacakları" belirtilmiştir. "Biz artık böyle müesseselere tahammül edemeyiz! Biz, kendi Türk, ruhu Türk, ülküsü Türk bir müessesenin yurt çocuklarına Türk kültürünü vermesini istiyoruz." (Bozok, 1935: 18) ifadeleriyle bu okulların kapatılmasının yeterli olmadığı, bu eğitim kurumlarının yerine millî eğitim kurumlarının geçmesi temennileri, Türk çocuğuna yarım bir İngilizce öğretmek uğruna onun kendi öz kültüründen uzak tutulmaması gerektiği belirtilerek yazıya son verilmiştir.

2.1.2.2. Köycülük Faaliyetleri ve Köy Mektepleri

Birlik gazetesinde eğitimle alakalı yer verilen diğer önemli konulardan birisi de "Köy Mektepleri" sorunudur. Millî Türk Talebe Birliği'nin gerçekleştirmiş olduğu köy kurultayından çıkan kararlar akabinde köyde yaşama dair anket yapılmak suretiyle köy yaşamındaki mevcut durum belirlenmek istenmiştir. Millî Türk Talebe Birliği, 15 Mayıs 1934'te İstanbul Halkevi'nde bir köy kurultayı gerçekleştirmiştir. Yapılan tartışmalardan sonra kurultayda dokuz ana başlıkta bir dizi kararlar alınmıştır. Özellikle eğitim- öğretim sorunlarına karşı çözüm yollarının tartışıldığı köy kurultayında alınan eğitim alanındaki kararlar, "Köy ve kasabalarda imkânlar nispetinde okuma odası, kasabalarda köy çocukları için köy öğrenci yurtları ve köy dükkânları gibi kurumlar" (Köy anketi, 1934: 8; Aydın, 2019: 182-183) ifadeleriyle yer almıştır.

Birlik gazetesinin sekizinci sayısında yer alan "Köy Mektepleri" (1934: 3-4) başlıklı Nihat Haydar imzalı yazıda, köy mekteplerini gören her insanın, bu okulların yıkık dökük duvarlarının, eski yıpranmış sıralarının, tezek yakılan paslı sobalarının acınası durumu karşısında "kalplerinin parçalanacağı" belirtilmiştir. Bu ifadelerin altında Gümüşhane'de bir köyde bulunan okulun fotoğrafı örnek olarak gösterilmiştir. "Yeni bir ülke yapmak ve bu yeni ülke üzerinde, yarının bütün müşküllerini yenecek bir nesil yaratmak istiyorsak bu derde bir çare bulmamız icap eder. Bu bir yaradır kapanmak ister, bu yara doktor görmek ister, bu yarayı taşımaya bu vücudun artık tahammülü kalmamıştır" (Haydar, 1934: 3) sözlerine yer verilmiştir. Yazıda ayrıca köylerde lazım olan en mühim şeyin okul olduğu, okulları olan çocukların daha farklı

yetiŖeceęi, köylü ya da Ŗehirli ayırt etmeksizin tüm Türk çocuklarının eŖit derecede zeki olduğu ve aynı eğitim Ŗartlarına sahip olması gerektiği vurgulanmıŖtır. Yazıda köylerde okul ihtiyacının temin edilmesi hususuna Ŗu sözlerle dikkat çekilmiŖtir.

Köylerde ihtiyaca göre mektep yapmak için fazla külfete lüzum yoktur, birçok köylerimiz ormanların yakınındadır ve hemen her köyde taŖ bulunur. Bu gibi binaları gerek kâgir ve gerek ahŖap yapmak için de fazla malumata ihtiyaç yoktur. Mektep muallimi bu inŖaatı pekâlâ seve seve idare eder. Muallimin eline bir proje vermek kâfidir. İlerde bu inŖaatın projesi ve yapılıŖ tarzının sistemlerini izah edeceğiz (Haydar, 1934: 4).

Birlik gazetesinin on ikinci sayısındaki “Köy anketi” (1934: 8) baŖlıklı yazıda köylerin sorunları ve mevcut durumlarını belirlemek için yapılmıŖ olan bir anket örneği yayımlanmıŖtır. Bu anketin eğitim-öğretim ile ilgili soruları Ŗu Ŗekilde belirlenmiŖtir:

“Maarif vaziyeti,

1. Mektep (varsa) kaç sınıflıdır?
2. Muallim (varsa) ne suretle tedarik edildiği (resmi veya ücretle), yaŖı, ehliyeti, mektep içinde ve dıŖındaki faaliyeti, köyle alakası nedir?
3. Talebesi ve her seneki vasatı mezun sayısı nedir?
4. Mezunların bugünkü hâli nedir?
5. Okuryazarların sayısı ve ayrıca tahsil görenler varsa tahsil dereceleri ve yaptıkları iŖ nedir?
6. Gazete, kitap, mecmua gelir mi, kaç günde ve hangi vasıtalarla ve nereden gelir, köylü bunlardan en çok hangilerini okur? Bunları bir Ŗey anlamak ve öğrenmek için mi yoksa yazısını, kıraâtını düzeltmek için mi okur?
7. Halk dershanelerinden alınan netice nedir?” (Köy anketi, 1934: 8).

Bu ankete Manisa ili Kırkağaç ilçesi Bakırköy köyünden gelen cevap Birlik gazetesinin on üçüncü sayısında “Köycülük Anketi” (1934: 4) baŖlığı altında yayımlanmıŖtır. “Maarif” alt baŖlıklı bölümde adı geçen köyde bulunan okulla, muallimin, öğrencilerin, ahalinin mevcut durumuyla ilgili bilgiler paylaŖılmıŖtır. Gazetenin on dördüncü sayısında ise (1934: 5) anket sorularına Çoruh ili Gomnu köyünden gönderilen cevaplar yer almıŖtır. Aynı sayıda yer alan “Bir Köy Hocası Örneği” (1934: 9) baŖlıklı yazıda İzmir, KemalpaŖa ilçesi Samancılar köyünde görev yapan bir hocanın köyü ile ilgili bir eser yazdığı belirtilmiŖ ve bu eserden ötürü eser

sahibi hoca tebrik edilmiştir. Birlik gazetesinin köy mekteplerinin 1934 yılındaki genel durumu hakkında yayımladığı yazılarla gerek yetkililer gerekse kamuoyu bilgilendirilmiştir.

Millî Türk Talebe Birliği “köycülük” faaliyetlerine çok önem vermiş, ülkenin kalkınmasının ve devrimlerin anlaşılıp özümsemesinin köylüye ulaşmak suretiyle gerçekleşeceğine olan inançla hareket etmiştir. Bu inanç doğrultusunda “Gençlik Var” (1935) isimli Millî Türk Talebe Birliği’nin basılmış ilk kitabında yazılar kaleme alınmıştır. “Devrim İçe Giriyor” (Tunçer, 1935) isimli yazıda dinamik Türk gençliğinin heyecanından ve yurt sevgisinden bahsedilmekle beraber devrime inanan gençliğin önemi ve ülkeyi aydınlığa ulaştıracak olan kişilerin yine bu gençler olduğu vurgulanmıştır. “Hiçbir şey için değil, sadece kendimizi yurda verebilmek için hazırlanıyoruz; koca bir anayurt kollarını açmış inanış uğruna kendini ortaya koyacak okumuş bekliyor! Köyün ta içine girecek, köyün ta içinde yoğurulacak genç kafalar gözlüyor. Yüce bir devrim, ülküleri kafalarından yurdun en karanlık köşelerine sokacaklar bekliyor” ifadeleriyle köye gitmenin, köylüye ulaşmanın ve devrimlerin yurdun dört bir yanında özümsemesine imkânlar sağlamanın gençliğin asli vazifesi olduğu ifade edilmiştir (Tunçer, 1935: 8-10).

Köycülük faaliyetlerinin ana basamağını, Millî Türk Talebe Birliği tarafından düzenlenen ve köye dair tüm konuların ele alındığı “köy kurultayları” oluşturmaktadır. II. Köy Kurultayı’nda ele alınan hususlar “Köycülüğümüzün Temelleri” (1935) isimli yayında toplanmıştır. “Köy Kültürü” başlığı altında okuryazarlık istatistiği ve okuryazar sayısının köy nüfusuna olan oranı belirtilmekle birlikte acı bir tabloya yer verilmiştir: “Memleketimizde okuyup yazması lazım gelen 13.646.270 kişi vardır. Bunun ancak 1.111.496’sı okuyup yazma biliyor. Fakat okuma yazma bilen vatandaşlarımızın içinde, okuduğunu anlama ve bundan hareketle yeni bilgiler edinerek hayatını daha anlamlı hâle getirenlerin sayısı oldukça azdır.” (Köycülüğümüzün Temelleri, 1935: 18) denilerek okuma-yazma hususunda ülke genelinde karşılaşılan acı tablodan bir kesit sunulmuştur. Okuma-yazma bilme oranının köylerimizde daha da gerilerde olduğu ve bu nedenle söz konusu geriliğin ortadan kaldırılması gerektiği vurgulanmıştır. Ülkenin eğitim durumundan bahsedilirken en vahim tablonun köyler için geçerli olduğu, kırsalda okul adına bir kurumun bulunmadığı ifade edilmiştir. Bu durumun eğitimde eşitliği zedelediği ve köylerde yaşayan çocuk ve gençlerin eğitim ve öğretilimsiz yetişmelerinden dolayı hem

ülke kalkınmasının tam manada gerçekleşmeyeceği hem de köylerde yaşayan Türk halkına büyük haksızlık yapıldığı belirtilmiştir. Yüksek tahsil yapma arzusunun vatanın tüm zeki, çalışkan evlatlarının hakkı olduğu ifadesine yer verilerek ilk ve orta mektepte eşitliğin sağlanması temennisinde bulunulmuştur. Köylerin tümüne, hiç olmazsa ilkokul yapılmasının gereği üzerinde durularak, mevcut köy okullarının hiç birinin köyün genel durumuna ve ihtiyaçlarına uygun bir şekilde faaliyet gösteremediği belirtilmiştir. “Asıl köye yaraşan ‘köy mektebi’ ancak bizde köylü hayatının ve köylünün iyice tetkikinden sonra kurulabilecektir” (Köycülüğümüzün Temelleri, 1935: 19) sözleriyle de köyü ve köylüyü tanımadan verimli bir eğitim ortamının oluşturulmasının mümkün olmayacağı üzerinde durulmuştur. Kendi içinde sıkışık kalmış olan ilim, en faydasız ilimdir ve köylerde mevcut olan eğitim hayatı ne ileriye doğru aydınlık bir yol çizebilmekte ne de günün şartlarını karşılayabilecek bilgiler içermektedir. İşte bu nedenle “köyü, köy olarak yükseltmek” fikrindeki asıl amaç eşit eğitim ortamının oluşturulması koşuludur. Bu koşul hâsıl olduğunda, atasının, babasının mesleğini icra edip çiftçi olmak isteyen Türk genci çiftçinin de en bilgilisi olacak, başka meslekleri seçmek isteyenler ise almış oldukları eğitim ve öğretimle olmayı arzu ettikleri mesleği icra edebilecekleri uygun ortamı kendi memleketlerinde bulacaklarına dair tespitler, Türk köylerindeki mevcut eğitim durumu ve çözüm yolları üzerindeki tespitlerdir (Köycülüğümüzün Temelleri, 1935: 20)

2.1.2.3. İlköğretim, Ortaöğretim ve Üniversite Sorunları

2.1.2.3.1. İlköğretim ve Ortaöğretim Sorunları

Birlik gazetesi ve Millî Türk Talebe Birliği’nin diğer yayınlarında, birliğin eğitim kademelerinden ilk ve ortaöğretim ile üniversite sorunlarına dair görüşleri sıklıkla yer almıştır. Birliğin yayın organı olan Birlik gazetesinin yedinci sayısındaki “İlkmektep Hocası” (1934: 1) başlıklı yazıda ülkenin mevcut durumu, ulaşılmaması gereken medeniyet seviyesi ve bu yolda gençliğe düşen görevlerden bahsedilmiş, bu yolda en mühim görevin “ilk mektep hocalarına” ait olduğu hususuna değinilmiştir.

Birlik gazetesinin sekizinci sayısında yer alan Yahya Semih imzalı “Orta tahsilde inkılap” (1934a: 11) başlıklı yazıda orta tahsilde gerçekleştirilmesi gereken yapılanmadan bahsedilmiş, eğitim-öğretim durumu irdelenerek ortaokul eğitiminde üzerine durulması gereken hususlar belirtilmiştir. Bu yazılar da göstermektedir ki Millî Türk Talebe Birliği eğitim ve öğretim konusunda her daim halkın sesi olma çabası içerisinde olmuştur.

2.1.2.3.2. Üniversite Sorunları

Üniversite eğitimine dair Millî Türk Talebe Birliği'nin görüş ve faaliyetleri, birliğin yayınlarında ve ulusal basında birçok yazı ve haber aracılığıyla ortaya koyulmuştur. Bunlardan ilki; Birlik gazetesinin altıncı sayısında yer alan “Üniversite açıldı” başlıklı, Hikmet Celil (1933: 2) imzalı yazıdır. Yazıda Dârülfünûn'un açılış töreninde tüm üniversite öğrencilerinin hazır bulunduğu, üniversitenin yetkililerinin ve Millî Türk Talebe Birliği temsilcilerinin yaptığı konuşmalardan bahsedilmiş bu konuşmalarda Türk kültürünün dünya milletleri kültürünün üzerine çıkarılması hususunun bütün kuvvetiyle haykırıldığını, bu andın unutulmaması gerektiğini, büyük bir savaşa girilerek ve bu savaştan ak alınla çıkılması isteğiyle (Celil, 1933: 2) yazıya son verilmiştir.

Birlik gazetesinin onuncu sayısında yer alan “Üniversitelerde imtihan meselesi” (1934: 2) başlıklı yazıda 1934 eğitim-öğretim yılı dönem sonuna gelindiği hâlde üniversitelerde yapılacak sınavlar ile ilgili belirsizlikten yakınılmış ve o dönem gerçekleştirilmesine karar verilen sınav sisteminin öğrencileri nasıl etkileyeceği örnekler ile açıklanmıştır. Yazıda ayrıca ders kitaplarının bulunmasının zorluğu, bulunsa dahi sınav zamanına yetişmemesi gibi birtakım olumsuz durumlar belirtilmiştir. Birlik imzalı yazıda,

Geçen seneler sırf kitapsızlık yüzünden bazı arkadaşlar çalışıp hazırda girmiş ve kitabı eylülde çalışması için arkadaşlarına vermişlerdir. Yalnız kitapsızlık yüzünden ikinci devreye kalanların adedi epey yekûn teşkil eder. Bu gibi vaziyetler hakkında karar verirken yalnız kürsüden aşağı doğru bakmak doğru değildir. Biraz da talebenin içinde dolaşmak lazımdır (Üniversitelerde imtihan meselesi, 1934: 2)

ifadelerine yer verilmiştir. Öğrencinin ihtiyacı olan sosyal durumuna değinen şu cümlelerle yazıya son verilmiştir:

İyi okutmak için yalnız Alman profesörü ve manevi falaka kâfi değildir. Talebenin içtimai vaziyetini de ıslah etmek lazımdır. Bugünkü şerait dâhilinde ağızlarına bedava değil ucuzca bir kaşık çorba veremediğimiz kimselerden ilim namına hayatî fedakârlıklar beklemek, içtimaiyat ve ruhiyat âlimlerinin de kabul etmeyecekleri bir şeydir. Bu millî bir derttir ve müsebbipleri talebe değildir ki o tecziye edilmek istesin (Üniversitelerde imtihan meselesi, 1934: 2)

Birlik gazetesinin beşinci sayısındaki “Devam Mecburiyetine Dair” (1933: 11) başlıklı Birlik imzalı yazıda üniversite öğrencilerinin yaşadıkları maddi zorluklar ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Yazıda, üniversite öğrencilerinin yemek ve barınma masraflarını karşılamak için okuldan sonra çalıştıklarına ve yeni getirilen düzenleme

ile derslere devam zorunluluğunun öğrencilerin hayatını büsbütün zorlaştıracağına dair ifadeler yer almaktadır.

Eğer buhranlar biter de herkesin hâli vakti yerine gelirse ve o zaman da tahsil yapan gençlik ekmeğini kazanmaya mecbur olmazsa emin olunsun ki her gün bir parça daha fazla çalışmak isteyen bu gençlik zaten kendiliğinden elini ayağını işten çeker ve nefisini yalnız ve yalnız fakültesine hasreder (Devam Mecburiyetine Dair, 1933: 11)

tespitiyle yazı son bulmuştur.

Birlik gazetesinin onuncu sayısında “Evvela Bir Talebe Yurdu” (1934b: 5) başlıklı Yahya Semih imzalı yazıda genel itibariyle öğrencilerin en mühim sorunlarından biri olan barınma meselesi ile ilgili mevcut duruma değinilmiş, bu sorunun o güne etkisinden, çözüm getirilmesi hâlinde olması muhtemel olumlu sonuçlarından bahsedilmiştir. Ayrıca Birlik gazetesinin beşinci sayısında “On senelik bilânço” (1933: 9) başlığıyla dönemin üniversite öğrencileri ve okudukları bölümlerle alakalı on yıllık bir istatistik tablo verilmiştir. Tabloda “1923-1924 yılları, Yüksek Mektepler ile Dârülfünûn’da Talebe Adedi: 3000; 1931-1932 yılları, Yüksek Mektepler ile Dârülfünûn’da Talebe Adedi: 5000” (On senelik bilânço, 1933: 9) olarak genel öğrenci sayısı ve yıllar içindeki değişimi ile ilgili bilgilendirme yapılmıştır.

Birlik gazetesinin onuncu sayısında yer alan “İnkılap Enstitüsü” (1934: 4) başlıklı yazıda üniversite bünyesinde açılan enstitüye dair Millî Türk Talebe Birliği öğrencilerinin yaşadığı hayal kırıklıklarından bahsedilmiş, bu hayal kırıklığının nedeninin ise “İnkılap Enstitüsü”nde gerçekleştirilen dersler olduğu belirtilmiştir. Gazetenin haberine göre bu derslerde yakın tarihe dair bilgilerin verilmekte olduğu fakat bu durumun öğrencileri tatmin etmediği belirtilmiş, “Bizce İnkılap Enstitüsü’ne düşen vazife budur: Derdi göstermek, çareyi göstermek ve yarına çıkacak gence bunun tatbik imkânlarını öğretmek” (İnkılap Enstitüsü, 1934: 4) ifadeleriyle enstitünün nasıl bir eğitim-öğretim programı oluşturması gerektiği ortaya konulmuştur.

Birlik gazetesinin dokuzuncu sayısında yer alan “Üniversite inkılabında göz önünde tutulacak bir dert daha: İstanbul Kütüphaneleri” (1934: 6) başlıklı yazıda İstanbul kütüphanelerinin içinde bulunduğu duruma değinilmiş ve nihayetinde eğitim meselesinin memleket meselesi olduğu ifadelerine yer verilmiştir. Bahsi geçen yazıda ayrıca İstanbul ili içinde bulunan kütüphaneler ve adreslerine ilişkin bilgilere de yer verilmiştir. Yine aynı sayıda yer alan “Yabancı memleketlerde talebe hayatı: Almanya- Fransa” (Cahit, 1934: 7) başlıklı yazıda ise Almanya ve Fransa’daki

öğrencilik hayatına dair çeşitli bilgilere yer verilmiştir. Öğrencilerin barınma, yeme-içme ve sağlık ihtiyaçlarıyla alakalı bilgilerin yer aldığı bu yazı Adnan Cahit imzasıyla yayımlanmıştır.

Birlik gazetesinin onuncu sayısında yer alan “Memleket Davasında Vazifemiz III: Kültür Seferberliği ve Münevver Gençlik” (Hikmet, 1934: 3) başlığını taşıyan yazıda “kültür inkılabı” gerçekleştirilmesi gerektiği tespitiyle beraber okuryazar olmanın öneminden, okullaşmanın ne denli mühim bir mesele olduğundan bahsedilmiştir. Cihat Hikmet imzasını taşıyan bu yazıda münevver gençliğin ancak okullarda eğitim ve öğretime önem verilerek yetiştirilebileceği belirtilmiştir.

2.2. Millî Türk Talebe Birliği’nin 1946-1965 Yılları Arasındaki Yayınları, Eğitime Dair Görüşleri ve Faaliyetleri

Millî Türk Talebe Birliği, 22 Kasım 1936 yılında hükümetten izinsiz olarak yaptığı miting nedeniyle faaliyetlerine son verilerek kapatılmıştır. 1946 yılında ikinci kez kurulan Millî Türk Talebe Birliği bu dönemden itibaren hem faaliyetlerini hem de yayınlarını çeşitlendirmiştir. Bu yayınlar arasında; “Öz Birlik gazetesi”, “Test Soruları Kitabı”, “Millî Gençlik” ve “Bozkurt” dergileri ve birliğin 1946-1965 yılları arasında düzenledikleri genel kurul çalışma raporlarında dönemin eğitim faaliyetlerine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

2.2.1. Millî Türk Talebe Birliği’nin 1946-1965 Yılları Arasındaki Eğitime Dair Faaliyet ve Görüşlerinin Yer Aldığı Kaynaklar

2.2.1.1. Millî Türk Talebe Birliği: Test Soruları Kitabı (1953)

Test Soruları Kitabı, üniversite sınavına hazırlanan öğrencilere yardımcı olmak, yeni soru şekilleri ve nasıl cevaplandırılması gerektiğiyle ilgili bilgi vermek amacıyla Millî Türk Talebe Birliği yayınları arasında yer almıştır. İsmail Sivri tarafından hazırlanan test kitabı 1 liradan satışa sunulmuştur (Faaliyet Raporu, 1953: 22). Öğrencilere yardımcı olmak amacıyla 47 sayfa olarak hazırlanan test kitabında, “Mantıkî tefekkür, Türkçe, edebiyat, felsefe, tarih, coğrafya, fizik, kimya, biyoloji, matematik” başlıkları altında test soru örnekleri ve cevaplanırken dikkat edilmesi gereken hususlar hakkında bilgi verilmiştir (Test Kitabı, 1953).

2.2.1.2. Millî Türk Talebe Birliği: Faaliyet Raporları

Millî Türk Talebe Birliği, bir başkanlık dönemi içerisinde sosyal ve siyasi alanda gerçekleştirilen faaliyetler, yürüyüşler, mitingler, konferanslar, dinî ve millî bayramlar, tarihî günler ve ülke gündemiyle ilgili görüş ve önerilerini, basın bildirilerini, öğrenci meseleleri ve eğitim konularına dair gerçekleştirilen tüm etkinlikleri yazılı olarak dönem sonunda gerçekleştirilen genel kurul toplantısına katılan delegelere sunarak ve akabinde kitaplaştırarak “Faaliyet Raporları” adı altında yayımlamıştır.

2.2.1.2.1. Millî Türk Talebe Birliği 1953 Yılı Faaliyet Raporu (1954?)

Kamuran Evliyaoğlu’nun birinci başkanlığı döneminde gerçekleştirilen faaliyetlerde ilgili çıkarılmış rapordur. 10. Büyük Millî Türk Talebe Birliği Kongresi’nde, katılımcılara geçmiş dönem neler yapıldığı, hangi adımların atıldığı, hangi atılımların gerçekleştirildiğı bildirilmiştir. 1953 Yılı Faaliyet Raporu, muhtemelen 1954 yılında basılmış olup, 32 sayfadan oluşmaktadır. Eğitime dair faaliyetler ve görüşler ise, “Test Soruları ve Yüksek Tahsil Gençliğine Yardım”, “Atatürk Heykeli”, “Üniversite ve Yüksek Okulların Açılışı”, “Talebe Kooperatifi”, “Musiki ve Folklor Faaliyetleri” ve “Bir Teklif” başlıkları altında yayımlanmıştır (Millî Türk Talebe Birliği 1953 Yılı Faaliyet Raporu, 1954?).

2.2.1.2.2. Millî Türk Talebe Birliği XI. Genel Kurul Faaliyet Raporu (1955)

1954 yılında ikinci kez Millî Türk Talebe Birliği başkanlığına seçilen Kamuran Evliyaoğlu, Millî Türk Talebe Birliği’nin 11. Genel Kongresi’ni Erzurum’da gerçekleştirmiştir. Kongrede katılımcılara hitap ederek bir dönem boyunca gerçekleştirilen faaliyetler hakkında bilgi vermiş, döneme ilişkin görüş ve fikirlerini paylaşmıştır. Faaliyet raporu, 1955 yılında 29 sayfa olarak basılmıştır. Bu faaliyet raporunda Millî Türk Talebe Birliği’nin eğitime dair görüş ve faaliyetleri, “Atatürk Heykeli”, “Talebe Kooperatifi”, “Eşya Piyangosu”, “Talebe Mübadelesi”, “Yıldız Teknik Okulu Talebelerinin Grevi”, “Yüksek Tahsil Fonu”, “Atatürk Üniversitesi”, “Atatürk Kütüphanesi”, “Üniversiteliler ve Gençlik Tiyatrosu”, “Paso Meselesi”, “Mûsikî Büromuzun Faaliyetleri”, “Diğer Muhtelif Faaliyetler” başlıkları altında yayımlanmıştır (Millî Türk Talebe Birliği XI. Genel Kurul Faaliyet Raporu, 1955).

1955 yılında yayımlanan bir diğer yayın ise Millî Türk Talebe Birliği Ankara Üniversitesi Tıp Derneği’nin çalışmalarını içeren faaliyet raporu 11 sayfa olarak

basılmıştır. Ankara Tıp Fakültesi birlik mensubu öğrencilerin gerçekleştirdikleri etkinliklerin içerisinde eğitime dair görüş ve faaliyetler ise, “Talebeye İlaç Temini”, “Yugoslavya Tıp Talebeleriyle Temas”, “Talebeye Yardım”, “Amerika ile Mübadele ve İş Birliği”, “Üniversite Tiyatrosu ve Birliğimiz”, “Üniversite Korusu ve Tıbbiyeliler” başlıkları altında yayımlanmıştır (Millî Türk Talebe Birliği Ankara Tıp Derneği Faaliyet Raporu, 1955).

2.2.1.2.3. Millî Türk Talebe Birliği 1961-1962 Genel Merkez Çalışma Raporu (1962)

Millî Türk Talebe Birliği’nin 46. büyük kongresi, Faruk Narin başkanlığında İzmir’de gerçekleştirilmiştir. 1962 yılında 96 sayfa olarak “Genel Merkez Çalışma Raporu” adı ile basılmıştır. Faruk Narin döneminde eğitime dair faaliyet ve görüşler, “Millî Kalkınma Seferberliği”, “Yükseköğrenim Kredisi ve Yurtlar Müdürlüğü”, “İmtihanlar ve Anket”, “Üniversiteye Giremeyen Lise Mezunları”, “Yıldız Teknik Okulu Yönetmeliği ve Teşkilat Kanunu”, “Zonguldak Teknik Okulu’nun İstanbul’a Nakli”, “Millî Eğitim Şurası ve Teknikerlik”, “Aday Öğrencilere Şebeke”, “Kültür Şubesi”, “Spor”, “Turizm ve Dış Temaslar Şubesi”, “Tübingen Üniversitesi”, “Selanik Üniversitesi”, “İstanbul Liselileri ile İş Birliği”, “Millî Türk Talebe Birliği’nden” başlıkları altında yayımlanmıştır. (Millî Türk Talebe Birliği 1961-1962 Genel Merkez Çalışma Raporu, 1962).

2.2.1.2.4. Millî Türk Talebe Birliği 47. Genel Kurul Toplantısı Çalışma Raporu (1965)

Millî Türk Talebe Birliği 47. Dönem Başkanı Yüksel Çengel döneminin faaliyetleri, etkinlikler ve genel çalışmalarla ilgili bilgi verilmiş olup 80 sayfa olarak birlik yayınları arasından 1965 yılında basılmıştır. 7-8 Nisan 1965’te genel kurul toplantısına katılan birlik mensuplarına dönem içerisinde yapılanlar aktarılmıştır. Faaliyet raporunda, “Üniversite ve Harçlar Meselesi”, “I. Gençlik Kurultayı”, “Şebeke Meselesi”, “Kültürel Çalışmalar” başlıkları altında eğitim konuları yer almıştır (Millî Türk Talebe Birliği 47. Genel Kurul Toplantısı Çalışma Raporu, 1965).

2.2.1.3. Öz Birlik Gazetesi (1960)

Millî Türk Talebe Birliği’nin başkanlarından Yaşar Özdemir döneminde 11 sayı olarak yayımlanmıştır. Genel gündem ile ilgili yazılar ve eğitim alanında gerçekleştirilen faaliyet ve görüşlere “Azınlık Okulları”, “Türklüğü Yükselten

Hamle”, “Öğretmen”, “Türkiye’de Talebe Turizmi” vb. başlıkları altında yer verilmiştir.

2.2.1.4. Millî Gençlik Dergisi (1963-1978)

Millî Türk Talebe Birliği yayınlarından olan “Millî Gençlik” dergisi 1963-1978 yılları arasında aralıksız olarak yayımlanmıştır. Çalışmada Millî Gençlik dergisinin 1963-1964 yılları arasında çıkan sayıları kullanılmıştır. Bu yıllarda yayımlanan sayılarda dönemin eğitim durumuna dair görüş ve faaliyetler “Öğrenci Yurtlarında 12 Saat”, “Öğrenci Sorunları” vb. başlıklar altında yer almıştır.

2.2.1.5. Bozkurt Dergisi (1963-1967)

Millî Türk Talebe Birliği ikinci başkanlığı (Ankara) tarafından yayımlanmıştır. İstanbul’daki yayın organı Millî Gençlik dergisi, Ankara’da ise Bozkurt dergisi adıyla yayımlanmıştır. Çalışmada Bozkurt dergisinin 1963-1964 yılları arasında çıkan sayıları kullanılmıştır. Bu yıllarda yayımlanan sayılarda genel gündem, eğitim öğretime dair yazılar ve görüşler, “Meselelerimiz”, “Tekniker’in Sesi”, “Gerçekler”, “Üniversite ve Harçlar Meselesi” başlıkları altında yer almaktadır.

2.2.1.6. Millî Türk Talebe Birliği Ankara’daki Üniversite ve Yüksekokullar Öğrenci Kılavuzu (1965)

Millî Türk Talebe Birliği ikinci başkanlığı tarafından 1965 eğitim-öğretim yılı için hazırlanan 16 sayfalık kılavuzda, Ankara’da bulunan üniversiteler ve yüksekokullardaki bölümler ile ilgili bilgilerin yanı sıra üniversiteyi kazanmış öğrencilerin barınma ve maddi ihtiyaçlarını nasıl karşılayacaklarına dair bilgiler verilmiştir. Ankara’da bulunan devlet yurtları, dernek yurtları ve özel yurtların adres ve iletişim bilgileri öğrencilerle paylaşılmıştır. Ek olarak Ankara’da bulunan kütüphaneler ve üniversite kayıt işlemleri için gerekli belgeler ile ilgili bilgiler yer almıştır (Ankara Üniversite ve Yüksek Okullar Öğrenci Kılavuzu, 1965).

2.2.2. Millî Türk Talebe Birliği’nin 1946-1965 Yılları Arasında Eğitime Dair Görüşleri ve Faaliyetleri

2.2.2.1. Ecnebi Mektepler Sorunu

Millî Türk Talebe Birliği’nin aktif olduğu tüm yıllar boyunca üzerinde defaatle durduğu konulardan biri hiç kuşkusuz yabancı okullar sorunu olmuştur. Yabancı okulların, Millî Türk Talebe Birliği nezdinde millî birlik için ciddi düzeyde tehlike

oluşturabilecek kurumlar olması, bu sorunu yıllarca birliğin ana gündemlerinden biri hâline getirmiştir. 27 Mayıs 1960 darbesinden sonra ülkede yaşanan siyasi olayların akabinde gerçekleştirilmesi planlanan eğitim reformu dikkatleri yeniden bu yabancı eğitim kurumları üzerine çekmiş ve darbeden sonra hayata geçirilen yenilikler kapsamında azınlık okullarına da birtakım yeni kurallar getirilmiştir. 25 Ekim 1960 tarihli Öz Birlik gazetesinin ikinci sayfasında yer alan “Azınlık Okulları” başlıklı yazıda, yeni tatbik edilen kurallar neticesinde söz konusu okullardan mezun olabilmek için yeterli derecede Türkçe bilinmesi şartının getirildiği, şayet bu şart yerine getirilmez ise diğer derslerden geçerli not alınmış olsa dahi mezuniyet belgesinin verilmeyeceği bilgisi paylaşılmıştır. Bu konu ile birlikte Türk kültür derslerinin müfredat kapsamında ağırlıklı olarak işlenmesine karar verildiği belirtilmiş ve millî tarih dersinin azınlık okulları müfredatına dâhil edilmesinin planlandığının bilgisi yayımlanmıştır. Bahsi geçen bu okullarda millî bayramlar ve anma törenlerine daha hassasiyet gösterilerek önem verilmesine dair karar alındığı bilgisi verilmek suretiyle yazıya son verilmiştir (Azınlık Okulları, 1960: 2).

2.2.2.2. Köycülük Faaliyetleri

Köyler için çalışmalarına hız kesmeden devam eden Millî Türk Talebe Birliği her dönem olduğu gibi 47. dönemde de bu konuda birtakım faaliyetler gerçekleştirmiştir. Millî Türk Talebe Birliği İstanbul İcra Konseyi tarafından pilot köy seçilen “Bozhane-Beykoz”da bir buçuk aylık süre zarfında birçok yenilik hayata geçirilmiştir. Bunlardan ilki; Olgunlaşma Enstitüsü öğrencileri tarafından, köyün kızlarına dikiş-nakış kursu verilmiş ve kurs sonunda ortaya çıkan eserlerden bir sergi düzenlenmiştir. İkinci olarak ise erkek öğrenciler tarafından köy okulunun üç sınıfı tamir edilmiş ve yeni öğretim döneminde kullanılabilecek hâle getirilmiştir. Bu faaliyetlerin yanı sıra köy halkına ülke gündemi ve genel kültür konularını içeren konuşmalar yapılmıştır (Millî Türk Talebe Birliği 47. Genel Kurul Toplantısı Çalışma Raporu, 1965: 19).

2.2.2.3. İlköğretim, Ortaöğretim ve Üniversite Sorunları

2.2.2.3.1. İlköğretim ve Ortaöğretim Sorunları

4 Ekim 1960 tarihli Öz Birlik gazetesinin Ali Haydar Yeşilyurt imzalı “Türklüğü Yükselten Hamle: Eğitim Seferberliği Aynı Zamanda Bir Ahlak ve Fazilet Seferberliği Olacaktır” başlıklı yazısında ülkede gerçekleştirilmiş olan 27 Mayıs darbesinin

akabinde başlatılan yenilik rüzgârının en çok eğitim öğretim alanında kendini göstermesi gerektiği, mevcut eğitim ve öğretim durumu gözler önüne serilerek eğitimde yenilik yapılması ihtiyacı dile getirilmiştir. Cemal Gürsel ve Millî Birlik Komitesi üyelerine ithaf edilen bu yazıda nüfus sayımı sonrasında ortaya çıkan okuma-yazma istatistiğine değinilmiş ve eğitim-öğretim durumunun iç açıcı bir hâlde olmadığı yeniden vurgulanarak bu hususta eksiklerin bir an evvel tamamlanması gerektiği dile getirilmiştir. Anadolu'nun birçok yerinde okul olmadığı, okul olan yerlerde öğretmen olmadığı ve İstanbul gibi büyük bir şehirde dahi birkaç sınıfın bir şube içerisinde eğitim öğretim gerçekleştirmeye çalıştığından örnekler verilerek ülkenin eğitim durumuna dair bir tablo çizilmeye çalışılmıştır. Mustafa Kemal Atatürk'ün gösterdiği hedef doğrultusunda ilerlemek, “mesut ve büyük Türkiye” için eğitim reformunun bir an evvel halledilmesi gerektiği yer verilmiştir (Yeşilyurt, 1960: 1-4).

Millî Türk Talebe Birliği, eğitim konusunda ön saflarda yer alan öğretmenleri her zaman saygı ile anmış, onların bu ülkenin yükselmesindeki rolünün ehemmiyetinden her fırsatta bahsetmiştir. 4 Ekim 1960 tarihli Öz Birlik gazetesinin sekizinci sayfasında yer alan Ali Osman Atak imzalı “Öğretmen” başlıklı şiir, Millî Türk Talebe Birliği'nin öğretmenin Türk toplumunun her yönden ileriye götürmesinde üstlendiği rol ve önemini ortaya koymaktadır:

“Öğretmen

Ey fazilet yolcusu, ey bilgi kahramanı!

Hep el ele verelim yükseltelim vatanı...

Mesleğin, insanlığın en şerefli tacıdır,

Bilgin bütün dertlerin en büyük ilacıdır

Ülkün, güneş misali aydınlatır her yeri.

Vatanın her yanında köyleri,‘ şehirleri...

Yürü, açık yolunda ilmine olmaz duvar.

Geleceğin günleri sevinçle bekleyen var.

Halkı güldürecek sen, ilerletmek sensin.

Tâ yediden yetmişe yol gösterecek sensin.

Yeniliğe örneksin, bütün ümit şendedir.

Milletin gözü okul, gönlü öğretmendedir.

Nabzın vatan ve millet aşkı ile atıyor.

Kalemin kılıçtan çok zaferler yaratıyor.

Gönüller fethediyor eserlerin her zaman,

Yaşa ey büyük insan, yaşa ey büyük insan” (Atak, 1960: 8).

Millî Türk Talebe Birliği’nin lise öğrencilerine yönelik gerçekleştirdiği faaliyetlerden biri de 1953 yılında yayımlanan ve İsmail Sivri tarafından hazırlanan “Test Soruları” isimli kitaptır. Bu kitap, lise öğrencilerinin İstanbul Üniversitesi giriş sınavında karşılaşacakları soru tipleriyle ilgili bilgilendirilmesi maksadıyla hazırlanmış olup 47 sayfadan oluşmaktadır. Tüm lise öğrencilerinin kolaylıkla temin edebilmeleri için 1 Türk lirasından satışa sunulmuştur (1953 Faaliyet Raporu, 1953: 22). Test kitabının “Başlarken” başlıklı yazısında kitabın hazırlanma gayesi açıklanmıştır. Buna göre her lise mezunu gencin hayallerindeki mesleğe ulaşması adına tamamlaması gereken en önemli ve son aşamanın üniversite öğrenimi olduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin üniversite eğitimine başlayabilmesi için birtakım sınavlara tabi tutulması kararının alınmış olması, lise öğrencilerini bilinmezlik içinde bırakmıştır. Üniversiteye giriş sınavı uygulamasının henüz çok yeni olması ve liseden mezun olacak öğrencilerin bu sınav şekli hakkında pek bilgilerinin olmaması nedeniyle Millî Türk Talebe Birliği, örnek sorulardan oluşan bu test kitabını hazırlamayı uygun görmüştür (Sivri, 1953: 5). Teferruatlı bir biçimde hazırlanan bu kitapçıkta; testin ne olduğu, test çeşitleri, testlerin kullanım alanları, test yönteminin yararları, test sınavlarında dikkat edilmesi gereken noktalar vb. konuları irdelenmiştir. “Test İmtihanlarında Dikkat Edilecek Hususlar” başlığı altında sınavdan bir gece evvel öğrencilerin neler yapması gerektiğine dair tavsiyeler verilmiştir. Bu tavsiyeler; rahat ve derin bir uyku, lüzumsuz konuları düşünmek suretiyle zihnin meşgul edilmemesi, sınav sabahı ise aşırı duygulardan kaçınılması gerektiği şeklinde belirtilmiştir (Sivri, 1953: 11). Tüm bu bilgilendirmelerden sonra “mantıkî tefekkür” alanında Alaeddin Ören, test sorusu örnek ve cevaplarını şu şekilde göstermektedir:

“Mantıkî Tefekkür Dersi Soru Örneği

Aşağıda yazılı olan mefhumlara ait dört tarif verilmiştir. Her mefhuma en uygun olan tarifi yanına bir (+) işareti koyunuz.

1. Millet

a) Aynı dili konuşan ve aynı isteği taşıyan insan topluluğudur.

- b) Dili, duygu ülküsü aynı olan siyasal emniyettir.
- c) Dil, ırk ve gaye bütünlüğüdür.
- d) Din, dil ve ırk beraberliğidir” (Ören, 1953: 17).

Türkçe alanında ise kelimeler üzerinde durulmuştur. Kelimelerden sonra Türkçe dilbilgisine ilişkin soru örnekleri verilmiştir:

“Türkçe Dersi Soru Örneği

Aşağıda yazılanların zıtlarını karşılarına yazınız.

Misal: Zengin – fakir

Konuşmak- susmak

- 1. Yüksek
- 2. Güzel
- 3. İyi
- 4. Düz
- ...

Aşağıdaki isim tamlamalarındaki takısız isim tamlamalarının altlarını çiziniz.

...

- 25. Altın kalem
- 26. Bahçe kapısı
- 27. Demir bilek
- 28. Pencere camı” (Sivri, 1953: 19-20).

Edebiyat alanı ise edebiyat fakültesi asistanı Dr. Faruk Demirtaş tarafından hazırlanmıştır. Bu bölümde hem Türk hem de dünya edebiyatıyla ilgili yazarlar, şairler ve edebî eserlerle ilgili test sorularına ilişkin malumat verilmiştir:

“Edebiyat Dersi Soru Örneği

Aşağıda bir sıra hâlinde şair ve yazarlar, bir sırada karışık olarak bu şair ve yazarların eserleri yazılmıştır. Her eser karşısında bulunan numarayı ilgili şair veya yazarın karşısına yazınız.

Misal: Yakup Kadri - 14

1. Süleyman Çelebi	1. Sihâm-ı Kaza
2. Fuzûlî	2. Mevlit
3. Şeyh Gâlip	3. Beng ü Bâde
4. Nef'î	4. Hüsn ü aşk
...	

Aşağıda yazılı mefhumların kısaca tariflerini yazınız.

...

31. Hamse nedir?
32. Rubai nedir?
33. Divan ne demektir?
34. Tezkire nedir?" (Demirtaş, 1953: 21-22)

Felsefe konusu ise Muzaffer Taşkın tarafından hazırlanmış ve lise öğrencilerine felsefe alanında çıkacak olan test sorularıyla ilgili örnekler verilerek bu soruları cevaplandırırken nelere dikkat etmeleri gerektiği açıklanmaya çalışılmıştır:

“Felsefe Dersi Soru Örneği

Aşağıda bazı önermeler yazılmıştır. Bu önermeler doğru ise altındaki ‘doğru’ kelimesinin, 'yanlış ise altındaki ‘yanlış’ kelimesinin altını çiziniz.

1. Empirisme göre bütün bilgilerimizin kaynağı deneydir.
Doğru Yanlış
2. İlk sebep terimi genel olarak Tanrı anlamında kullanılmıştır.
Doğru Yanlış

Aşağıdaki soruları kısaca cevaplandırınız.

17. Poligami bugün hangi memleketlerde vardır?
18. Üretimin elemanlarını nelerdir?
19. Banka nedir?
20. Milleti meydana getiren unsurlar nelerdir?" (Aşkın, 1953: 24-25)

Tarih ve coğrafya alanlarında ise verilen soru örnekleri akabinde bu alandaki test soruları cevaplandırılırken dikkat edilmesi gereken noktalar üzerinde durulmuştur:

“Tarih Dersi Soru Örneği

Aşağıdaki soruların cevapları asır olarak verilecektir.

Misal: İstanbul’un Fetih - XV. asır

1. Yıldırım Beyazıt ile Timur’un karşılaşması
2. Amerika Birleşik Devletleri’nin istiklâli
3. Tanzimat Fermanı ilânı
4. Roma İmparatorluğu’nun ikiye ayrılması
- ...

Aşağıdaki soruların cevapları yıl olarak verilecektir.

- ...
25. Hindistan deniz yolunun bulunması
26. Matbaanın icadı
27. Fransa’ya ilk kapitülasyonların verilmesi
28. Bizde ilk matbaanın kurulması”

(Sivri, 1953: 27-28).

“Coğrafya Dersi Soru Örneği

Aşağıdaki soruları çok kısa olarak cevaplandırınız.

- ...
8. Aysberg nedir?
9. Fiyord nedir?
10. Konglomera nedir?
11. Yayla nedir?

Aşağıdaki soruların cevabı ne ise onun altını çiziniz.

...

20. Denizlerde meydana gelen dalgalar esnasında su hareket eder.

Evet Hayır

21. Ay ve yıldızlar ısı verir.

Evet Hayır

22. İngiltere bir sanayi memleketidir.

Evet Hayır

23. Labrador bir sıcak su akıntısıdır.

Evet Hayır” (Sivri, 1953: 29-30).

Biyoloji alanı ise Selçuk Aybar tarafından hazırlanmıştır. Bu bölümde soru örnekleri ve bu soruları cevaplandırırken ehemmiyet verilmesi gereken hususlar üzerinde durulmuştur:

“Biyoloji Dersi Soru Örneği

Aşağıdaki soruların cevabı hangisi ise altını çiziniz.

1. Yağı en çok olan besin maddesi hangisidir?

Bakla Ekmek Fındık Pirinç

2. Hücrede irsiyeti taşıyan kısım hangisidir?

Santrazom Kramozom Protoplazma

3. Bir mikron kaç milimetredir?

0.0001 0,001 0,01

4. İnce bağırsak normal insanda ne kadar uzunluktadır?

3-4 metre 7-8 metre 11-12 metre

...

Aşağıdaki soruların cevapları çok kısa olacaktır.

...

17. Laura ne demektir?

18. Vitamin nedir?

19. Anaerobik solunum ne demektir?

20. Plazma nedir?

(Aybar, 1953: 31-32).

Kitapta, fizik ve kimya alanlarını Şemsi Kuseyr, matematik alanını ise Yüksek Mühendis Cevdet Kösemen hazırlamıştır. Bu bölümlerde de soru örnekleri ve cevaplandırma usulleri detaylı bir biçimde açıklanmıştır:

“Fizik Dersi Soru Örneği

Aşağıda bazı sorular vardır, her sorunun altında da muhtelif cevaplar vardır, fakat bunlardan yalnız bir tanesi doğrudur. Siz her sorunun doğru cevabının başına (+) işareti koyunuz.

...

2. Modern bir telefon mikrofonunda bunlardan hangisi bulunur?

- a) Karbon tanecikleri
- b) Çelik talaşı
- c) Pirinç talaşı
- d) Odun talaşı
- e) Çinko talaşı

3. Elektromiknatis:

- a) Daimi bir miknatistir.
- b) Mukavvat bir miknatistir.
- c) Tabii bir miknatistir.” (Kuseyri, 1953: 35).

“Kimya Dersi Soru Örneği

1) Oksijenin iki atomu bir molekül hâlinde bulunduğuna göre üç atomlu molekülü nedir?

2) Aşağıda yazılan mefhumların kısaca tarifini yazınız.

Katalizor

Oksidasyon

Tuz” (Kuseyri, 1953: 40).

“Matematik Dersi Soru Örneği

Aşağıdaki soruların cevabı ‘evet’ veya ‘hayır’ olacaktır. Doğru cevabın altını çiziniz.

- 1) Dar açılarından biri eşit olan iki dik üçgen benzerdir.

Evet Hayır

- 2) Bir üçgenin tepesinden geçen açıortayı, tabanı, yan kenarlarla orantılı iki eşit parçaya böler.

Evet Hayır” (Kösemen, 1953: 44).

Bu eser birliğin öğrenci sınav sorunlarıyla yakından ilgili olduğunu gösterirken aynı zamanda lise öğrencilerinin yükseköğrenime geçerken karşılaşmaları muhtemel olan soru çeşitleri hakkında uzmanları tarafından bilgilendirilmesine yer vermektedir (Sivri, 1953: 5).

Eğitim kademelerinin her devresiyle alakadar olmayı kendine görev edinen Millî Türk Talebe Birliği, liseli gençler ile birçok faaliyet gerçekleştirmiş, liselilerin düzenledikleri faaliyetlere ise ev sahipliği yapmıştır. İstekli ve çalışkan liseli gençlerin turizm faaliyetlerine iştirak etmeleri adına liselerde “turizm kulüpleri” kurulmuştur. Kulüplerin faaliyetleri;

1. Civar köy, kasaba ve şehirlere geziler yapmak,
2. Uzun yürüyüşlere çıkmak, kışlık ve yazlık dinlenme kampları planlamak,
3. Tarih ve kültürel yönden önemli olan yerlere ziyaretler yaparak bu yerleri tanımak,
4. Konserler ve sanatsal tiyatro gösterileri hazırlamak ve konferanslar düzenlemek,
5. Ekonomi ve ticari hayata dair bilgi ve tecrübe edinmek maksadıyla fabrika ve iş yerlerinde araştırmalar yapmak şeklinde belirlenmiştir (Millî Türk Talebe Birliği 1961-1962 Genel Merkez Çalışma Raporu, 1962: 65).

Kültür Müdürlüğü’nün bir diğer faaliyet olan, birkaç yıldır yaptığı ve gelenekselleşme yolunda hızla yol alan “Liseliler Arası Şiir Yarışması” da yoğun ilgi

görmüştür. Yarışmada birinci olan öğrenciler, daha farklı yarışmalara katılmaları yolunda teşvik edilmiştir (Millî Türk Talebe Birliği 1961-1962 Genel Merkez Çalışma Raporu, 1962: 45).

2.2.2.3.2. Üniversite Sorunları

Millî Türk Talebe Birliği, üniversite gençliği tarafından oluşturulan bir yapılanma olması nedeniyle ülke gündemini yakından takip etmiş fakat birliğin faaliyetleri daha çok üniversite ve üniversite gençliğinin sorunları üzerine yoğunlaşmıştır. Bu sorunları aşmak için zaman zaman dönemin iktidarları ile karşı karşıya gelmiştir. 1951 yılında yaşanan hadise ile kendisi de Millî Türk Talebe Birliği'nin ilk dönem başkanlarından biri olan ve dönemin Millî Eğitim Bakanı Tevfik İleri³ ile Millî Türk Talebe Birliği karşı karşıya gelmiştir. Söz konusu hadisede, İleri'nin düzenlemiş olduğu basın toplantısında Millî Eğitim Bakanlığı olarak “Türkiye’de talebe teşekkülleri içinde sadece Türkiye Millî Talebe Federasyonu’nu tanırım” ifadelerini kullanmasıdır. Bu açıklamaya birliğin başkanı sıfatıyla Suphi Baykam verdiği cevapta, “Talebeleri bir elde toplamak istiyorsunuz fakat Millî Türk Talebe Birliği, eski başkanı olan sizin çelmenize takılmayacak ve müstakil kalmaya devam edecektir” sözleriyle karşılık verilmiştir (Millî Türk Talebe Birliği’nin Tevfik İleri’ye Cevabı, 1951: 1). İktidar ile karşı karşıya gelinmesinin bir diğer örneği olarak Millî Türk Talebe Birliği’nin eski başkanlarından Tevfik İleri’nin, birlik mensubu öğrencilerin İsmet İnönü’yü ziyaret etmelerini “siyasete alet oluyorlar” şeklinde eleştirmesi gösterilebilir. Millî Türk Talebe Birliği başkanı Suphi Baykam ise İleri’ye cevaben, “Bay İleri’nin son aylarda gençliği ve üniversite talebesini itham eder mahiyetteki sözleri hiçbirimizin gözünden kaçmamaktadır.” sözlerine ek olarak öğrencilerin hiçbir tahrike alet olmadıklarını, diğer tüm öğrenci teşekkülleri gibi Millî Türk Talebe Birliği’nin de 10 Kasım dolayısı ile İnönü’yü ziyaret ettiğini, hiçbir siyasi amaçlarının olmadığını ifade etmiştir. Ayrıca üniversite öğrencilerinin herhangi bir siyasi oyuna alet olmayacak kadar olgun ve şuurlu olduğunu vurgusunu da yapmıştır (Millî Türk Talebe Birliği Başkanı, Tevfik İleri’ye Cevap Veriyor, 1951: 1-3). Millî Türk Talebe Birliği aktif olduğu tüm yıllar boyunca üniversite ve öğrencilerin yaşadığı sorunlara çözüm arayışı içerisinde olmuştur. Gerek protestolar gerek giriştikleri

³ Millî Türk Talebe Birliği’nin 1931-1933 yılları arasında başkanlık görevini üstlenmiştir. Tevfik İleri’nin başkanlığı döneminde “Çanakkale Abidesi”, “ Vagon-Li”, “Razgard Hadisesi” gibi önemli faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Demokrat Parti hükümetinden milletvekili seçilmiş çeşitli bakanlık görevlerini üstlenmiş ve 27 Mayıs askerî darbesi sonrasında yargılanan Demokrat Partili milletvekillerindendir (Millî Türk Talebe Birliği 49. Genel Kurul Toplantısı Çalışma Raporu, 1969: 18).

faaliyetler aracılığıyla öğrencilerin sesi olma görevini üstlenmiştir. 1946-1965 yılları arasında Türkiye’de yaşanan üniversite öğrencilerini yakından ilgilendiren sorunlar ve Milli Türk Talebe Birliği’nin çözüm önerilerini şu başlıklar altında toplamak mümkündür:

2.2.2.3.2.1. Paso Meselesine Yönelik Faaliyetler

Millî Türk Talebe Birliği, öğrencilerin ulaşım ücretleriyle ilgili birçok faaliyet gerçekleştirmiştir. Genel olarak bu faaliyetleri; ücretlerin artırılmasına karşılık birliğin bu artışa protestolarla itiraz etmesi ve yetkili makamlarla görüşerek ulaşım zammı sorununu çözümlmeye çalışması şeklinde ifade edebiliriz. 1949 yılında birliğin o dönemki başkanı Suphi Baykam’ın “üniversitelilerin paso işi” hakkında İçişleri Bakanı’yla görüşmesi, bahsi geçen hususa örnek olarak gösterilebilir. Bu görüşmeden olumlu sonuçlar elde edilmiş, bakan tarafından üniversite öğrencilerine ulaşımında indirim yapılacağı teminatı verilmiş, bu müjdeli haber Baykam tarafından kamuoyuyla paylaşılmıştır. Başkan Suphi Baykam, ekim ayına kadar indirimli bilet konusunun halledileceği teminatı ile beraber yaz aylarında çeşitli sebeplerden dolayı okula devam etmesi gereken öğrencilerin indirimli bilet tarifi uygulaması başlamadan dahi öğrenci tarifi üzerinden ve hatta ücretsiz olarak ulaşımını yapabileceklerinin sözünü İçişleri Bakanı’ndan almıştır (Üniversitelilerin Paso İş, 1949: 2). Üniversite öğrencilerinin pasolarının iptaline ilişkin kararın İstanbul Belediye Meclisi’nde yaz tatil bitiminde yeniden görüşülerek öğrenciler lehinde karara bağlanacağı teminatının zaman geçmesine rağmen gerçekleşmemiş olması Suphi Baykam’ı yeniden harekete geçirmiştir. İçişleri Bakanı’na bir telgraf gönderen Baykam’a dönemin İçişleri Bakanı M. Emin Erişirgil cevabında İstanbul Belediye Meclisi’ne derhal gerekenin yapılmasına ilişkin talimat gönderildiğini bildirmiştir (Talebelerin Otobüs Pasoları, 1949: 1-8).

Ayrıca Millî Türk Talebe Birliği tarafından üniversite öğrencilerinin ulaşım sorununa bir çözüm getirmek amacıyla çeşitli girişimler yapılmış, kısmî de olsa ulaşımında öğrenciler için indirim yapılması sağlanmıştır (Millî Türk Talebe Birliği Ankara Tıp Derneği Faaliyet Raporu, 1955: 9-10).

Millî Türk Talebe Birliği, öğrencilerin ulaşım sorunu üzerinde çeşitli faaliyetler gerçekleştirmiş, sürekli bir sorun olarak ortaya çıkan paso mevzuunda birtakım atılımlar yaparak paso basma izinlerini yetkili mercilerden almış ve basımı yapılan

pasolar öğrencilere dağıtılmıştır (Millî Türk Talebe Birliği 1961-1962 Genel Merkez Çalışma Raporu, 1962: 18).

Her dönem olduğu gibi 1961 Eylül eğitim-öğretim döneminde de üniversite öğrencisi olmaya aday lise mezunu gençlerin yanında olan Millî Türk Talebe Birliği, aday öğrencilere ulaşımında kolaylık sağlamak amacıyla tüm yetkili mercilerden izin alarak indirimli ulaşım kartı basmıştır. Fakat birliğin bu yardımcı olma arzusu bazı öğrenci teşekkülleri tarafından “kötü niyetli ve aday öğrencileri birlik bünyesine zorla katma” şeklinde anlaşıp birlik, İstanbul Üniversitesi Senatosu’na şikâyet edilmiştir. Bunun üzerine İstanbul Üniversitesi Senatosu, Millî Türk Talebe Birliği’ni savcılığa şikâyet etmiş ve “2 Ekim 1961 gün ve 2963 sayılı yazı ile” indirimli kart uygulamasının durdurulmasını istemiştir. Millî Türk Talebe Birliği adına Genel Başkan Vekili Turan Kocabalkan tarafından söz konusu durum karşısında cevaben;

Liselerinden aldıkları pasoların müddeti ekim ayında sona ermektedir. Giriş imtihanını kazanıp esas kayıtlarını yaptıracakları üniversite ve yüksekokuldan şebekelerini ancak kasım ayının sonunda alabileceklerdir. Aradaki iki aylık zamanda, kayıt ve imtihan işleri için şehrimizde bulunmak zorundadırlar. Sosyal bünyemizin bütün zaruretleri ve imkânsızlıkları bütün korkunçluğu ile karşılındadır... İstanbul Üniversitesi dışında, Türkiye’nin diğer üniversite ve yüksekokullarındaki öğrencilere her yıl teşekkülümüzün bastıracağı kimlikleri vermekteyiz. Öğrenciye bütün hakları sağlayan bu kimliklerimizi, ilgili müesseselerle anlaşarak, bu arkadaşlarımızın da kullanmalarını temin etmiş bulunuyoruz... Zira henüz İstanbul Üniversitesi öğrencisi sıfatı kazanamamışlardır. Tarafımızca verilen kimlik kartlarının İstanbul Üniversitesi ile ismen ve müessese olarak da hiçbir ilgisi bulunmamaktadır... Efkârı umumiye, resmi makamlar ve lise mezunu arkadaşlar tarafından çok müspet karşılanan bu teşebbüs ve başarımızın bundan sonraki yıllarda da devamı için desteğinizi bekler, bu vesile ile derin saygılarımızın kabulünü rica ederim (Millî Türk Talebe Birliği 1961-1962 Genel Merkez Çalışma Raporu, 1962: 34-36).

İfadelerine yer verilmiştir. Fakat İstanbul Üniversitesi bu husustaki kararını değiştirmemiş ve 1962 yılında öğrencilere ulaşımında kolaylık sağlayan kartlar verilememiştir.

1963 yılında ise Millî Türk Talebe Birliği ve Türkiye Millî Talebe Federasyonu’nun aldığı karar neticesinde ortak ulaşım kartlarının basımı yapıp yükseköğrenim öğrencilerine dağıtılmış ve bu uygulama öğrenciler tarafından memnuniyetle karşılanmıştır. Aynı uygulama Ankara’da da gerçekleştirilmiş ve böylelikle öğrencilerin ulaşım sorununa çözüm getirilmiştir (Millî Türk Talebe Birliği 47. Genel Kurul Toplantısı Çalışma Raporu, 1965: 12). Ortak kart uygulamasının devam etmesini isteyen birlik yetkilileri, Türkiye Millî Talebe Federasyonu’na konu ile ilgili bir yazı yollamış, fakat olumlu ya da olumsuz herhangi bir karşılık

alamadıkları için 1964 yılı için Millî Türk Talebe Birliği tarafından 20.000 ulaşım kartı basımı ve akabinde dağıtımı yapılmıştır (Millî Türk Talebe Birliği 47. Genel Kurul Toplantısı Çalışma Raporu, 1965: 12). Bu hususta birlik tarafından yapılan açıklamada,

Senin gerçek temsilcilerin olarak, en büyük sorunlarına eğildiğimi, özgürlük savaşına başladığımız ve bütün teşkilatların birleştiği şu günlerde hangi devlete, hangi fikre ve hangi karanlık emellere hizmet bilinen ve zihinlerde istifhamlar yaratarak bu güzel birleşmeyi parçalamak isteyen aşırı fikirlerin gerçek temsilcilerini, ulus ve gençlik düşmanı ilân ederiz. Genç arkadaşım, şunu unutma: Her zaman kuvvetini senden alan Atatürk ilkelerini ve demokratik rejimi savunan, senin inanç ve ülkülerini dile getiren temsilci teşkilatların dün olduğu gibi bugün de Türk ulusunu karanlık yönlerle götürecektir sapık ideolojilerle yılmadan mücadele etmeyi millî bir görev sayacaktır (Millî Türk Talebe Birliği 47. Genel Kurul Toplantısı Çalışma Raporu, 1965: 40).

ifadelerine yer verilmiş ve artık hiçbir teşekkül ile ortak oluşum içinde bulunulmayacağı aktarılmıştır.

2.2.2.3.2.2. Sanata Yönelik Faaliyetler

Millî Türk Talebe Birliği, üniversite öğrencilerinin sanatsal faaliyetlerine katkı sağlamak amacıyla çeşitli kurslar açmış, “mûsikî ve millî folklor” çalışmalarını desteklemiştir (Millî Türk Talebe Birliği 1953 Yılı Faaliyet Raporu, 1953: 27). Millî Türk Talebe Birliği Ankara Tıp Derneği de tıp fakültesi öğrencilerinin katılması için üniversite korosu oluşturmuş ve bununla beraber Siyasal Bilgiler Fakültesi’nin açmış olduğu üniversite tiyatrosuna iştirak etmiştir (Millî Türk Talebe Birliği Ankara Tıp Derneği Faaliyet Raporu, 1955: 10-11).

Millî Türk Talebe Birliği’nin sanatsal faaliyetleri 1954 ve 1955 yıllarında da aktif bir biçimde sürdürülmüştür. Millî Türk Talebe Birliği’nin sanat ve kültür faaliyetlerine verdiği önemin göstergelerinden biri de “üniversite tiyatrosu” kurmalarıdır. Bu tiyatro devlet tiyatrosu sanatçılarından Ziya Demirel’in idaresinde çalışmalara başlamış (Üniversite Tiyatrosu, 1954: 2), Millî Türk Talebe Birliği öncülüğünde kurulan üniversite tiyatrosunda birçok tiyatro gösterileri sahnelenmiştir (Millî Türk Talebe Birliği XI. Genel Merkez Çalışma Raporu, 1955: 22-23). Mûsikî çalışmaları da bu süreçte faal olarak devam etmiş, Sadi Hoşses’in idaresindeki üniversite korosu Mevlânâ Celâleddin Rûmî’nin 681. vefat yıldönümünde Konya’da düzenlenen anma programında görev almış ve koro, performansıyla katılımcıların takdirini kazanmıştır (Millî Türk Talebe Birliği XI. Genel Merkez Çalışma Raporu, 1955: 24). Tüm bu sanatsal ve kültürel faaliyetlerin yanında birlik öncülüğünde

üniversite gençliği, ülke genelinde bir faaliyet daha gerçekleştirmiştir. Millî Türk Talebe Birliği, üniversite gençliğinin Mustafa Kemal Atatürk'e olan minnetini göstermeleri için hem onları daha azimle ilim öğrenmeye davet etmiş hem de Atatürk'ün heykellerini temizleme vazifesi vermiş ve Atatürk heykellerinin temizlenmesi görevi, üniversite gençliği tarafından sevinçle karşılanmıştır (Atatürk Heykelleri Temizlettirilecek, 1954: 2).

2.2.2.3.2.3. Burs Meselesine Yönelik Faaliyetler

1954 yılında, dönemin hükümeti tarafından yapılan, ihtiyaç sahibi üniversite öğrencilerine yönelik daha önceden burs olarak verilen desteğin borçlandırma usulüyle verilmesine dair kanun teklifi birlik tarafından gerekli kurumlara yapılan başvurularla eleştirilmiştir. Birlik tarafından bursların kaldırılmasına ilişkin kanun teklifi incelenerek eksiklikleri tespit edilmiş, bu eksikliklerin bir rapor hâline getirilip Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunulması planlanmıştır. Söz konusu raporda geri ödemeli burs teklifiyle ilgili şu noktalara dikkat çekilmektedir: Öğrencilere verilecek geri ödemeli bursun miktarının ve toplamda ne kadar bir borç tahsisatının yapılacağının belirtilmemiş olması öğrenciler arasında kaygıya yol açacaktır. Kanun teklifiyle ilgili eleştirilen bir diğer husus ise yaz aylarında bursta kesinti yapılması hâlinde öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamakta güçlük çekecek olması durumudur. Son olarak “İhtiyaç sahibi olma kıstasının net olarak ifade edilmemesi de zihinlerde soru işareti bırakmaktadır.” denilerek kanun teklifiyle alakalı eksiklikler kamuoyu ve yetkililerle paylaşılmıştır (Burslar Kalkıyor, 1954: 3). Millî Türk Talebe Birliği'nin tepkileri karşılık bulmuş ve öğrencilere geri ödemeli burs verilmesine ilişkin kanun teklifinin kabul edilmemesi büyük bir sevinçle karşılanmıştır (Millî Türk Talebe Birliği XI. Genel Merkez Çalışma Raporu, 1955: 20).

Millî Türk Talebe Birliği öğrencilerin maddi olanaklarının iyileştirilmesi için birçok girişimde bulunmuştur. Bu girişimlerden biri de birliğin ikinci başkanı Beşir Hamdi tarafından düzenlenen basın toplantısında öğrenci burslarının artırılmasının talep edilmesidir. Hamdi Bey yaptığı konuşmada (Öğrenci Bursları Artırılmalıdır, 1959: 3) öğrenci bursunun en az 300 lira olması gerektiğini belirtmiştir. Daha sonraki günlerde ise Millî Türk Talebe Birliği başkanı Yaşar Özdemir tarafından gerçekleştirilen basın toplantısında; Ankara, Erzurum, İstanbul ve İzmir'de öğrenim gören öğrencilerin yaşam şartları göz önünde bulundurularak bursların artırılmasıyla beraber “Yüksek Tahsil Fonu'nun ihdası” talep edilmiştir. Bu fon kapsamında, mevcut

burs miktarı olan 175 lira ile maddi olarak zor durumda kalan 60.000 yüksek tahsil öğrencisinin burs sorununun çözümlenmiş olacağı ifade edilmiş, bu hususta bir kanun teklifinin hazırlanması için çalışmaların başlatılacağı Özdemir tarafından belirtilmiştir (Bursların Artırılması İsteniyor, 1959: 3). Bursların artırılması talebi olumlu bir yanıt bulamamış, sonraki yıllarda mecliste bütçe görüşmeleri esnasında tartışmalara yol açmıştır. Millî Türk Talebe Birliği'nin eski başkanlarından Suphi Baykam'ın Cumhuriyet Halk Partisi milletvekili olarak yaptığı konuşmada 175 liralık burs ile öğrencilerin zor durumda olduğunu ve burs miktarının artırılmasını talep etmesi tartışmaları daha da alevlendirmiş, fakat öğrenci bursunun artırılmasına ilişkin talep reddedilmiştir (Öğrenci Bursları Meselesi Mecliste Fırtına Kopardı, 1960: 1).

Millî Türk Talebe Birliği'nin Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'yla ilgili ilk çalışmalarından biri kurumun öğrencilere verdiği bursla alakalı olmuştur. Kurulda 351 sayılı kanunla kurumun bütçesi en az 40 milyon Türk lirası olacak şekilde kararlaştırılmıştır. Ancak Maliye Bakanlığı tarafından kuruma 20 milyon lira ayrılmış ve bu eksik bütçe dolayısı ile sadece 2025 öğrenciye burs verilebilmiştir. 1963 yılında ise yine Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'na 20 milyon lira bütçe ayrılmış, bu durum da geçen sene kredi alan öğrencilerin haricinde başka ihtiyaç sahibi öğrencilere kurumun içinde bulunduğu mevcut maddi şartlar gereği kredi verilemeyeceği sonucunu doğurmuştur. Bu kararın iptal edilmesi için gerekli çalışma ve temaları gerçekleştiren Millî Türk Talebe Birliği ise tüm yüksek tahsil gençliğinden destek beklediğini ifade etmiştir (Millî Türk Talebe Birliği 1961-1962 Genel Merkez Çalışma Raporu, 1962: 96).

Millî Türk Talebe Birliği'nin Ankara'da bulunan ikinci başkanlığı tarafından hazırlanan “Ankara Üniversite ve Yüksek Okullar Öğrenci Kılavuzu” adlı kitapçıkta üniversiteye yeni başlayacak öğrenciler için burs ve krediler ile ilgili bilgiler paylaşılmıştır. Öğrenci kılavuzunda, öğrencilerin barınma ve diğer ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için detaylı bir bilgilendirme yapılmıştır. Yükseköğrenim öğrencilerine faizsiz ve karşılık beklemeden kredi veren tek kuruluşun “Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu” olduğu bilgisi aktarılmış, bu minvalde eğitim-öğretim döneminin başında kurum tarafından, radyo, gazete ve öğretim kurumları aracılığıyla ilân edilen kredi müracaat tarihlerini takip etmek gerektiği bilgisi paylaşılmıştır. Kredi müracaatı için gereken evrakların eksiksiz bir biçimde tamamlanarak kuruma teslim edilmesi gerektiği ifade edilmiş, yalan beyanda bulunan

kişilerin burslarının kesileceği belirtilmiştir. Bursların tanzimi yapılırken, başarı durumu ve genel ihtiyaç durumunun kıstas alındığı bilgisi paylaşılarak kredi almaya hak kazanan öğrencilerin, teminat için gerekli olan belgeleri iki ay içinde kuruma teslim etmeleri ya da kefil bulmaları gerektiği ile ve bu kefilde aranan şartlar açıklanmıştır (Ankara Üniversite ve Yüksek Okullar Öğrenci Kılavuzu, 1965: 12-13). Ayrıca burs miktarının 250 lira olduğu, öğrenim süresinin sona ermesinden itibaren, iki yıl sonra geri ödemelerin başlatıldığı, ödeme koşulları ve okul bitiminden sonra malulen iş göremez raporu almak zorunda kalan kişilerin borçlarının silineceği bilgileri de aktarılmıştır. Geri ödemesiz bursların miktarının 250 lira ve bazen bu miktarın altında olduğu belirtilmiş, burs veren kurum ve kuruluşlar, özel sektör ve diğer hayır kurumlarının isimleri paylaşılmıştır. Son olarak burs hakkı kazanma kıstasının genel olarak başarı durumuna göre esas alındığı belirtilmiştir (Ankara Üniversite ve Yüksek Okullar Öğrenci Kılavuzu, 1965: 13-14).

2.2.2.3.2.4. Üniversite ve Sınav Meselesine Yönelik Faaliyetler

1953 Yılı Faaliyet Raporu'nda, birlik tarafından dikkat çekici bir “teklif”te bulunulmuştur. Millî Türk Talebe Birliği'nin geçmişten bu yana başını ağrıtan bir konu “Millî Türk Talebe Birliği mensubu gençlerin siyasi mecralarda boy göstermeleri”nin öğrenci çevrelerinde oluşturduğu rahatsızlık olmuştur. Bu sorunu ortadan kaldırmak amacıyla Millî Türk Talebe Birliği, kongrede oylanması için birlik yönetim kurulunda görevlendirilecek kişilerin siyasi hiçbir oluşum ile ilişkilerinin olmamalarını teklif etme kararı almıştır (Millî Türk Talebe Birliği 1953 Yılı Faaliyet Raporu, 1953: 31).

Millî Türk Talebe Birliği'nin eğitim alanında yetkililerle öğrencileri bir araya getirme faaliyetlerden biri de 1957 yılında gerçekleştirilmiştir. Dönemin Millî Eğitim Bakanı Ahmet Özel Yüksek Ticaret Okulu'nda ağırlanmış, Millî Türk Talebe Birliği'nin başkanı Orhan Sakarya ve genel sekreteri eşliğinde fakülteye gelen Özel öğrencilerin sorunlarını dinlemiş ve sorularına yanıt vermiştir. Bakana aktarılan sorunlardan bazıları; okul binasının yetersizliği, kâğıt bulunmasının zorluğu, sömestr usulünden ötürü hocaların değişmesi nedeniyle sürekli değişmek zorunda kalınan ders kitaplarının maddi olarak öğrencilere külfet olması, ders geçme usulleri gibi hususlarla ilgili şikâyetler şeklindedir. Ahmet Özel ise bina sorununun çözüme kavuşturulmasının çok yakın bir zaman içerisinde gerçekleşeceğini, ders geçme ve

hocaların değişimi ile ilgili üniversitenin karar verme yetkisinin olduğunu ifade etmiştir (Ahmet Özel Yüksek Ticaret Okulu’nda, 1957: 2-3).

1957 yılında Millî Türk Talebe Birliği’nin gündeminde yer eden bir diğer konu ise üniversite öğrencilerin “şubatta sınav hakkı” talep etmeleridir. 1000 imza ile Millî Türk Talebe Birliği’ne başvuran İktisat Fakültesi öğrencileri şubat devresinde bir imtihan hakkı daha istemişlerdir (İmtihan Hakkı İsteyen Fakülte Talebesi, 1957: 3). Ayrıca Hukuk Fakültesi öğrencileri de şubat devresinde imtihan hakkı ile ilgili çalışmalarının yakın zamanda tamamlanacağını bildirmişler, öğretim üyeleri de tüm öğrencilere şubat ayında bir imtihan hakkı verilmesi kararını uygun bulduklarını ifade etmişlerdir (Üniversite Öğrencilerine Şubat Hakkı, 1959: 5).

Yakın dönem tarihinde yaşanan en önemli hadiselerden biri olan 27 Mayıs askerî darbesi, Türk halkını derinden etkilemiştir. Yaşamın her alanında hissedilen bu etki belki de en çok o dönemin üniversite gençliği üzerinde kendini göstermiştir. Çünkü öğrencilerin büyük kısmı darbe öncesinde ve sonrasında aktif rol almışlardır. Millî Türk Talebe Birliği ise bu meselenin tam da ortasında bulunmuştur. Ülkenin dört bir yanında yaşanan olaylar, eğitim ve öğretimde yaşanan sıkıntılar, baskı ve sansür uygulamaları, ekonomik sıkıntıların artması öğrencileri, ülke gündemiyle daha da ilgili kılmıştır. 27 Mayıs darbesi gerçekleşene kadar yaşanan olaylara karşı düzenlenen yürüyüşler, gösteriler darbe vuku bulduktan sonra yerini kutlamalara bırakmıştır. Eğitim ve öğretimde yaşanan sorunlarla yakından ilgilenen ve yayın organları aracılığıyla bu sorunları herkesle paylaşan hatta bazen güçleri yettiğince çözüm arayışına giren Millî Türk Talebe Birliği, bu durum içerisinde de farkını göstermiştir. O dönem birçok üniversite öğrencisi gibi Millî Türk Talebe Birliği mensubu gençler de gerçekleştirilen bu müdahaleyi sevinçle karşılamış, fakat yaşanan yenilikçi hava bittiğinde eski sorunlarla yeniden uğraşmak istemedikleri için yetkili mercilere seslerini duyurma çabasına girişmişlerdir.

23 Temmuz 1960 tarihli Birlik gazetesinde yer alan “Üniversite Gençliği Davalarının Hallini Bekliyor” başlıklı yazıda bu hususa dikkat çekilmek istenmiştir. Yaşanan “bahar” ortamı içinde üniversite gençliğinin yıllardır uğraştığı sorunlar, yapılan haksızlıklar sanki yokmuş gibi hiç değinilmemesi durumuna dikkat çekilmiştir. Bugün iyi niyetle yapılan uygulamaların gelecekte farklı düşünceli kişilerin elinde yeniden bir baskı unsuru ya da bir sorun olarak karşılarına çıkabilme ihtimalinin olduğu, bu sebeple sorunları kökten çözmek gerektiği vurgulanmış, bu

sorunların içinde üniversite yönetmeliği, dil öğretimi gibi sorunlara ilaveten öğrencilerin okul hayatının dışında kalan zamanları da daha kaliteli ve dolu dolu geçirmelerine engel olan birçok eksiklikten söz edilmiştir. Yazıda, ülke genelinde birçok alanda yapılan reform uygulamalarına üniversite gençliğinin sorunlarının da eklenmesi gerektiği ifade edilmiş, “Ancak bundan sonra arzu edilen modern, kuvvetli ve zinde bir Türkiye’nin en önemli temel taşlarından biri olan üniversite gençliğini layık olduğu mevkide görmek mümkün olacaktır” (Üniversite Gençliği Davalarının Hallini Bekliyor, 1960: 5) sözleriyle yazı son verilmiştir. Bu ifadelerden de anlaşılmaktadır ki üniversite gençliği gerçekleştirilen ve gerçekleştirilmesi için çaba sarf edilen yeniliklerin içinde üniversite reformunun da olmasını arzu etmektedir.

Millî Türk Talebe Birliği hem öğrencilerin mensup oldukları bir yapı olması hem de ülke gündemiyle yakından ilgilenmesi sebebiyle dönemin makam sahibi kişileri tarafından birçok kez muhatap alınmıştır. Bu durum birliğin yetkili makamlarca ne denli ciddiye alındığının göstergesidir. Millî Birlik Komitesi üyelerinden Binbaşı Mehmet Özgüneş’in Millî Türk Talebe Birliği’ne gerçekleştirmiş olduğu ziyaret esnasında yaşananlar, 25 Ekim 1960 tarihli Öz Birlik gazetesinin ikinci sayfasında yer alan yazıda yayımlanmıştır. Bu yazıda en dikkat çekici ifade yazının başlığı olan “Talebe Dekanlığı” ve kurulması düşünülen bu dekanlığın üniversite gençliğinin sorunlarının çözümü için karar merci olarak düşünülmüş olmasıdır. Yazıda ülkede gerçekleştirilmesi öngörülen reformların iki aşamada hayata geçirileceği ve birinci aşamada kısa sürede çözülmesi gereken sorunlara, ikinci aşamada ise uzun vadede gerçekleştirilmesi planlanan yeniliklere değinilmiştir. Kısa sürede çözüme kavuşturulacak konulardan biri olarak üniversite öğrencilerinden hiçbirinin açıkta bırakılmaması için ne gerekiyorsa yapılacağından söz edilirken, uzun vadeli planda ise tüm öğrencileri kapsayacak, onların sorunlarına çözüm üretecek birim olarak “talebe dekanlığı”nın hayata geçirilmesi hususu söz konusu edilmiştir. Yazıya, ordunun yedek subay ihtiyacının üniversite mezunu olan gençlerden sağlanacağı vaadiyle son verilmiştir (Talebe Dekanlığı, 1960: 2).

Bu arada 27 Mayıs askerî müdahalesinin etkileri devam ederken ülke gündemi her gün başka bir olayın etkisi altına girmiştir. Başlatılan yenilik hareketi içinde kamuoyu tarafından en çok merak edilen konulardan biri eğitim alanında yapılanlar ve yapılması planlanan yenilikler olmuştur. Millî Türk Talebe Birliği de bu hususta konunun takipçilerinden biri olarak aktif bir rol oynamıştır. 10 Kasım 1960 tarihli Öz

Birlik gazetesinde yer alan “Millî Türk Talebe Birliği Tasvip Ediyor” başlıklı yazıda o dönem sonucu merakla beklenen üniversite reformuyla alakalı olarak Millî Birlik Komitesi tarafından alınan 147 öğretim üyesinin üniversiteden tasfiye edilmesi kararıyla ilgili birliğin düşünceleri paylaşılmıştır. Başlıktan da anlaşılacağı üzere birlik bu kararı uygun bulmuş ve dönemin Millî Türk Talebe Birliği başkanı Yaşar Özdemir tarafından konuyla ilgili basın mensuplarına yapılan açıklamalara yer verilerek, Özdemir’in Kurmay Binbaşı Orhan Erkanlı ve Kurmay Binbaşı Numan Esin tarafından İstanbul vilayeti toplantı salonunda kabul edilmesinden söz edilmiştir. Yaşar Özdemir’in yaptığı açıklamada 147 öğretim üyesinin tasfiye edilmesi kararını olumlu buldukları ve bu 147 öğretim üyesi içerisinde gerçekten masum olan kişiler var ise kendilerine müracaat etmeleri, bu müracaat sonunda suçsuz oldukları kanaati oluşması hâlinde Millî Birlik Komitesi’ne Millî Türk Talebe Birliği tarafından konuyla ilgili olarak başvuru yapılacağı ve hukukî süreçte yanlarında olacaklarına dair söz verdikleri ifade edilmiştir. Bahsi geçen yazıda Millî Türk Talebe Birliği Hukuk Fakültesi Talebe Derneği’nin söz konusu kararla ilgili incelemelerine ve bu incelemenin sonuçlarına yer verilmiştir (Tasvip Ediyor, 1960: 4). Bu durum birliğin, sadece ülke gündemiyle yakından ilgili değil aynı zamanda söz sahibi bir kuruluş olduğunu bir kez daha göstermiştir.

Millî Türk Talebe Birliği yıllar içinde tüm öğrenci sorunlarıyla yakından ilgilenmiş, bu sorunların yetkili mercilere iletilmesinde yayın organları aracılığıyla mühim bir vazife yüklenmiştir. Birliğe ait yayınlarda yıllar boyunca öğrencileri mağdur eden sorunlara çözüm getirildiği vakit olumlu haberlerin de bu yayınlar aracılığıyla yapıldığını görülmektedir. Bu haberlerden biri de 10 Kasım 1960 tarihli Öz Birlik gazetesinde yayımlanan “Davalarımız Hallediliyor” başlıklı yazıdır. Yazıda Millî Birlik Komitesi üyelerinden Kurmay Binbaşı Mehmet Özgüneş ile gerçekleştirilen 1 Kasım 1960 tarihli görüşmedeki soru cevaplar yer almaktadır. Burada teknik okulların durumuyla ilgili yöneltilen soruya Özgüneş, teknik okulların ve teknikerlerin mağduriyetlerinin kısa bir süre içerisinde çözüme kavuşturulacağı cevabını vermiş (Davalarımız Hallediliyor, 1960: 6-7) ve bu olumlu haber birliğin yayın organı vasıtasıyla kamuoyuna duyurulmuştur.

Dönemin üniversite gençliği, yaşadığı birçok soruna dair bazen bu sorunların çözümü sonrasındaki sevinçli haberleri bazen de zaman geçmesine rağmen çözüme kavuşturulmayan sorunların ağırlığını yayın organına taşıyarak paylaşmıştır. Bu

haberlerden biri 26 Kasım 1960 tarihli Öz Birlik gazetesinde yer alan “Ezeli Davalar” başlıklı, Eyüp Turhan Fırıldak imzalı yazıdır. Bahsi geçen yazıda belirtildiğine göre birçok fakültenin talimatnamesinde yer alan ve öğrencileri mağdur eden hususlar zamanla giderilmiştir. Fakat hukuk fakültesi talimatnamesinde yer alan ve öğrencilerin yıllardır çözüm getirilmesini bekledikleri sorunların bir türlü çözümlenmemesi konusunu gündemlerinde tutmuşlar, bu durum öğrencileri bezginliğe itmişse de yine de birliğin çabalamaktan vazgeçmeyeceği belirtilmiştir (Fırıldak, 1960: 1-7). 10 Aralık 1960 tarihli Öz Birlik gazetesinde yer alan “Bitmeyen Dert” başlıklı yazıda İstanbul Üniversitesi’nin mevcut kontenjanının yeterli olmaması nedeniyle açıkta kalan öğrencilerin mağduriyetleri belirtilerek bu sorunun yıllardır çözüme kavuşturulmamasından dolayı yurdun birçok yerinde okuma hevesinde olan gençlerin umutlarının kırıldığı ifade edilmiştir (Bitmeyen Dert, 1960: 1).

Türkiye’de eğitim sorununun tam manasıyla çözüme kavuşturulamaması öğrencileri çözüm arayışında daha da cüretkâr rol almaya itmiştir. Bu duruma örnek olarak Millî Türk Talebe Birliği’nin kurulduğu günden bu yana giriştiği birçok faaliyet gösterilebilir. Bunların arasında en ilgi çekici olanı ise Öz Birlik gazetesinin 10 Aralık 1960’ta yayınladığı, Kadircan Kaflı’nın “Öğrenci Hakları Beyannamesi” başlıklı yazısıdır. Yazıda, “İnsan Hakları Beyannamesi var da neden Öğrenci Hakları Beyannamesi yok?” sorusu üzerinden başlayıp ülkede mevcut kontenjanların yeterli olmamasından dolayı birçok gencin mağdur edilmesi durumuna dikkat çekilmiş buradan yola çıkılarak bir beyanname örneği taslağı hazırlanmıştır. Bu taslakta söz konusu edilen “Öğrenci Hakları Beyannamesi”nde, ülkenin her yerinde tüm kademelere hitap eden eğitim yapıları olması, öğrencilerin barınma, yeme-içme, sağlık hizmetlerine kolaylıkla ulaşması, ihtiyaç sahibi öğrencilerin okul masraflarının devlet tarafından karşılanması, onların sosyal olarak ihtiyaç duydukları aktivitelere kolaylıkla ulaşması, itiraz hakkının olması, ders materyallerine kolaylıkla ulaşılabilmesi gerektiği şeklinde haklara yer verilmiştir. (Kaflı, 1960: 7).

Ülkede 1962 Anayasası’nın kabul edilmesiyle gerçekleştirilen birçok yenilik hareketine, Millî Türk Talebe Birliği eğitim alanında eksik olan, öğrencilerin hayatını zorlaştıran hususları da katmak istemiştir. Bu bağlamda kurulmasını talep ettikleri “Gençlik Bakanlığı” olumlu bir netice vermemiş olsa da çalışmalar tüm hızıyla sürdürülmüştür. Yeni anayasa ile birlikte hayata geçirilen “Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu”na Millî Türk Talebe Birliği’nden de bir üye istenmiş ve Faruk Narin

kuruma üye olmakla kalmamış, tüm öğrencilerin temsilcisi olmuştur. Üniversite öğrencilerinin yeme, içme, barınma ihtiyaçlarının karşılanması için her dönem olduğu gibi bu dönem de birçok adım atılmış, İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin yemeği daha ucuza temin etmeleri için girişimde bulunulmuş ayrıca yurtlarda Millî Türk Talebe Birliği mensubu öğrencilere kontenjan açılması talep edilmiştir (Millî Türk Talebe Birliği 1961-1962 Genel Merkez Çalışma Raporu, 1962: 22-23).

Öğrencilerin sesi olmaya devam eden Millî Türk Talebe Birliği'nin haziran ayında yapılması planlanan sınavların 27 Mayıs ve sonrasında öğrencilerin yoğun bir şekilde ülke gündemiyle meşgul olmaları sebep gösterilerek temmuz ayına ertelenmesi talebi dile getirilmiş ve konuyla alakalı anket düzenlenerek öğrencilerin bu husustaki fikirleri tespit edilmiştir. Anket sonucu göre öğrencilerin çoğunluğu haziran ayında yapılacak sınavların temmuz ayına ertelenmesi istemiş, bu talep İstanbul Üniversitesi Senatosu'na iletilmiştir. Fakat İstanbul Üniversite Senatosu herhangi geçerli bir neden belirtmeksizin öğrencilerin bu talebini reddetmiştir (Millî Türk Talebe Birliği 1961-1962 Genel Merkez Çalışma Raporu, 1962: 26-27).

Millî Türk Talebe Birliği tarafından, üniversite sınavını kazanamayan öğrencilerin mağduriyetlerini gidermek için onların ihtiyaç ve sıkıntılarıyla yakından ilgilenilmiştir. Ancak bu mesele basit bir çözümle sonuca erdirilecek bir sorun olmadığı için konuyu tüm hatlarıyla incelemek gereği hissedilmiştir. Bu hususta aktarılan görüşleri şu şekilde özetlemek mümkündür: Ülkenin eğitim şartları ve eşit olmayan koşullar dolayısıyla tüm lise mezunu öğrenciler yüksek tahsil yapma imkânı bulamamaktadır. Üniversite giriş sınavından yeterli puan alamayan öğrenciler boşta kalmakta ve “kahvehane köşelerinde” kaybolup gitmektedirler. Yapılması gereken ise bu öğrencilere bir şans vererek onları ülke geleceği için çalışan, vatanına milletine faydalı işler yapan insanlar hâline getirmektir. Eğitim sorunları, politikanın etkisinden uzaklaşmış, anı kurtarmak maksadıyla geçici çözümler bulma düşünce yapısını bir kenara bırakıp kalıcı ve yerinde çözümler getirilmedikçe bitmeyecektir. Hatta çok kısa bir süre zarfında çözümlenebilecek olan sorunlar göz ardı edilirse ülkeyi zamanla hem maddi hem manevi açıdan bir çıkmazın içine çekeceği ve telafisi mümkün olmayan tesirleri olacağı belirtilmiştir. Lise mezunu gençleri yakından ilgilendiren bu soruna çözüm aramak maksadıyla dönemin Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel'e bir telgraf çekilmiştir. Telgrafta, “...Öğrenme ve yetişme aşkıyla yanan talihsiz arkadaşlarımız öğretim müesseselerinde gece tedrisatı yapmaları veya bir kısım bölümlerin

kontenjanının genişletilmesi konusunda gerekli emir ve tavassutlarınızı ümitle, güvenle bekliyorlar.” ifadelerine yer verilmiş ve birliğe göre yapılması en uygun olan çözüm en yüksek merciye iletilmiştir (Millî Türk Talebe Birliği 1961-1962 Genel Merkez Çalışma Raporu, 1962: 29-30).

Millî Türk Talebe Birliği’nin Ankara’da bulunan ikinci başkanlığının yayınlarından olan Bozkurt dergisinin 1963 yılındaki ikinci sayısında “Meselelerimiz” (Avşar, 1963) başlığı altında öğrencilerin içinde bulunduğu temel problemlere değinilmiştir. Burada bir yükseköğrenim öğrencisinin maddi olarak zor durumda olmasının, eğitim hayatını olumsuz yönde etkileyen en önemli unsurlardan biri olduğu, üniversite eğitimi için gerekli olan birçok temel ihtiyacın pahalı olmasının öğrencileri “kemer sıkma” politikasına ittiği belirtilmiştir. Ayrıca ders kitapları fiyatlarının pahalı olmasının öğrencileri zor durumda bıraktığı, bu duruma bir de “kayıt, imtihan ve ders alma” ücretlerinin eklenmesiyle bu maddi külfetin altından öğrencilerin kalkamayacağı ifadesine yer verilmiştir. İmtihanların ücretli olması üniversite yöneticilerinin öğrencileri ders çalışma hususunda teşvik ettiği düşündürse de maddi bakımdan zor durumda olan birçok öğrenciyi de mağdur ettiği gerçeğine vurgu yapılmıştır. Yazının ilerleyen satırlarında yükseköğrenim öğrencilerinin mağduriyet yaşadığı kantinlerin yetersiz olması sorunundan bahsedilmiş, kantinlerin yetersizliğinden dolayı öğrencilerin çoğunluğunun dışarıda yemek yemek mecburiyetinde kaldığı bu durumun öğrencileri maddi olarak zor durumda bıraktığı ifade edilmiştir. Kantin ve lokanta sorununun yaşandığı 600 öğrenci kapasiteli “Cebeci Erkek Öğrenci Yurdu”nda ise durumun daha kötü olduğu ve yaşanan sıkıntıların acilen çözümlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Yine yazının devamında (Avşar, 1963: 10) belirtildiğine göre yurtlarda yaşanan bir diğer sorun telefon sıkıntısı olduğu, öğrencilerin acil bir ihtiyaç hâlinde dahi kullanabilecekleri telefon bulamadıkları belirtilmiştir. Tüm bu sorunların çözüme kavuşturulması için yetkili mercilere müracaat edileceği ifade edilerek yazıya son verilmiştir. (Avşar, 1963: 10).

Bozkurt dergisinde “Gerçekler” (Gültekin, 1963) başlığıyla kaleme alınan yazıda ise Türk gençliğinin “üniversite okuma hayali” ve bu hayalin hayatın gerçekleri ile örtüşmemesi hususundan bahsedilmiştir. Eğitim şartlarının istenilen düzeyde olmaması durumunun tüm eğitim kademelerindeki öğrencilere gelecek kaygısı yaşattığı ifade edilmiş, yıllardır çözüm bulunamamış sorunların artarak devam etmesi ve sorunları çözmeye yetkisini elinde bulunduran kişilerden herhangi bir çözümün

çıkamamış olmasına değinilmiştir. Liseden mezun olan gençlerin bir kısmının üniversiteyi kazanamadığı, kazananların ise harçların, ders kayıt ücretlerinin yüksek olması gibi maddi sıkıntılar yüzünden eğitimini tamamlayamadığı ifade edilmiştir. Yükseköğrenime dair diğer olumsuz durumlar ise üniversite ders içeriklerinin ağır ve anlaşılabilir olması, sınav usullerinin öğrencileri zorlaması şeklinde belirtilmiştir. Yazının ilerleyen satırlarında, “Bazı öğretim elemanlarına göre herkes üniversite okumak zorunda değildir” sözlerine değinilmiş, bu şekilde düşünen öğretim elemanlarına hitaben, “Eğitim-öğretim herkes için eşit şartlarda ve ulaşılabilir olmalıdır. Ancak bu şekilde müreffeh toplumlar arasında ülkemize yer edinebiliriz.” ifadeleriyle yazıya son verilmiştir (Gültekin, 1963: 15).

Bozkurt dergisinin 5-6. sayısında, üniversite harçlarında yapılan yüksek zamları protesto etmek üzere kaleme alınan “Üniversite ve Harçlar Meselesi” (Kurt, 1964) başlıklı yazıda ilk olarak 1964 senesinde üniversite sınavlarının normal vaktinden önce yapıldığından ve bu durumun öğrencileri memnun ettiğinden bahsedilmiştir. Yazının devamında Millî Eğitim Bakanı’nın bu sene sınava giren öğrencilerden hiç kimsenin açıkta kalmayacağı açıklamasına yer verilmiştir. Yine yazıda tüm yükseköğrenim öğrencilerini yakından ilgilendiren harçların artırılması konusundan da bahsedilerek yükseköğrenim harçlarının, İstanbul Üniversitesi Senatosu’nun yeni aldığı karar doğrultusunda bir yıllık 1500-2000 lira arasında olmasının kararlaştırıldığı bilgisi ve buna ek olarak harçların her sene katlanarak artması kararının alındığı belirtilmiştir. Birliğe göre bu artışın yapılmasına “tembel ve fakir” öğrencilerin yüksek harç bedeliyle caydırılma gayretinin sebep olarak gösterildiği ifade edilmiş, böylece sadece okumak isteyen zeki öğrencilerin yükseköğrenim yapmalarının önünün açılması planından bahsedilmiştir. Sabahattin Kurt’un kaleme aldığı yazıda (1964: 11) “Harç artışının tek nedeni ‘zengin ve mutlu azınlığın evlatlarının’ yükseköğrenim yapmasını sağlamak olduğu böylece ülkenin zengin ve elit kesiminin eğitim hayatında rakipsiz kalması, hayat şartlarını daha da üst seviyelere çıkarmasının amaçlandığı” belirtilerek “Bu ülke sadece zenginlerin değildir” ifadesiyle, “Bir öküzünün yanına eşeğini koşarak ekip biçen ve kaldırdığı mahsulleri satarak nafakasından kesip çocuğunu okutmaya çalışan % 80’in çocuğu okumayacak mı? Bu gidiş nereye? Muhtar üniversite mi bu? Muhtariyet mutlu azınlık için mi?” (Kurt, 1964: 11) soruları sorulmuş ve İstanbul Üniversitesi’nin aldığı bu yanlış kararı boykot etmek için öğrencilere harçları yatırmama ve imtihanlara girmeme çağrısında bulunulmuştur.

Alınan boykot kararını, Millî Türk Talebe Birliği'ne mensup tüm yükseköğrenim öğrencilerinin canı gönülden destekleyeceği belirtilmiş, İstanbul Üniversitesi'nin aldığı harç artışı kararını, Ankara Üniversitesi'nin de alacak olması hususunda duyulan endişeden söz edilmiştir. O günlerde yaşanan Kıbrıs meselesi yüzünden zaten üzgün olan yükseköğrenim gençliğinin daha fazla üzülmemesi adına bu yanlış kararın iptal edilmesi talep edilerek yazıya son verilmiştir (Kurt, 1964: 11).

1964 yılında Millî Türk Talebe Birliği tarafından yapılan ve öğrencilerin sorunlarını tespit etme maksatlı bir anket çalışması gerçekleştirilmiş anketin sonuçları Millî Gençlik dergisinde “Öğrenci Sorunları” başlığı altında yayımlanmıştır. Yapılan ankette sorulan sorular şu şekildedir:

- “ 1. Teksir kitap bulmakta karşınıza çıkan güçlükler nelerdir?
2. Kitapların pahalı olmaması için ne gibi tedbirler alınmasını düşünüyorsunuz?
3. Ders çalışma yerleriniz yeterli midir?
4. Lisan meselesi şimdiki haliyle sizi tatmin ediyor mu?
5. Tedrisatınızda bir değişiklik olmasını arzu ediyor musunuz, nasıl?
6. Umumiyetle hocalarınızı tatmin edici buluyor musunuz?
7. İmtihan zamanlarında karşılaştığınız güçlükler nelerdir?
8. Üniversitede kız-erkek arkadaşlığı bir öğrenci için yapıcı mıdır?
9. Üniversite dışında karşılaştığınız güçlükler nelerdir?” (Özkaya, 1964: 16).

Öğrenciler “Kitap temininde sıkıntı yaşıyor musunuz?” şeklinde yöneltilen ilk soruya, kitap temininde birçok sıkıntı yaşadıklarını, kitapların hiç olmaması ya da az sayıda basılmasından dolayı temin etmekte güçlük çektiklerini, kitaplarının olmadığı derslerde hocalarını dinlerken zorluk yaşadıklarını cevabını vermişlerdir.

İkinci soruya; kitap ücretlerinin düşürülmesi için çok kitap basılması, üniversitelerin, öğretim elemanlarının yazmış oldukları kitapların telif ücretini satın alması, ilim kitabı yerine öğrenci kitapları yazılarak maliyetinin düşürülmesi, kitap fiyatları için daha makul fiyatlar belirlenmesi gerektiği şeklinde cevaplamışlardır. “Ders çalışma alanlarının yeterli olup olmadığı” sorusuna ankete katılan tüm öğrenciler “hayır” olarak cevap verirken, ne kütüphanelerde ne de okuma odalarında yer bulabildiklerini ifade etmişlerdir. Dil meselesi ile ilgili soruya ise; dil eğitiminin

yeterli olmadığı, eğitimin formaliteden ibaret olduğu, verilen eğitimin üniversite mezunu olan bir kişinin rahatça konuşabilmesine imkân vermediği, dil derslerinin her sene olması gerektiği üzerinde durmuşlardır.

Tedrisatın değiştirilmesi ile ilgili soruya da ankete katılan öğrencilerin çoğunluğu tedrisatın değiştirilmesi, ders konularının daha sistematik işlenmesi, ders saatlerinin düzenlenmesi gerektiği şeklinde cevaplandırmıştır. “Ders hocalarının ders anlatımını tatmin edici buluyor musunuz?” sorusuna çoğunluk “olumlu” yönde cevap vermiş ancak kimi öğrenciler çekimser kalmıştır. İmtihanlarla ilgili yaşanan güçlükler sorusuna ise bir günde iki ve daha fazla imtihan yapılmasının öğrencileri zor durumda bıraktığı, ders döneminin bitmesi ve akabinde ara vermeden imtihanların başlaması nedeniyle zorluk yaşandığı, öğretilmeyen konuların imtihanlarda çıkması, soru şekillerinin test olarak seçilmesi gerektiği şeklinde cevap verilmiştir. Kız-erkek öğrencilerin arkadaşlığıyla ilgili soruya sınırlar aşılmadığı müddetçe olumlu bakıldığı belirtilmiş, hatta üniversite hayatının zorluğunu yüklenebilmek adına böyle arkadaşlıklara ihtiyaç duyulduğu cevabı verilmiştir. Üniversite dışında karşılaşılan zorluklar sorusuna ise evi İstanbul’da olan öğrenciler tarafından “hayır” cevabı verilirken, Anadolu’dan gelen gençler yurt bulmada yaşanan güçlükler, yurt imkânlarının yetersizliği, maddi sıkıntılar, üniversite dışında ders çalışacak yerlerinin olmaması, eğlenebilecekleri sosyal ortamların bulunmayışı yönündeki ihtiyaçlarına değinmişlerdir (Özkaya, 1964: 16-17).

27 Mayıs’ta başlayan “değişim ve yenilik” rüzgârının etkisinin geçmeye başlaması eğitime dair sorun ve eksikliklerin üzerindeki perdeyi kaldırmıştır. Millî Türk Talebe Birliği, 27 Mayıs ile birlikte başlatılan “yenilik” hareketlerinden üniversite eğitimi adına istedikleri sonuçları elde edememiştir. Birlik, yaşanan tüm bu olumsuzluklara rağmen eksiklikleri dile getirmekten, yenilik talep etmekten, öğrencilerin eğitim hayatları içinde karşılaştıkları maddi sorunlara çözüm bulma gayretlerinden vazgeçmemiş, çaba sarf etmeye ve yetkili merciler ile öğrenciler arasında köprü olmaya devam etmiştir (Millî Türk Talebe Birliği 47. Genel Kurul Toplantısı Çalışma Raporu, 1965: 3).

Üniversite eğitimi ve üniversitelerin eğitim kalitesine ilişkin Millî Türk Talebe Birliği 47. Genel Kurul Toplantısı’nda, birlik başkanı Yüksel Çengel tarafından hazırlanan “Harçlar Meselesi ve Üniversite Reformu” (1965: 3) başlıklı bir rapor sunulmuştur. Çengel’in rapora dair konuşmasında ülkede eğitim veren üniversite ve

yüksekokulların, Batı ülkelerindeki yükseköğrenim kurumlarıyla eş değer eğitim kalitesine sahip olması bir yana çağ dışı bir anlayışla yönetilmekte olduğu, bilimsel araştırmalar yapılması, yeniliklere öncü olması gereken yükseköğrenim kurumlarının “Bizans entrikalarının” esiri olduğundan söz ederek, akademik kariyer yapabilmenin ön koşulu olan “çalışkan ve bilgili” olmanın hiçbir değerinin kalmadığı, üniversitelerde görev yapan öğretim görevlileri içinde gerçek bilim insanı vasıflarını taşıyan hocaların çok az sayıda kaldığı değerlendirmesinde bulunmuştur (Çengel, 1965: 3). Çengel’in rapora dair devam eden konuşmasında, “Kanunlara uyulmamaktadır, yönetmelikler keyfi şekilde uygulanmaktadır. Bilim adamı hüviyeti ile bağdaşmayacak davranışlar her an görülebilmektedir. Toplum gerçeklerine eğilmeyen, ‘halk için bilim’ prensibini benimsemeyen bir üniversite vazifesini yapıyor diyemeyiz. Kürsüler, ilmi kendi çıkarlarına alet eden, ilmi haysiyetten yoksun, sözde öğreticiler tarafından istila ve işgal edilmektedir” (Çengel, 1965: 3) sözleriyle bu durumdan en çok öğrencilerin zarar gördüğünü, öğrenci-hoca ve üniversitenin bir bütünün parçaları olduğunu, bu parçaların birbirinden ayrı düşünülemeyeceğini ifade etmiştir. Yükseköğrenim kurumlarının bozulmuş medrese eğitimi statüsüne düşmekten kurtarılmasının gerektiğini, aksi takdirde böyle bir eğitim kurumunun evrenselliğinden ve bilimselliğinden söz edilemeyeceğinden bahisle üniversite hususundaki konuşmasına son vermiştir (Çengel, 1965: 3).

Yüksel Çengel’in “Harçlar Meselesi ve Üniversite Reformu” (1965: 4) başlıklı raporunda ele alınan bir diğer önemli konu ise üniversite harçlarına yapılan zamlar olmuştur. Raporda yer alan bu kısma dair yaptığı konuşmada (1965: 4), harçlara yapılan zam konusunda geri adım atılmaması hâlinde maddi durumu elverişli olmayan birçok yükseköğrenim öğrencisinin okulu bırakmak zorunda kalacağını belirterek Millî Türk Talebe Birliği’nin öncülüğünde tüm öğrenci teşekkülleri tarafından kurulan “Üniversiteler Komitesi”nin uzun uğraşlar sonucunda harçlara yapılan zamların iptal edilmesini sağladığı, üniversiteler komitesinin “Bu zaferin verdiği güç ve şevkle”, “Üniversite Reformu” için çalışmalara başlayacağı bilgisi verilmiştir (Çengel, 1965: 4). Rapora dair yapılan konuşmanın devamında, “Üniversitelerimize Anayasa ile sağlanan muhtariyet hakkını olması gerektiği gibi bilim için kullanmayan üniversite yöneticilerinden böyle bir atılım beklemenin hayal olduğu” (Çengel, 1965: 4), bu hususta çalışmalara başlanarak kamuoyuna ve hükümet yetkililerine üniversite reformunun gerekliliğinin anlatıldığı ve üniversite reformu talebinin kabul edildiği

bilgisi verilmiştir. Yine, Millî Eğitim Bakanlığı ve Üniversiteler Arası Kurul'un "Üniversite Reformu" konusunda çalışmalara başladığı ancak ne kadar verimli bir sonuç elde edileceğinden endişe duyulduğu, bu nedenle üniversite reformu konusunun takipçisi olunacağı ifadesiyle rapora dair konuşmaya son verilmiştir (Çengel, 1965: 4).

İstanbul Üniversitesi'nin 1964-1965 yılı eğitim-öğretim yılının başlaması münasebetiyle birlik tarafından 1965 yılı faaliyet raporunda yer verilen bir yazıda (Millî Türk Talebe Birliği 47. Genel Kurul Toplantısı Çalışma Raporu, 1965: 43-44), tüm öğrencilerin eğitim dönemi başladığı için mutlu ve sevinçli olduğu, ancak İstanbul Üniversitesi öğrencilerin mutsuzluk ve utanç içinde oldukları belirtilmiş, bu üzüntünün sebebinin ise İstanbul Üniversitesi bünyesinde yaşanan olumsuz hadiseler olduğu ifadelerine yer verilmiştir. Öğrencileri mutsuz kılan olaylardan bazılarının, İstanbul Üniversitesi'nde görev yapan bir öğretim görevlisinin, bir kız öğrencisini dersten geçme vaadiyle kandırıp iğfal etmesi ve kız öğrencinin intihar etmesine sebep olması, fen fakültesi öğretim görevlilerinin çocukları için üniversiteye giriş sınavına tabii tutulmadan okumalarını talep etmeleri, üniversitede bilimsellikten uzak çalışmalar yapılması, yılda 1650 saat çalışması gereken öğretim elemanlarının 500 ile 85 saat arasında çalışmaları gibi hususlar olduğu belirtilmiştir (Millî Türk Talebe Birliği 47. Genel Kurul Toplantısı Çalışma Raporu, 1965: 43-44).

1965 yılı faaliyet raporunda, üniversite giriş sınavını kazanan öğrencilerle ilgili yaşanan bir sıkıntıya da değinilmiştir. Buna göre İstanbul dışından kayıt yaptırmak için gelen öğrencilerin kayıt yaptırma tarihinin 5 Ekim'e uzatılması dolayısı ile kalacak yer bulamama sıkıntısı yaşamaları ve bu sorunun çözümü için üniversite komitesi ve öğrenci kurumlarına müracaat ederek yardım talep ettikleri, şayet bu sorun çözümlenmez ise öğrencilerin "mendil açıp dilenmeye" başlayacağı ifadesiyle yazıya son verilmiştir (Millî Türk Talebe Birliği 47. Genel Kurul Toplantısı Çalışma Raporu, 1965: 38).

Millî Türk Talebe Birliği'nin üniversite eğitime yönelik görüşlerinin yer aldığı bir başka faaliyet ise birlik tarafından düzenlenen I. Gençlik Kurultayı olmuştur (Millî Türk Talebe Birliği 47. Genel Kurul Toplantısı Çalışma Raporu, 1965: 25-26). 24 Ağustos 1964'te başlayan ve üç gün süren kurultaya yirmi iki bakan ve temsilcileri, fakülte dekanları, yüksekokul direktörleri, sanayi ve ticaret odaları, Türk-İş, vilayet, belediye temsilcileri ile öğrenci kurumlarından onar kişi olmak üzere toplamda 200 kişinin katılmıştır. İstanbul Belediye Sarayı'nda düzenlenen I. Gençlik Kurultayı'na

katılan kişiler arasından on bir kişilik bir komite seçilmiş ve kurultayda birtakım kararlar alınmıştır. Alınan bu kararlardan bazıları şunlardır:

“Üniversite ve Yüksekokullarla İlgili Kararlar:

Öğrenci temsilcilerine kurullarda söz hakkı tanıyan 115 sayılı kanunun uygulanması ve temsilcilerin, öğrenci kurumları tarafından seçilmesi,

Öğrencilere ceza verilen disiplin kurullarında, öğrenci temsilcilerinin bulunması, bütün yargılama safhalarına katılması ve oylamaya iştirak etmesi,

Senato ve yüksekokul yönetim kurullarının gündemlerinin öğrenci temsilcilerine ve ilgili kurumlara bildirilmesi, alınan bütün kararların açıklanması,

Eksik öğretim üyesi ihtiyacının karşılanması için:

Yeterli ve istekli yabancı bilim adamlarının temini,

Yabancı öğretim kurumlarının, benzeri kadrolarında gerekli ihtisaslarını ve öğretim unvanlarını kazanmış öğretim üyelerinin araştırılarak davet edilmelerinin sağlanması,

Yeterli ve güçlü yeni bilim adamlarının yetiştirilebilmesini kolaylaştırmak için engelleyici şartların giderilmesi, asistan maaş ve ödeneklerinin günün şartlarına göre ayarlanması,

Her dereceden öğretim üyelerinin özel okullarda ve özel iş yerlerinde çalışmalarının temini.” (Millî Türk Talebe Birliği 47. Genel Kurul Toplantısı Çalışma Raporu, 1965: 25-26).

I. Gençlik Kurultayı’nda “Teknik Okullar” ile ilgili olarak alınan kararlar; teorik eğitim planından teknik öğretim alanına geçiş yapılması ve kız teknik okullarında çeşitli düzenlemelerin yapılarak aşırı masraf ve lüksün önüne geçilmesi şeklinde çalışma raporunda yer almıştır. Yine kurultayın raporunda, ülkede eğitim şartlarının tüm bölge ve şehirlerde eşit olmamasından dolayı birtakım önlemlerin alınması kararlaştırıldığı, bu önlemler içinde eğitim ve öğretim kurumlarının giriş sınavlarının tek tip ve ülke şartlarına göre düzenlenmesi, küçük şehir ve kasaba liselerinden mezun olan öğrencilere kontenjan ayrılması, mevcut şartları elverişli olmayan eğitim kurumlarının öğrencilerine eşitliği sağlamak adına yaz kurslarının açılması, üniversite sınavında başarısız olan öğrencilere üniversite bünyesinde hazırlık sınıflarının açılması ve sene sonunda yeniden sınavlara tabii tutulması, başarılı olanların üniversite

eğitimine başlatılması kararlarına yer verilmiştir. (Millî Türk Talebe Birliği 47. Genel Kurul Toplantısı alışma Raporu, 1965: 26).

Ayrıca ders kitapları ile ilgili olarak; üniversite kitaplarının öğrenciler için anlaşılabilir olmasından dolayı ilmi eserler ve ders kitabı şeklinde ayrı ayrı kitap hazırlanması, öğretim üyeleri ile ilgili olarak da; öğretim üyelerinin “fildişi kulelerinden” çıkarak araştırmaya yönlendirilmesi ve bu araştırmalarının memleket gerçekleri göz önünde bulundurularak yapılması, genç öğretim elemanı temini için yaşlı öğretim elemanlarının kadrolarda tıkanıklık yapmaları sorunun çözülmesi, öğretim elemanları ve öğrencilerin ortak projelerde beraber çalışmalarının sağlanması dair kararlar alınmıştır (Millî Türk Talebe Birliği 47. Genel Kurul Toplantısı alışma Raporu, 1965: 27).

Gençlik Kurultayı’nın raporunda değinilen bir diğer husus ise mesleklerin değerlendirilmesi ve meslek sahiplerinden yeterli verimin sağlanabilmesi için yükseköğrenim mezunlarının atamalarının ihtisas alanları göz önünde bulundurularak yapılması, fakülte ve yüksekokul mezunlarının iş sahalarının garanti edilmesi, akademik kariyer yapan yükseköğrenim mezunlarının öğretim kredisi borçlarının eğitimlerinin bitiminde başlatılması konularıdır (Millî Türk Talebe Birliği 47. Genel Kurul Toplantısı alışma Raporu, 1965: 27). Ayrıca kültür ve sanat alanında; öğrencilerin sanatın tüm dallarıyla aktif olarak ilgilenebilmeleri için salonların açık tutulması, öğrenci teşekküllerinin bağımsız sanat kolları kurmalarına izin verilmesi, sanat alanında yarışmalar düzenlenmesi ve kazananların ödüllendirilmesi kararlar raporda yer almıştır (Millî Türk Talebe Birliği 47. Genel Kurul Toplantısı alışma Raporu, 1965: 27).

Gençlik Kurultayı’nın, din eğitimi veren kurumlarla ilgili olarak aldığı kararlar ise raporda; bu okulların araçlarının modernize edilmesi, öğretim elemanlarına yurt dışında eğitim hakkının verilmesi, aydın din âlimi yetiştirmek için bu kurumların ıslah edilmesi hususları yer almıştır (Millî Türk Talebe Birliği 47. Genel Kurul Toplantısı alışma Raporu, 1965: 27).

1965 Yılı Faaliyet Raporu’nda aktarılan bir başka bilgiye göre, fen fakültesi öğretim üyelerinin çocuklarının üniversiteye sınavsız bir şekilde başlamaları için alınan karara Millî Türk Talebe Birliği’nin şiddetle karşı çıktığından bahisle bu karar basına sızdırıldığı, çeşitli eylem ve faaliyetlerle “babadan oğula geçen saltanat sistemi” şeklindeki eğitiminin önüne geçildiği bilgisine yer verilmiştir (Millî Türk Talebe

Birliği 47. Genel Kurul Toplantısı alışma Raporu, 1965: 29). 1965 Yılı Faaliyet Raporu'nda yer alan diğer husus ise edebiyat fakóltesi öğrencilerinin liselerde staj yapabilmeleri için yetkili kişi ve kurumlarla görüşen birlik yetkililerinin olumlu cevap aldığı, edebiyat fakóltesi öğrencilerinin liselerde stajyer öğretmen olarak çalışabilecekleri bilgisidir (Milli Türk Talebe Birliği 47. Genel Kurul Toplantısı alışma Raporu, 1965: 29-30).

“Ankara Üniversite ve Yüksek Okullar Öğrenci Kılavuzu” (1965) adı altında Milli Türk Talebe Birliği ikinci başkanlığı yayınları arasından çıkan kitapçık, Ankara'da yükseköğrenime dair var olan tüm kurum ve kuruluşlarla ilgili öğrencileri bilgilendirme maksadıyla hazırlanmıştır. Birliğin ikinci başkanı Yavuz Uluğu tarafından kaleme alınan ve kitabın ön sözü olarak hazırlanan yazıda, üniversiteye başlayacak olan gençlerin öğrenim hayatları boyunca karşılaşılabilecekleri güçlüklerle karşı uyarılara yer verilerek, birliğin her zaman öğrencilere yoldaşlık edeceği teminatında bulunulmuştur (Ankara Üniversite ve Yüksek Okullar Öğrenci Kılavuzu, 1965: 1). Kitabın ön sözünde, “70 bin yükseköğrenim gençliğini temsil eden Milli Türk Talebe Birliği, bugün bir tarihi gününü daha yaşamaktadır. Bugün yeni bir genç kuşağın aramıza katılması bize gurur veriyor ve mutlu gelecekler müjdeliyor. Yükseköğrenim gençliği adına hepinize hoş geldiniz der, çalışmalarınızın milletimize hayırlı ve yararlı olmasını temenni ederiz” (Ankara Üniversite ve Yüksek Okullar Öğrenci Kılavuzu, 1965: 1) sözlerinin yanı sıra, birliğin “Vatana hizmet için okuyan, ülkeyi aydınlık yarınlara ulaştıracak olan gençler”e maddi manevi her türlü destekte bulunacağı vurgusuyla yazıya nihayet verilmiştir (Ankara Üniversite ve Yüksek Okullar Öğrenci Kılavuzu, 1965: 1).

Yavuz Uluđu tarafından kaleme alınan bu ön sözden sonra Ankara Üniversite ve Yüksek Okullar Öğrenci Kılavuzu'nda ilk olarak Ankara'da bulunan üniversite ve yüksekokullarla ilgili genel bilgilere yer verilmiştir. Bu yükseköğrenim kurumlarının; ne zaman kurulduğu, hangi not sisteminin kullanıldığı, ders geçme ve imtihan şartları, okullardan mezun olan öğrencilerin hangi alanlarda çalışabilecekleri, okulların kendilerine ait yurtlarının olup olmadığı hususlarına değinilmiştir. Ankara'da bulunan fakólte ve yüksekokullar şu şekilde sıralanmıştır:

1. Hukuk Fakóltesi
2. Tıp Fakóltesi

3. Diş Hekimliği Yüksek Okulu
4. Siyasal Bilgiler Fakültesi
5. Eczacılık Fakültesi
6. İlahiyat Fakültesi
7. Fen Fakültesi
8. Ziraat Fakültesi
9. Dil-Tarih-Coğrafya Fakültesi
10. Veteriner Fakültesi
11. Hacettepe Tıp ve Sağlık Bilimleri Fakültesi
12. Temel Bilimler (Sosyal-Beşeri Bilimler, Fen Bilimleri) Yüksek Okulu
13. Ankara İktisadi ve Ticari Bilimler Akademisi
14. Sağlık İdaresi Yüksek Okulu
15. Sosyal Hizmetler Akademisi
16. Orta Doğu Teknik Üniversitesi
17. Ankara Tekniker Okulu (Ankara Üniversite ve Yüksek Okullar Öğrenci Kılavuzu, 1965: 2-12)

Ankara Üniversite ve Yüksek Okullar Kılavuzu'nda hakkında herhangi bir bilgi verilmeyen, sadece isimleri yazılan eğitim kurumları ise şunlardır:

1. Ankara Ticaret Yüksek Öğretmen Okulu
2. Ankara Yüksek Öğretmen Okulu
3. Devlet Konservatuarı
4. Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu
5. Gazi Orta Öğretmen Okulu ve Eğitim Enstitüsü
6. Kız Teknik Öğretmen Okulu
7. Polis Enstitüsü ve Koleji
8. Özel Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Yüksek Okulu (Ankara Üniversite ve Yüksek Okullar Öğrenci Kılavuzu, 1965: 12)

Aynı kılavuzda üniversiteye yeni kayıt yaptıracak öğrenciler için gerekli olan belgeler ile ilgili bilgiler verilmiştir. Bu belgeler şu şekilde sıralanmıştır:

“İlgili fakülte dekanlığına ya da yüksekokul idaresine hitaben yazılacak, esas kaydın yapılmasına ve gerekli belgelerin sunulmakta olduğuna dair pulşuz bir dilekçe (bu dilekçeye giriş sınavı aday numarasının da yazılmasına özellikle dikkat edilmelidir),

Devlet lise diplomasının aslı ya da mezun olduğuna dair okuldan alınacak tasdikli belge,

Nüfus kâğıdı örneği,

Altı tane vesikalık fotoğraf,

Askerlik tecil vesikası ya da terhis teskeresi örneği.” (Ankara Üniversite Yüksek Okullar Öğrenci Kılavuzu, 1965: 16)

Son olarak kılavuzda 1965 yılından itibaren öğrencilerden sağlık raporu ve aşı kartının istenmeyeceği ve kesin kayıt işlemini tamamlayan adayların kurumlara 50 liralık bir kayıt harcı yatırmaları gerektiği belirtilmiştir. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi ile Hacettepe Tıp ve Sağlık Bilimleri Fakültesi’nin 1 Ekim’de, diğer üniversite ve yüksekokulların ise 1 Kasım itibarıyla yeni eğitim-öğretim dönemine başlayacakları bilgisine de ayrıca yer verilmiştir (Ankara Üniversite ve Yüksek Okullar Öğrenci Kılavuzu, 1965: 16).

2.2.2.3.2.5. Öğrencilere Yardım Meselesine Yönelik Faaliyetler

Millî Türk Talebe Birliği, üniversiteye yeni başlayacak öğrencilere yardımcı olmak, onların üniversite eğitimine dair merak ettikleri soruları yanıtlamak maksadıyla “Yüksek Tahsil Gençliği Yardım Bürosu”nu faaliyete geçirmiştir (Millî Türk Talebe Birliği Faaliyet Raporu, 1953: 22). 1953 Yılı Faaliyet Raporu’nda üniversitelerin yeni eğitim ve öğretim yılına başlamasını tebrik maksadıyla bir broşür hazırlandığından bahsedilmektedir. Bu broşürde aynı zamanda birliğin faaliyetlerine ilişkin tanıtım yazısı da bulunmaktadır. Bunun yanı sıra talebelerin yeni ders yılını kutlama ve başarı dileklerini içeren bir beyanname de gazeteler vasıtasıyla yayımlanmıştır (Millî Türk Talebe Birliği Faaliyet Raporu, 1953: 23).

Millî Türk Talebe Birliği’nin yüksek tahsil öğrencilerinin sorunlarını çözme gayretlerinden biri de “Talebe Kooperatifi” ismini verdikleri, öğrencilerin tüm

ihtiyaçlarını karşılayacak, yasal tüm izinleri alınmış bir kurum oluşturmaktır (Milli Türk Talebe Birliği Faaliyet Raporu, 1953: 23-24). Bu amaçla birlik yetkilileri tarafından temaslar gerçekleştirerek kooperatif için son aşamaya geçilmiştir. Bu kurumun açılmasına n ayak olmak Milli Türk Talebe Birliği açısından vatani bir görev addedilmiştir. Çünkü bu kooperatif birlik nazarında ülkenin geleceği olan gençlik için büyük önem arz etmektedir (Milli Türk Talebe Birliği XI. Genel Merkez alışma Raporu: 1955: 18).

1956 yılında ise Milli Türk Talebe Birliği öğrencilerle ilgili faaliyetlerini “Sosyal Talebe Sigortası” adı altında başka bir boyuta taşımak gayreti ile birtakım çalışmalar ve görüşmeler gerçekleştirmiştir. Milli Türk Talebe Birliği’nin kuruluşunun 40. yılı olması nedeniyle birliğin genel sekreteri Ali Said Oğuz tarafından bir basın toplantısı düzenlenmiş, bu basın toplantısında Milli Türk Talebe Birliği’nin kuruluş felsefesi, genel amaçları ifade edilmiş ve yeni yapılanma planı açıklanmıştır. Gerçekleştirilmesi ngrlen faaliyetlerden biri olarak da sosyal talebe sigortasının hayata geçirilmesi ile ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığı’yla görüşmelerin olumlu sonuç vermesi ümidinde oldukları belirtilmiştir (Sosyal Talebe Sigortası, 1956: 2).

Milli Türk Talebe Birliği Ankara Tıp Derneği 1955 yılında niversite öğrencilerine yönelik gerçekleştirilen faaliyetleri bir broşür olarak yayımlamıştır. Bu broşürde öğrenciler için hayata geçirilen faaliyetlerden bazıları dikkat çekicidir. Bunlardan biri maddi olanakları kısıtlı olan öğrencilerin ilaçları ücretsiz temin edebilmeleri için dernek tarafından ilaç şirketleriyle temas sağlanması ve olumlu sonuç elde edilmesidir (Milli Türk Talebe Birliği Ankara Tıp Derneği Faaliyet Raporu, 1955: 7). Öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılama faaliyeti ilaçların temini ile sınırlı kalmamış, maddi olarak yardıma muhtaç olan ğrencilere Tıp Derneği’nin kendi bütçesinden yardımlar yapılmış ve talep eden öğrencilere yemek kartları da verilmiştir (Milli Türk Talebe Birliği Ankara Tıp Derneği Faaliyet Raporu, 1955: 8).

Milli Türk Talebe Birliği tarafından ihtiyaç sahibi öğrencilere yönelik yardım faaliyetlerden biri de “eşya piyangosu”dur. Bu hususta piyango için biletler hazırlanmış ve 19 Mayıs 1954’te etkinliğin gerçekleştirilmesi kararlaştırılmıştır (Milli Türk Talebe Birliği XI. Genel Merkez alışma Raporu, 1955: 18).

15 Eylül 1960 tarihli “Talebelere İş Temin Edildi” başlıklı yazıda ise ihtiyaç sahibi niversite öğrencileri için tüm imknların kullanılarak ilk etapta 50 öğrenciye iş bulunduğu bildirilmiştir. Söz konusu 50 ğrencinin Mithat Paşa Stadyumu’nda

göreve başlamalarıyla beraber stadyumda daha önce yaşanan aksiliklerin de ortadan kalktığı belirtilmiştir (Talebelere İş Temin Edildi, 1960: 5).

Millî Türk Talebe Birliği öncülüğünde düzenlenen I. Gençlik Kurultayı'nda öğrencilerin sosyal ve maddi durumları ile ilgili önemli kararlar alınmıştır. Bunlar; eğitim bütçesinin artırılması, kredilerde yıl içinde öğrencilerin ihtiyaçları göz önünde bulundurularak artış yapılması, kredi borçlarının ödenmesinin öğrenci işe başladıktan sonra başlaması, öğrencilere yarı zamanlı iş temin edilmesi, üniversite harçlarına yapılan artışın iptal edilmesi ve harçların eski miktar üzerinden devam etmesi, küçük yurt binaları yerine sitelerden oluşan büyük yurt binaları sistemine geçilmesi, öğrencilere ucuz yemek temin eden tesislerin artırılması ve buralarda yüksek kalorili yemeklerin çıkarılması, bu kurumların denetlemelerinin öğrenci kuruluşları tarafından yapılması, üniversiteye giriş sınavını kazanan öğrencilerin sağlık taramasından geçirilerek, hasta olanların tedavi edilmesi ve sağlık sigortalarının oluşturulması, öğrencilerin kendi aralarında yardımlaşabilmeleri için bir öğrenci bankasının kurulmasıdır (Millî Türk Talebe Birliği 47. Genel Kurul Toplantısı Çalışma Raporu, 1965: 28-29).

Yine Millî Türk Talebe Birliği'nin 1965 yılı çalışma raporunda, öğrencilere iş temin edilmesi için atılan adımlar sonucunda beş yüze yakın öğrenciye iş imkânı sağlandığı, ayrıca ihtiyaç sahibi öğrenciler için nakdi yardımlar yapıldığı bilgisi paylaşılmıştır. Yurt dışında ameliyat olması gereken ve maddi durumu elverişli olmadığı için gidemeyen bir öğrencinin ameliyat masraflarının karşılandığı haberi de paylaşılan bilgiler arasındadır. Ayrıca öğrencilere ilaç ve kitap yardımı yapıldığı, askerliğini yedek subay olarak yapan öğretmenlerin istekleri üzerine okul malzemeleri ve ilaç yardımında bulunulduğu bilgisi paylaşılmıştır (Millî Türk Talebe Birliği 47. Genel Kurul Toplantısı Çalışma Raporu, 1965: 29-30).

2.2.2.3.2.6. Yeni Üniversitelerin Kuruluşuna Yönelik Faaliyetler

Millî Türk Talebe Birliği'nin 1950'li yıllardaki en önemli faaliyetlerinden biri de Erzurum'da kurulması tasarlanan üniversitenin isim babası olmasıdır. Yeni kurulacak olan üniversiteye isim arama çalışmaları sürerken birliğin verdiği öneriyle üniversitenin ismi “Atatürk Üniversitesi” olarak kararlaştırılmıştır. Millî Türk Talebe Birliği'nin bu ismi önermesindeki maksadı hem Erzurum'un Türk İstiklâl Mücadelesi'ndeki yeri hem de bu ismi taşıyan üniversiteden mezun olan her bir Türk gencinin geleceğin Atatürk'ü olmasını temenni etmeleri olarak belirtmişlerdir (Millî

Türk Talebe Birliği XI. Genel Merkez alışma Raporu, 1955: 21) Ayrıca İstanbul Üniversitesi'nin bahçesine Millî Türk Talebe Birliği'nin katkılarıyla dikilecek olan Atatürk abidesinin küçük bir örneği birlik tarafından Atatürk Üniversitesi'ne hediye edilmiştir (Millî Türk Talebe Birliği, Atatürk Üniversitesi'nin Üzerinden Hiçbir Vakit Elini ekmeyecek, 1954: 3).

Millî Türk Talebe Birliği, daha çok üniversiteli gençlerin yönetiminde olan bir kuruluş olduğu için ölkede üniversitelere dair gerçekleşen her hareket birliğin dikkatini çekmiş ve bu meselelerde sürekli takipte olunmuştur. Bu hususta 26 Kasım 1960'ta yayın organı Öz Birlik gazetesi aracılığıyla paylaşılan bir haber dikkat çekicidir. "Edirne'de Üniversite Açılıyor" başlıklı, Ali Haydar Yeşilyurt imzalı yazıda İstanbul Üniversitesi'nin kontenjanının yeterli gelmediği gerekçe gösterilerek Edirne Üniversitesi'nin açılması kararının başta Trakya halkı olmak üzere tüm Türkiye'de sevinçle karşılandığı ifade edilmiştir. Birlik vakit kaybetmeden çalışmalara başlayarak mevcut durumla ilgili çeşitli bilgiler paylaşılmış, Edirne'de toprağın ucuz olması, hâlihazırda boş binaların bulunması, Trakya halkının yeni üniversitenin kurulması çalışmalarına maddi manevi tüm gücüyle destek olacağı, hayatın ucuz, öğrencilerin kalacak yer teminin kolay olması, İstanbul ile mesafenin yakın bulunmasından dolayı öğretim görevlilerinin kolaylıkla iki üniversitede de ders vermeye canı gönülden razı oldukları belirtilmiştir. Bu yazıların akabinde birliğin Ankara'da gerekli etüt çalışmalarına başlayacağı bilgisi verilmiştir. Yazının devamında ise Edirne'nin Türk tarihi açısından bu kadar öneme sahip olmasına rağmen şehrin hak ettiği ilğiden uzak kaldığı, şehirde bulunan tarihi eserlerin birçoğunun bakımsızlıktan tahrip olduğu bilgisi üzüntüyle ifade edilmiş, yeni kurulacak üniversite aracılığıyla Edirne'nin hak ettiği yere sahip olacağı temennisinde bulunulmuştur (Yeşilyurt, 1960: 1-7).

Edirne'de bir üniversite kurulması haberinin ve mevcut durumun genel hatlarıyla paylaşılmasından sonra Öz Birlik gazetesinin 10 Aralık 1960 tarihli sayısındaki "Edirne'de Üniversite" başlıklı yazıda Trakya Kültür Derneği Başkanı Nedret Yalı ve Doç. Dr. Halil Derman'ın da aralarında bulunduğu bir heyetin inceleme sonuçlarına yer verilmiştir. Yapılan inceleme göstermektedir ki bina ve öğrencilerin kalacak yeri mevcuttur, fakat eksik olan öğrenci, öğretim üyesi, öğretim materyali ve binaların sayısının artırılmalıdır. İstanbul Üniversitesi'nde görev yapan değerli bilim insanlarından Ord. Prof. Süheyl Ünver, Ord. Prof. Enver Ziya Karal, Ord. Prof. Sadi Irmak, Prof. Feyzullah Doğruer, Doç. Dr. Halil Derman harcırah almadan

yeni kurulacak üniversitede belirli günlerde ders vermeye gönüllü olmuşlardır. Üniversitenin kurulması için sadece hükümetin onay vermesine ihtiyaç olduğu belirtilerek yazıya son verilmiştir (Edirne’de Üniversite, 1960: 1).

Edirne Üniversitesi o günlerde gündemi en çok meşgul eden konulardan biri olarak yerini korumuştur. Millî Türk Talebe Birliği bu konuyla ilgili gelişmeleri yakından takip etmiş, yapılan tüm çalışmaları aşama aşama paylaşmıştır. 20 Aralık 1960 tarihli Öz Birlik gazetesinde yer alan “Edirne ve Üniversite” başlıklı Eyüp Turhan Fırıldak imzalı yazıda önceki haftalarda Millî Türk Talebe Birliği mensubu gençlerin de bizzat incelemelere katıldığı bu incelemeler sonucunda açılacak üniversitenin 3000 kişilik öğrenci kapasitesine sahip olacağı bilgisi kamuoyuyla paylaşılmış ve üniversitenin açılması için bir aylık zamana ihtiyaç duyulduğu, bu süre zarfında öğretim elemanı ihtiyacı sorununun da çözüme kavuşturulabileceği ifade edilmiştir. Edirne’de bir üniversitesi açılmasına dair haberden sonra birçok şehirden de üniversite talebinde bulunulmuş ve bu durumun bazı ulusal basın organları tarafından “imkânsız” olarak nitelenmesi Millî Türk Talebe Birliği’nin mustarip olduğu bir diğer mesele olarak ilgili kalmıştır. Bu konuya, “Elbette ki mevcut şartlar yeni üniversite talebini karşılayabilecek bir ortamın olmadığını göstermektedir, ama talep arzı doğurur.” şeklinde açıklık getirilerek, daha sonraki yıllarda ülkenin ihtiyaç duyulan her bir yerinde üniversite açılması temennisiyle haber sonlandırılmıştır (Fırıldak, 1960: 1-7).

2.2.2.3.2.7. Teknik Okullara Yönelik Faaliyetler

Millî Türk Talebe Birliği gündeminde yer eden bir diğer konu, teknik okullarda okuyan öğrencilerin sorunları ve bu sorunların çözümüne ilişkin çalışmalardır. Birliğin 1961 -1962 yılları arasında başkanlığını yapan Faruk Narin dönemindeki çalışma raporunda, teknik okullar konusundaki ilk sorunun Zonguldak ilini kapsadığı görülmektedir. Zonguldak ilinde bulunan teknik okulun İstanbul’a taşınması gibi “talihsiz bir karar” alınmasının önüne geçmek için çalışmalar yürütülmüştür. Bu hususta Millî Türk Talebe Birliği’nin görüşlerini şu şekilde özetlemek mümkündür: Anadolu’da büyümüş gençler, İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük şehirlerde okurken hem maddi hem manevi zorluklar yaşamaktadır. Çağdaş ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de yüksek tahsil Anadolu’ya doğru yayılmalı ve gençler toprağından, ailesinden alışmış olduğu çevreden kopmak zorunda olmadan tahsilini devam ettirmelidir. “Olması gereken Anadolu şehirlerine üniversite açmak iken Zonguldak

Teknik Okulu'nun İstanbul'a taşınması kararına okulun öğrencileri karşı çıkmaktadır ve mantık çerçevesinde düşünüldüğünde Zonguldak ilinin maden rezervi açısından tabiri caizse bir laboratuvar ortamı olmasına rağmen, teknik okula hiçbir açıdan faydası olmayacak bir şehre taşınması ne kadar doğru bir karardır bunu düşünmek gerekir.” ifadeleriyle alınan kararın yanlış olduğu izah edilmeye çalışılmıştır (Millî Türk Talebe Birliği 1961-1962 Genel Merkez Çalışma Raporu, 1962: 31-32).

Millî Türk Talebe Birliği, tecrübelerinden yararlanılmak istenen köklü bir öğrenci teşekkülü olması nedeniyle Yıldız Teknik Okulu tarafından okullarının bağımsız bir akademiye dönüştürülmesi için düzenledikleri bir toplantıya birlik üyelerini davet etmişlerdir. Toplantıya katılan birlik mensupları genel olarak hocaları ve öğrencileri dinlemiş ve asıl yapılması gerekenin akademi olmadan evvel mevcut okul yönetmeliğinin değiştirilmesi olduğunu ifade etmişlerdir. Yürürlükte olan ve öğrencilerin aleyhine birçok maddenin bulunduğu yönetmeliğin değiştirilmeden okulun akademi olmasının sadece okulda görev yapan öğretmenlerin profesör unvanı almalarına olanak sağlayacağı bildirilmiştir. Mevcut yönetmelikte bulunan maddelerden birkaçı şunlardır:

“ a. Okulu mutlaka 6 yılda bitirme şartı,

b. Derslere devam mecburiyetinin öğrenciyi bunaltırcasına düzenlenmesi,

c. Okuldan mezun olan öğrencilerin hiçbir hak kazanamaması” (Faaliyet Raporu, 1962: 30-31).

Ancak yukarıda birkaç maddesi verilen yönetmeliğin değiştirildiğine dair birlik mensupları herhangi bir haber almamıştır. (Millî Türk Talebe Birliği 1961-1962 Genel Merkez Çalışma Raporu, 1962: 30-31).

Teknik okullarla ilgili Millî Türk Talebe Birliği'ne başvuru olan bir diğer istek ise tekniker okullarının yüksekokul olma arzularıdır. Bu hususu birliği 5-15 Şubat 1962'de gerçekleştirilen Millî Eğitim Şurası'nda gündeme getirmiştir. Konuyla ilgili şuraya katılmadan teferruatlı bir çalışma raporu hazırlanmış ve şura başlamadan önce Millî Türk Talebe Birliği düzenlenen basın toplantısında bu hususa şöyle değinmiştir,

Bütün bu sorunlara ve problemlere cevap ve çare olacak tedbirlerin alınacağını umuyoruz. VII. Millî Eğitim Şurası'na bütün bunların ilgililer tarafından getirileceği açıktır. Millî Türk Talebe Birliği olarak, şura toplantısından önce mesele ile ilgili delil ve dokümanları hazırlamış bulunuyoruz. Geleceğin müreffeh Türkiye'sine samimi olarak inanan ve bu yolda gerekli elemanların yetişmesini arzulayan şûra üyelerinin gerekli anlayış ve hassasiyeti gösterecekleri pek muhtemeldir (Millî Türk Talebe Birliği 1961-1962 Genel Merkez Çalışma Raporu, 1962: 30-31).

5 Şubat'ta başlayan şurada, Genel ve Mesleki Teknik Öğretim Komisyonu'nda görev alan Millî Türk Talebe Birliği, teknik okullar ile ilgili yapılması istenen düzenlemeyi tüm hatlarıyla savunmuş, çalışmalar tamamlandığında teknik okulların yüksekokul statüsü kazanması talebinin önünde görünürde hiçbir engel kalmayacağı, belirtilmiştir. Fakat Talim Terbiye Kurulu tarafından daha sonra yapılan açıklamada, “Şurada alınan her kararın harfi harfine uygulanacağına dair bir kuralın olmadığı” belirtilmek suretiyle daha önce de kurul tarafından ifade edildiği gibi teknik okullara yüksekokul statüsü verilmeyeceği bir kez daha dile getirilmiştir. Millî Türk Talebe Birliği, Talim Terbiye Kurulu'nun bu tavrı karşısında mücadeleye teknik okulların faaliyetlerini desteklemek suretiyle devam etme kararı almış, daha sonraki yıllarda da başkanlar değişse bile Millî Türk Talebe Birliği'nin bu konudaki düşünce ve tavrının değişmeyeceği belirtilmiştir (Millî Türk Talebe Birliği 1961-1962 Genel Merkez Çalışma Raporu, 1962: 32-34).

Bozkurt dergisinin ikinci sayısında, henüz bir çözüme kavuşturulamadığı için Millî Türk Talebe Birliği gündemindeki yerini koruyan “Teknikerlik Meselesi” de ele alınmıştır. “Sorunlarımız: Tekniker'in Sesi” (Karagöz, 1963) başlığıyla yayımlanan yazıda yıllardır süregelen ve çözüm bulunamayan teknik okul öğrencilerinin sorunlarından söz edilmiştir. Mustafa Kemal Atatürk'ün, “Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir” veciz sözü hatırlatılarak teknik okulların ülkenin “çağdaşlaşma yolundaki en önemli neferler”ini yetiştirdiği bir kez daha belirtilmiştir. Dünyanın güçlü ülkelerinin, sahip oldukları gücü teknik bilgi hususunda ileri bir seviyede olmalarına borçlu olduğu ifade edilmek suretiyle teknik eğitimin bir ülke için ne denli mühim olduğu bir kez daha vurgulanmıştır. Yazıda ayrıca teknik okul öğrencilerinin yaşadığı olumsuz durumlardan da söz edilmiş, uzun yıllardır üzerinde tartışılan tekniklerin askerlik konusu, enstitülerde eğitimin üç yıla çıkarılması vaadinin hâlâ gerçekleşmemiş olması, 22 ilde bulunan teknik okulda imtihan usullerinin birbirinden farklılık göstermesinden kaynaklanan olumsuz durumlar gibi sorunlar üzerinde durulmuştur. Askerlik hususunda ise, “teknikerlerin

vatanî görevden kaçmadıkları aksine bu vatan uğruna askerde geçirecekleri iki yıllık süre zarfı içerisinde kendi mesleklerinde ilerlemek suretiyle vatana daha büyük hizmetler yapmak istedikleri” ifadelerine yer verilerek teknik okullar ilgili sorunlar bir kez daha kamuoyuyla paylaşılmıştır (Karagöz, 1963: 14).

Millî Türk Talebe Birliği tarafından gerçekleştirilen I. Gençlik Kurultayı’nda gündeme getirilen önemli konulardan biri de teknik okul öğrencilerinin yaşadığı sorunlarla ilgili olmuştur. Kurultayın son günü olan 26 Ağustos 1964’te Millî Türk Talebe Birliği ikinci başkanı Edip Geyik (1964: 16-21), “Yedek Subaylık” meselesi üzerine bir konuşma yapmıştır. Bu konuşmasında, 11 Ekim 1960’ta çıkarılan kanun gereği, 1960’ta önce mezun olan lise ve muadili okul mezunu olanların askerliğini yedek subay olarak yapmalarına ilişkin kararın aksaklıkları üzerinde durmuş (Geyik, 1964: 16), ülkede eğitim-öğretim konusunda yaşanan eşitsizlik durumunun bir nebze de olsa düzeltilmesi için gerekli olan 20.000 öğretmen ihtiyacının karşılanmasının, 11 Ekim 1960 tarihli yedek subaylıkla ilgili kanunun değiştirilmesi esasına bağlı olduğunu belirtmiştir (Geyik, 1964: 17). Kanunun değiştirilmesi ile ilgili konuşmalar yapılırken yanlış anlaşılmaya sebebiyet vermemek adına Türk genci için askerlik görevini, er ya da subay olarak yapmanın arasında herhangi bir farkın olmadığı ifade edilmiş, askerlik görevini yedek subay olarak yapan öğretmenlerin görev yaptıkları okullarda yaşadıkları sıkıntılardan söz edilmiştir. Bu sorunlar; öğretmenlerin görev yaptıkları okullarda henüz öğretmenlik tecrübesi edinmeden tek başına çalışmaları, bu nedenle yaşanan aksaklıklar, yedek subaylara verilen maaşların maddi açıdan yetersiz olması, okullara teftiş için gönderilen müfettişlerin eğitim-öğretim yılının sonunda gitmeleri ve bu durumdan kaynaklanan işlenen derslerin ve öğretilen bilgilerin zamanında kontrol edilememesi durumunun sıkıntılar yaşanmasına yol açması, müfettişlerin sadece ders planlarını incelemesi, öğrencilerin genel bilgi düzeylerini kontrol etmemesi olarak ifade edilmiştir. Son olarak, yapılan teftişlerin yüzeysel yapılmasından dolayı birçok yedek subayın öğretmenlik görevinin iptal edildiği ve bu durumun askerliklerini er olarak tamamlamalarına neden olduğu bilgisi ile tekniker sorunlarına ilişki konu sonlandırılmıştır (Geyik, 1964: 21).

2.2.2.3.2.8. Yurt (Barınma) Meselesine Yönelik Faaliyetler

Millî Türk Talebe Birliği, üniversite öğrencilerinin uzun yıllardır devam eden en önemli meselelerinin başında “barınma” sorunu ile her dönem olduğu gibi bu dönem de yakından ilgilenmiştir. 23 Ekim 1963’te Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar

Kurumu tarafından genel kurul toplantısı düzenlenmiştir. Toplantının genel içeriği Millî Gençlik dergisinde (Öğrenci Sorunları Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Kurulu Toplandı, 1963: 19, 22) ele alınmıştır. Dergide yer alan habere göre toplantıda öğrencilerin yurt ve maddi sorunları konuşulmuş, birçok yeni karar alınmış ve alınan kararlardan öğrencileri zor durumda bırakacak olanlar üzerinde tartışmalar yaşanmıştır. Millî Türk Talebe Birliği'nin bu husustaki çabaları sonuç vermiş, alınan kararlar arasında öğrencilerin aleyhine olanların bazıları değiştirilmiş ya da iptal edilmiştir. Öğrenci yurtlarının bakımsız ve yetersiz oluşunun öğrenci teşekkülleri tarafından ifade edilmesi üzerine yurt sahipleri ile öğrenci teşekküllerinin temsilcileri arasında ateşli tartışmalar yaşanmıştır. Toplantıda, “Yurtlarda kalan öğrencilere yaş sınırı getirilmesi, yurt giriş çıkış saatleri ile ilgili düzenleme yapılması” kararları alınmış ve toplantı sona ermiştir (Öğrenci Sorunları Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Kurulu Toplandı, 1963: 19, 22).

Bozkurt dergisinde işlenen ve üniversite öğrencilerini yakından ilgilendiren bir diğer konu ise “Yurtlar ve Krediler Hakkında” başlığıyla yer almıştır. Bu yazıda paylaşılan verilerin Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'ndan resmî müracaat üzerine alındığı ve yurtların mevcut durumu ve öğrenim kredisi ile ilgili resmî bilgileri içerdiği belirtilmiştir. İlgili yazıda (Yurtlar ve Krediler Hakkında, 1963: 20) Genel Müdür Kemalettin Akçakoca'nın aktardığı bilgilere göre Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Anayasa'nın 351 sayılı kanunu gereği, “Yükseköğrenim gençliğinin maddi ve manevi problemlerinin çözülmesi ve gençliğin yetişmesinde tesadüflere yer verilmemesi” görevi üzerine kurulmuştur. Bu görev kapsamında öğrencilerin maddi ihtiyaçlarını karşılamak üzere faizsiz yükseköğrenim kredisi usulünün uygulandığı bilgisi paylaşılmış, kredi başvuruları ile ilgili olarak, her öğrenim dönemi başında basın yayın yoluyla ilân edilen ve başvuru şartları belirtilen krediler için taleplerin işlendiği, öğrencilerin beyanlarının teyit edildiği bilgisi verilmiştir. Yalan beyanda bulunanların kredilerinin kesildiği ve daha önce yapılan kredi ödemelerinin üç ay içinde iade edilmesi kaidesinin uygulandığının belirtildiği yazıda 1963-1964 yılları arasında toplam kredi alan öğrenci sayısının 3644 olduğu bilgisi paylaşılmıştır. Yazının sonunda yurtlarda kalan öğrenci sayısı ve yurtların isimlerine dair bilgi verilmiştir. Buna göre Ankara'da bulunan yurtların adı, öğrenci kapasitesi ve mevcut öğrenci sayıları şu şekildedir (Yurtlar ve Krediler Hakkında, 1963: 21):

Yurdun adı	Yatak mevcudu	Toplam
Atatürk Erkek Yurdu	1288	1288
Cebeci Erkek Yurdu	666	666
Kurtuluş Erkek Yurdu	120	120
Devrim Kız Yurdu	125	125
27 Mayıs Kız Yurdu	206	206
Yenişehir Kız Yurdu	370	370
Siyasal Bilgiler Kız Yurdu	130	130
Siyasal Bilgiler Erkek Yurdu	495	495

Bu bilgilere göre 951 kız öğrenci, 3388 erkek öğrenci olmak üzere toplamda 4339 öğrenci Ankara'daki yurtlarda kalmaktadır (Yurtlar ve Krediler Hakkında, 1963: 21).

İstanbul'da bulunan yurtların adı, öğrenci kapasitesi ve mevcut öğrenci sayısı ise şu şekildedir:

Yurdun adı	Yatak mevcudu	Toplam
Vezneciler Erkek Yurdu	1024	1024
Gümüşsuyu Erkek Yurdu	444	444
Bahçeköy Erkek Yurdu	450	450
Harbiye Erkek Yurdu	140	140
Cağaloğlu Kız Yurdu	183	183
Laleli Kız Yurdu	160	160
Şehremini Kız Yurdu	80	80
Ortaköy Erkek Yurdu	120	120

Bu bilgilere göre İstanbul'da 423 kız öğrenci, 2178 erkek öğrenci olmak üzere toplamda 2601 öğrenciye barınma hizmeti verilmiştir (Yurtlar ve Krediler Hakkında, 1963: 21).

İzmir'de bulunan yurtların adı, öğrenci kapasitesi ve mevcut öğrenci sayısı ise şu şekildedir:

Yurdun adı	Yatak mevcudu	Toplam
İk. Tic. İl. Ak. Erkek Yurdu ⁴	109	109
Bornova Erkek Yurdu	150	150
Kordon Erkek Yurdu	105	105

Bu bilgilere göre İzmir’de 364 erkek öğrenci yurt hizmetinden faydalanmaktadır (Yurtlar ve Krediler Hakkında, 1963: 21).

Eskişehir’de ise “Eskişehir Erkek Yurdu” adı ile bir erkek öğrenci yurdu bulunmakta olup 120 öğrenci kapasitesi vardır. Tüm bu yurtların mevcutlarına bakıldığında 1374 kız öğrenci ile 6050 erkek öğrenci olmak üzere toplamda ülke genelinde 7424 öğrencinin yükseköğrenimlerini sürdürmek maksadıyla yurtlarda kaldığı görülmektedir. Bunlara ek olarak, “Erzurum’da 500 öğrenci kapasiteli ‘Atatürk Üniversitesi Erkek Öğrenci Yurdu’, Trabzon’da 100 öğrenci kapasiteli ‘Karadeniz Teknik Üniversite Yurdu’, İstanbul’da 650 öğrenci kapasiteli ‘Çemberlitaş Kız Yurdu’, 750 öğrenci kapasiteli ‘Kadırga Erkek Öğrenci Yurdu’, Ankara’da 800 öğrenci kapasiteli ‘Atatürk Yurdu’ ilavesi ile toplamda yurt kapasitesinin 10.224’e çıkarılması planlanmaktadır” bilgisi verilmiştir. Beş yıllık kalkınma planı içerisinde ise üniversitelerin öğrenci sayıları temel alınarak 10.000 öğrenciye barınma hizmeti sağlayacak yurt binaları inşa edileceği bilgisi verilmiş, yurtlarda kalan öğrencilerin sosyal ve kültürel açıdan gelişimlerini temin etmek, temizlik ve düzen sıkıntılarını gidermek maksadıyla temsilcilikler kurulması kararı alındığı (Yurtlar ve Krediler Hakkında, 1963: 21). Bu temsilciliklerin ise aşağıdaki isimler altında toplandığı anlaşılmıştır:

1. Kültür- Edebiyat Temsilciliği
2. Disiplin Temsilciliği
3. İdari ve Sosyal Münasebetler Temsilciliği
4. Yurdu Koruma ve Güzelleştirme Temsilciliği
5. Temizlik ve Sağlık Temsilciliği
6. Turizm ve Gezi Temsilciliği (Yurtlar ve Krediler Hakkında, 1963: 21)

⁴ İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Erkek Öğrenci Yurdu.

Yurtlarda yaşanan beslenme sorununu çözmek amacıyla mevcut işletmelerin, öğrencilerin sağlıklarını ve maddi imkânlarını göz önünde bulundurarak çalışmaları için birtakım tedbirler alındığı ifade edilerek dergideki yazıya son verilmiştir (Yurtlar ve Krediler Hakkında, 1963: 21).

Barınma sorununa dair gerçekleştirilen bir diğer faaliyet ise Çağaloğlu ve Cennet Kız Öğrenci Yurtları olmak üzere iki farklı kız öğrenci yurdunun karşılaştırmasıdır. Önce “Çağaloğlu Kız Öğrenci Yurdu”na gidilmiş ve burada kalan öğrencilerle yurtta yaşadıkları sorunlar üzerine bir görüşme yapılmıştır. Yurtların bakımsızlığı, ısınma problemi ve daha birçok sorunun çözüme kavuşturulması hususu basın yoluyla halka duyurulmuştur. Daha sonra “Cennet Kız Öğrenci Yurdu” ziyaret edilmiş ve ziyaret sonucunda yurdun bakımlı, yemekhanelerinin temiz ve düzenli olduğu, öğrencilerin ise bir yuva sıcaklığı içinde barındığı belirtilmiştir (Er, 1964: 8-10). Öğrencilerin kaldıkları yurtlardaki sorunların çözüme kavuşturulmayıp aksine artarak devam etmesi üzerine Millî Türk Talebe Birliği tarafından yeniden yurtlarda yaşanan sorunlarla ilgili öğrencilerin sesi olunmaya çalışılmıştır. Laleli Kız Öğrenci Yurdu Temsilcisi Başkanı Yurdanur Algan, Millî Gençlik dergisinde yurtta yaşadıkları olumsuz durumları yazmıştır. Bu sorunlar; banyoların küçük ve paralı olması, yetersiz sıcak su, banyoların yatakhane katında olmasının verdiği rahatsızlık, kantinlerin aşırı pahalı olması şeklinde belirtilmiştir. Algan bu sorunların çözülmemesi hâlinde öğrenciler ve yurt idarecileri arasında olumsuz hadiselerin yaşanabileceğini belirterek çekmekte oldukları sıkıntıları Millî Türk Talebe Birliği aracılığıyla kamuoyuyla paylaşmıştır (Algan, 1964: 14).

Yükseköğrenim öğrencilerinin barınma sorunu her dönem olduğu gibi 47. dönemin de ana gündem maddeleri arasında yer almıştır. Hizmete açılan birçok yurt binası olduğu fakat bu binaların öğrencilerin sıhhatle barınmasına müsaade etmeyecek özellikler taşıdığı ve eski yurt binalarında da durumun içler acısı olduğu yetkililere birçok kez bildirilmiştir. Bu hususta Ankara ve İstanbul’da faaliyete geçmiş olan bazı lüks yurt binaları için gereksiz masraf yapıldığı belirtilmiş, yurt binalarının ülkenin maddi olanaklarını zorlamayacak şekilde yapılması, öğrenci ihtiyaçlarına cevap verecek kalitede olması ve yurtlara kabul şartlarının uygulanmasında dürüstlük ve şeffaflık ilkeleri doğrultusunda hareket edilmesi yetkililerden talep edilmiştir. Millî Türk Talebe Birliği tarafından yurt genel müdürlüğünün kullandığı % 10 kontenjanının % 5’e düşürülmesi ve bu % 5’lik kontenjan hakkının da yangın, sel,

deprem vb. afetlere maruz kalmış ailelerin üniversiteye giden çocukları için kullanılması teklifi kabul edilerek yürürlüğe konulmuştur (Millî Türk Talebe Birliği 47. Genel Kurul Toplantısı Çalışma Raporu, 1965: 22-23). Ayrıca birlik tarafından yurt ücretlerinde yapılacak olan artışa öğrencilerin maddi durumları göz önünde bulundurularak itiraz edilmiş, bu hususta gerekli görüşmeler yapılarak sonunda yurt masraflarından tasarruf edilmek suretiyle artış tutarının asgari ölçüde gerçekleştirilmesi için bir teknik kurul görevlendirilmiştir (Millî Türk Talebe Birliği 47. Genel Kurul Toplantısı Çalışma Raporu, 1965: 22). Yine birlik tarafından yurtların kapanış saatleri ile ilgili yaşanan sıkıntılara çözüm bulmak amacıyla birtakım teklifler hazırlanmış ve sunulmuştur. Erkek yurtlarının kapanış saatinin 22.00 olarak kararlaştırılmasını içeren teklife birlik tarafından itiraz edilmiş ve teklif edilen saatin “çok erken” bir vakit olduğu, sıkıntılara neden olabileceği ifade edilmiştir. Kız yurtlarında ise erkek yurtlarında olduğu gibi giriş çıkış süre sınırlamasının olmaması teklifine birlik tarafından şiddetle karşı çıkılmış, birtakım olumsuz sonuçlara sebep olabileceği öne sürülerek bu talebin reddedilmesi sağlanmıştır (Millî Türk Talebe Birliği 47. Genel Kurul Toplantısı Çalışma Raporu, 1965: 22).

Millî Türk Talebe Birliği’nin Ankara’da bulunan ikinci başkanlığı tarafından hazırlanan “Ankara Üniversite ve Yüksek Okullar Öğrenci Kılavuzu” adlı kitapçıkta üniversiteye yeni başlayacak öğrenciler için yurtlar ve yurttaki kalma şartları ile ilgili bilgi verilmiştir. Yurtlarla ilgili olarak Ankara’da Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu’na bağlı sekiz, Kültür Dernekleri’ne bağlı otuz dört, dokuz adet de özel yurt kurumunun bulunduğu ifade edilmiştir. Kılavuzda paylaşılan Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu’na ait yurt isimleri, adres ve iletişim bilgileri şu şekildedir (Ankara Üniversite ve Yüksek Okullar Öğrenci Kılavuzu, 1965: 14):

Yurt adı	Adresi
Atatürk Erkek Öğrenci Yurdu	Aktaş Sokak, No: 2 Cebeci
Cebeci Erkek Öğrenci Yurdu	Cebeci
Kurtuluş Erkek Öğrenci Yurdu	Yüksek Cad. No: 40/7 Cebeci
Y. Beyazıt Er. Öğr. Yurdu	Dışkapı
Devrim Kız Öğrenci Yurdu	Ataç Sokak, No: 71 Yenışehir
27 Mayıs Kız Öğrenci Yurdu	Ziya Gökalp Cad. No: 20 Yenışehir

Y. Beyazıt Kız Öğr. Yurdu

Dışkapı

Yenişehir Kız Öğrenci Yurdu

Karanfil Sokak, Akyol Apt.

Ayrıca bu yurtlar dışında dernek ve özel yurtlara ait isim, adres ve iletişim bilgileri de verilmiştir (Ankara Üniversitesi ve Yüksek Okullar Öğrenci Kılavuzu, 1965: 14-16). Kılavuzda aktarılan öğrencilerin yurtlara kabul edilme şartları şu şekildedir:

“Yükseköğrenim kurumlarından birine kayıtlı olmak,

Ailesi yurdun bulunduğu belediye sınırları dışında ikamet etmek,

Evli olmamak, yurttan iken evlenmemek,

Sağlık durumunun tozlu yerlerde yaşamaya elverişli olduğunu sağlık raporu ile belgelendirmek,

Yabancı uyruklu öğrencilerin, ayrıca ikametgâh belgelerini yurt idaresine vermeleri,

Sabıkası bulunmamak,

Yurt İdare ve İşletme Yönetmeliği'nin öğrencilerle ilgili hükümlerini aynen kabul ettiklerine dair bildiri vermek.” (Ankara Üniversitesi ve Yüksek Okullar Öğrenci Kılavuzu, 1965: 14).

Bu şartların sadece Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'na ait yurtlarda geçerli olduğu, dernek ve özel yurtların kendi özel şartlarının bulunduğu ifade edilmiştir (Ankara Üniversitesi ve Yüksek Okullar Öğrenci Kılavuzu, 1965: 14). Ek olarak Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin okula ait yurtlarının olduğu bilgisi de verilmiştir (Ankara Üniversitesi ve Yüksek Okullar Öğrenci Kılavuzu, 1965: 16).

2.2.2.3.2.9. Öğrenci Değişimi ve Turizme Yönelik Faaliyetler

Millî Türk Talebe Birliği Ankara Tıp Derneği Faaliyet Raporu'nda verilen bilgiye göre (1955: 7-8) 1955 yılında Millî Türk Talebe Birliği öncülüğünde Yugoslavya tıp öğrencileri ile öğrenci değişimi yapılması kararlaştırılmış fakat Yugoslavya yetkilileri öğrenci kontenjanının dolu olmasını bahane ederek yalnızca iki Türk öğrenci kabul edebileceklerini açıklamıştır. Bu durum üzerine Millî Türk Talebe Birliği Ankara Tıp Derneği Türk yetkililerle görüşerek yaşanan bu hadiseyi aşağılanma olarak addettiklerini ve öğrenci göndermekten vazgeçtiklerini ifade etmişlerdir. Alınan bu kararın ülkede tıp eğitimi alacak olan 25 Yugoslav öğrencinin

durumunda herhangi bir aksaklık oluşturmayaacağı da bildirilmiştir. Tıp Derneği'nin bu dik duruşu herkes tarafından onay görmüştür (Millî Türk Talebe Birliği Ankara Tıp Derneği Faaliyet Raporu, 1955: 7-8). Ankara'da yaşanan bu hadisenin aksine aynı yılda İstanbul Üniversitesi Tıp Derneği tarafından Yugoslavya ile öğrenci değişimi başarılı bir biçimde karşılıklı olarak gerçekleştirilmiş, Millî Türk Talebe Birliği de Yugoslav öğrencilerin ağırlanması, turistik ve tarihi alanların gezdirilmesi hususunda yardımcı olmuştur (Millî Türk Talebe Birliği XI. Genel Merkez Çalışma Raporu, 1955: 19). Türkiye'de misafir olarak öğrenim gören olarak bulunan Iraklı öğrenciler de Millî Türk Talebe Birliği tarafından Türk misafirperverliğine yakışır bir biçimde Ankara Gazeteciler Lokali'nde ağırlanmıştır (Millî Türk Talebe Birliği XI. Genel Merkez Çalışma Raporu, 1955: 27). Ayrıca Amerika ile diyabet alanında çalışmalar yapmak üzere öğrenci değişimi ve iş birliği sağlanmış, Ankara Tıp Derneği Faaliyet Raporu'nda bu durumdan büyük bir övünçle bahsedilmiştir (Millî Türk Talebe Birliği Ankara Tıp Derneği Faaliyet Raporu, 1955: 9).

Millî Türk Talebe Birliği'nin yabancı öğrencilere ülkeyi tanııtma çabası, birliğin faaliyetleri arasında her daim yerini korumuştur. Ülkenin tanıtılması ve ülkeye gelen yabancı öğrencilerin tüm imkânlar seferber edilerek ağırlanması hususlarında öncü olmaktan vazgeçmemişlerdir. Nitekim 9 Ağustos 1960 tarihli Öz Birlik gazetesinde yer alan bir yazıda ülkeyi ziyaret etmek için Millî Türk Talebe Birliği'nin Turizm Müdürlüğü'ne yapılan başvurulardan ve bu başvuruların akabinde gerçekleştirilen ziyaretlerden bahsedilmektedir. Daha sonraki günlerde çeşitli ülkelerin öğrencilerinin de ülkeyi ziyaret edecekleri bilgisiyle yazı son bulmaktadır (Ecnebi Öğrenciler Yurdumuzu Ziyaret Etmeye Başladılar, 1960: 4).

Öğrenci değişimi kapsamında Almanya Tübingen Üniversitesi'nden(Baden-Württemberg Eyaleti Tübingen Şehri) İstanbul'u ziyarete gelen bir grup öğrenci, ziyaret esnasında Millî Türk Talebe Birliği rehberliğinde İstanbul ve Bursa şehirlerini gezme imkânı bulmuşlardır. Gezdikleri yerlerin tarihi ve doğal güzellikleri karşısında büyük hayranlık duyan Alman gençler üç gün olarak planlanan ziyaretlerini yedi güne çıkarmışlar, gezi sonunda Millî Türk Talebe Birliği'nden on kişilik bir öğrenci grubunu Almanya'yı ziyaret etmeleri için davet etmişlerdir (Millî Türk Talebe Birliği 1961-1962 Genel Merkez Çalışma Raporu, 1962: 64).

Selanik Üniversitesi'nden bir grup öğrenci de 1962 Ocak ayı içerisinde Millî Türk Talebe Birliği Turizm Müdürlüğü'ne başvuruda bulunarak İstanbul'u ziyaret

etmek istediklerini bildirmişlerdir. Bu ziyaret talebine Turizm Müdürlüğü tarafından olumlu yanıt verilmesinin akabinde Selanik Üniversitesi öğrencileri İstanbul’a gelmiş ve Millî Türk Talebe Birliği tarafından ağırlanmıştır (Millî Türk Talebe Birliği 1961-1962 Genel Merkez Çalışma Raporu, 1962: 65).

Millî Türk Talebe Birliği birçok konuda öncü olduğu gibi turizm konusunda da çeşitli faaliyetler düzenlemiştir. Bu faaliyetlerden en önemlisi Millî Türk Talebe Birliği Turizm Müdürlüğü’nün kurulmasıdır. Bu sayede turizmle ilgili çalışmalara ivme kazandırılmış, etkinlikler çeşitlendirilmiştir. Rehberlik kurslarının açılması ise turizm eğitimi açısından büyük önem arz etmektedir. 20 Aralık 1960 tarihli Öz Birlik gazetesinde yer alan “Türkiye’de Talebe Turizmi” başlıklı, Akkan Suver imzalı yazıda Türkiye ile Avrupalı devletlerin turizm anlayışı halklar üzerinden karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmanın sonucunda Türkiye’de turizm faaliyetlerinin çok az olduğu kanısına varılmış ve bunun değiştirilmesi için yapılması gereken birkaç husustan bahsedilmiştir. Turizmi canlandırmanın hem gençlerin yeni yerler görüp yeni insanlar tanınmasına imkân sağlayacağı hem de ekonomik olarak canlılık getireceği ifade edilerek yazıya son verilmiştir (Suver, 1960b: 6). Turizm Müdürlüğü, rehberlik hizmetlerinin geliştirilmesi ve Türkiye’nin turistik değerlerine sahip çıkılması amacıyla ilkokuldan itibaren okutulan derslere ek olarak “turistik yerlerin ve sayfelerin” genel özelliklerinin çeşitli görseller aracılığıyla öğrencilere öğretilmesi önerisinde bulunmuş, bu önerinin sadece rehberlik hizmetleri açısından değil Türkiye’nin tarihi ve doğal zenginliğinin muhafaza edilmesi için de isabetli bir tavsiye olarak dikkat çekmiştir (Millî Türk Talebe Birliği 1961-1962 Genel Merkez Çalışma Raporu, 1962: 58).

2.2.2.3.2.10. Dil Eğitimi ve Kültüre Yönelik Faaliyetler

Millî Türk Talebe Birliği Kültür Müdürlüğü’nün, genel başkanlıktan izin almak suretiyle gerçekleştirdiği “yabancı dil” konusu, birliğin eğitime yönelik faaliyetlerinden biri olarak dikkat çekmektedir. Üniversite öğrencilerinin dil sınavını geçememeleri ve bunun yükseköğrenim hayatlarını olumsuz yönde etkilemesi Kültür Müdürlüğü’nü bu soruna bir çare arama girişimine itmiştir. Bunun için yapılması önerilenlerden bazıları daha önceki yıllarda kullanılan bazıları ise önce uygulanmayan çözüm yollarıdır. Bunlarda şu şekilde sıralanmıştır:

“a. Üniversiteye giriş sınavı kapsamında dil sınavı da yapılması,

b. Üniversitenin dördüncü sömestr döneminde yapılan ve geçerli not alınmazsa bir üst döneme geçmeyi engelleyen dil sınavı yapılması,

c. Her yıl mecburi dil dersi ve dönem sonunda işlenen konularla alakalı dil sınavı yapılması,

d. Üniversiteden mezun olurken, üniversite öğrencisinde olması gereken dil yeterliğine yönelik bir dil sınavı yapılması.” (Millî Türk Talebe Birliği 1961-1962 Genel Merkez Çalışma Raporu, 1962: 45-46).

Millî Türk Talebe Birliği, bütün bu alternatif çözüm yollarını içeren bir anket hazırlayarak öğrencilerin görüşüne sunmuş, çıkan sonuç dil konusunda çeşitli tereddütleri bulunan İstanbul Üniversitesi Senatosu’na takdim edilmiştir. Senato üyeleriyle yakın temas kurularak bu hususta kulis çalışmaları yapılmış ve İstanbul Üniversitesi’nin bu konuyla ilgili kararı beklenmeye başlanmıştır (Millî Türk Talebe Birliği 1961-1962 Genel Merkez Çalışma Raporu, 1962: 45-46).

Millî Türk Talebe Birliği Kültür Müdürlüğü yaptığı çalışmalar dolayısıyla Türk halkının sevgi ve saygısını kazanmış bir kuruluş olmuştur. Bu duruma, Anadolu’da halka hizmet edecek bir okul veya kültür kurumu gibi açılışlara Millî Türk Talebe Birliği’nin davet edilmesi örnek olarak gösterilebilir. (Millî Türk Talebe Birliği 1961-1962 Genel Merkez Çalışma Raporu, 1962: 44) Bu hususa bir başka örnek ise Kütahya ilinde gerçekleştirilen Atatürk Anıtı Heykeli’nin açılış törenine, valiliğin davetlisi olarak Millî Türk Talebe Birliği’nden bir heyetin de katılmış olması gösterilebilir. Yapılan tören sonrasında Millî Türk Talebe Birliği Kültür Müdürü Nadir Bayır bir konuşma yapmış, daha sonra sözü dönemin Millî Eğitim Bakanı Ahmet Tahtakılıç alarak birliği ve faaliyetlerini öven bir konuşma yapmıştır. Törenden sonra tertiplenen yemekte Millî Türk Talebe Birliği’nin Kütahya’da “Çinicilik Yüksek Okulu” önerisi hem resmî makamlarca hem de Kütahyalılar tarafından olumlu karşılanmıştır. Bu ve bunun gibi Anadolu’da gerçekleştirilen birçok törende bulunulması hem Millî Türk Talebe Birliği ve halk arasındaki bağı kuvvetlendirmiş hem de ülkeyi refaha ulaştırma yolunda birlik olunmasını sağlamıştır (Millî Türk Talebe Birliği 1961-1962 Genel Merkez Çalışma Raporu, 1962: 44-45).

Ülkenin topyekûn kalkınmasının önünde engel teşkil eden eşit yaşam şartlarının oluşturulamaması Millî Türk Talebe Birliği ve yükseköğrenim gençliğini harekete geçiren bir diğer önemli husus olmuştur. Üniversite öğrencilerinin gönüllü olarak

faaliyetlerini yürüteceği Doğu illerini içeren “Millî Kalkınma Seferberliği” başlatılmış, Muş, Bitlis, Van, Siirt illeri ve ilerleyen zamanlarda gerekli görülmesi hâlinde Diyarbakır ve Mardin illeri seferberlik kapmasına alınmıştır. Millî Kalkınma Seferberliği adı altında başlatılan kampanya için bakanlıklar ve katılımcı kuruluşların birlikte oluşturduğu alt komisyon tarafından bir rapor hazırlanmıştır. Bu rapora göre öğrencilerin kalacak yer ve diğer insani ihtiyaçlarının temininin ilgili bakanlık tarafından sağlanacağı bildirilmiş ve ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri adına öğrencilere ayda 200 lira verilmesi kararlaştırılmıştır. Kampanya kapsamında bahsi geçen illerde insanî yaşam seviyesinin yükseltilmesi, cezaevi ve fabrika gibi kalabalık insan topluluklarının bulunduğu ortamlarda okuma yazma kurslarının verilmesi, “okuma odalarının” kitap açısından zenginleştirilmesi, bu illerde bulunan okulların bahçe duvarı ile etrafının çevrilmesi, okulların, halk eğitim merkezlerinin ve okuma odalarının tamiratının yapılması alınan kararlar arasındadır. Ayrıca bu kampanyaya katılacak öğrencilerin okudukları bölümlerde mecburi staj ödevlerinin yerine getirilmiş sayılması için gerekli belgelerin düzenleneceği belirtilmiştir (Millî Türk Talebe Birliği 1961-1962 Genel Merkez Çalışma Raporu, 1962: 13-17).

Kültür Müdürlüğü’nün faaliyetleri arasında sadece yükseköğrenim gençliğini değil ülkenin her kesiminden vatandaşını ilgilendiren konularda açık oturum ve konferanslar düzenlenmesi yer almıştır. Bu açık oturumlardan ilki, “Demokrasi, kalkınma ve reformlar” başlığı altında 20 Mayıs 1964’te Eminönü Lokali’nde gerçekleştirilmiştir. Abdi İpekçi tarafından yönetilen açık oturuma, Çalışma Bakanı Bülent Ecevit, Tarım Bakanı Turan Şahin, Prof. Dr. Turhan Feyzioğlu, Ecevit Güresin ve Çetin Altan katılmıştır. Bine yakın dinleyicinin olduğu açık oturum beş buçuk saat sürmüş ve günlerce kamuoyu gündeminde yer almıştır (Faaliyet Raporu, 1965: 8). Diğer açık oturumlar ise, “27 Mayıs’ın Getirdikleri” ve “Üniversite Reformu” konularında olup bu oturumlara önemli kişilerin yanı sıra geniş bir öğrenci kitlesinin katıldığı görülmüştür. (Millî Türk Talebe Birliği 47. Genel Kurul Toplantısı Çalışma Raporu, 1965: 8-9).

Millî Türk Talebe Birliği’nin Ankara’da bulunan ikinci başkanlığı tarafından hazırlanan “Ankara Üniversite ve Yüksek Okullar Öğrenci Kılavuzu” adlı kitapçıkta üniversiteye yeni başlayacak öğrenciler için Ankara’da bulunan kütüphaneler ile ilgili bilgi verilmiştir. Buna göre Ankara’daki kütüphanelerin isimleri, adresleri şu şekildedir:

Kütüphane adı	Adres
Alman Kütüphanesi	İzmir Cad. No: 13
Amerikan Kütüphanesi	Millî Müdafaa Cad. No: 6
Fransız Kültür Kütüphanesi	Ziya Gökalp Cad. No: 15
İl Halk Kütüphanesi	
Millî Kütüphane	Saraçoğlu Mah.
Yeni Doğan Kütüphanesi	

Bu kütüphaneler dışında her fakültenin ve yurtların öğrencilerinin kullanımına açık kütüphane ve okuma salonlarının mevcut olduğu bilgisi de paylaşılmıştır (Ankara Üniversite Yüksek Okullar Öğrenci Kılavuzu, 1965: 16).

2.2.2.3.2.11. Kurs Eğitimine Yönelik Faaliyetler

Millî Türk Talebe Birliği'nin 1960'lı yıllarda ortaokul, lise ve yükseköğrenim öğrencileri için gerçekleştirdiği faaliyetlerden biri de birlik bünyesinde açılan kurslar olmuştur. Bu kurslar yaz aylarında ortaokul, lise ve yükseköğrenim öğrencilerine hazırlama-yetiştirme kursları olarak, lise mezunlarına ise üniversiteye hazırlık kursları olarak hizmet vermiştir. Kurslarda üniversite öğretim üyeleriyle alanlarında yeterliliklerini ispatlamış öğrenciler ders vermiş, edebiyat, fizik, kimya, matematik, geometri ve yabancı dil eğitimi verilmiştir. Kursların başarı oranlarının yüksek olması neticesinde kursa devam eden öğrencilerin velileri sadece yaz aylarında değil eğitim-öğretim döneminde de kursların devam etmesini talep etmişlerdir. Ayrıca lise mezunu gençlere evlerinde özel ders imkânı da sunulmuş ve bu şekilde ders veren üniversite öğrencilerine de ek gelir sağlanmıştır. Dönemin eğitim şartlarının gereği olarak liseden mezun olan öğrencilerin bilgi düzeyleri birbirinden farklılık göstermektedir. Bu kurslar sayesinde aradaki fark kapatılmaya çalışılmıştır. Kursu katılan lise mezunu öğrencilerin % 96'sı üniversiteyi kazanmış, kazanan öğrencilerin ise %78'i okumayı istediği bölümü kazanmıştır. Öğretim kurslarına Millî Türk Talebe Birliği'nin verdiği önem ve kursa katılan öğrenci ve ailelerinin yoğun ilgisi ile öğretim kursu başarıyı yakalamıştır (Millî Türk Talebe Birliği 1961-1962 Genel Merkez Çalışma Raporu, 1962: 43-44).

Her yıl olduğu gibi 1963-1964 yaz aylarında, ortaokul, lise ve üniversite giriş sınavlarına hazırlık kursları açılmıştır. Bu kurslar sayesinde birlik hatırı sayılır bir gelir

elde etmiş, maddi durumu yeterli olmayan öğrencilerden herhangi bir ücret alınmamıştır. Ayrıca eğitim-öğretim kurumlarına giriş sınavlarına hazırlık kursları dışında, dört ay süren İngilizce kursları da açılmıştır (Millî Türk Talebe Birliği 47. Genel Kurul Toplantısı Çalışma Raporu, 1965: 16).

2.2.2.3.2.12. Spora Yönelik Faaliyetler

9 Ağustos 1960 tarihli Birlik gazetesinde yer alan “Sporda İnkılabımız Üniversite Sporu Olmalı” başlıklı Öner Südoğan imzalı yazıda ülkenin spor faaliyetlerinde neden istenilen seviyede olmadığıyla ilgili tespitler yapılmıştır. Bahsi geçen yazıda spor aktivitelerinin de üniversite çatısı altında ilim ve irfan çerçevesinde gerçekleştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu düşünceye kanıt olarak Avrupa devletlerinin spor faaliyetlerinin amatörlükten uzak olmasının dünya spor müsabakalarında derece yapmalarını sağladığı vurgulanmıştır. Türkiye’de yetişen spor adamlarının eğitim öğretim durumu ve ülkenin dünya spor müsabakalarındaki derecesi karşılaştırılarak bu hususta birtakım yeniliklerin yapılması gerektiği ifade edilmiştir. Üniversite sporunun tüm halka radyo aracılığıyla duyurulması gerektiği, bu eksikliğin de giderilmesinin Türk sporuna katkı sağlayacağı belirtilmiş ve Türk sporuna hak ettiği yeri kazandırmak, dünya devletleriyle yarışabilmek için spor alanında yapılması gereken yeniliklerin bilimle kol kola gerçekleştirilmesinin ne denli önemli olduğu vurgulanmıştır (Südoğan, 1960: 8). Millî Türk Talebe Birliği, üniversite ve yüksekokul öğrencilerinin fiziksel gelişimini tamamlayacak ve onların zindeliğini artıracak bir spor tesisinin yapılmasını yetkili mercilerden talep etmiş fakat bu hususta bir netice alınamamıştır. “Türkiye Millî Talebe Spor Teşkilatı Danışma Kurulu”na üye olan birlik genel başkanlığı, ülkedeki sporla alakalı tüm işlerin bir çatı altında toplanması için “Spor Akademisi” kurulmasıyla ilgili kanun tasarısının hazırlanmasında gerekli çabayı göstermiştir. Tasarıya olumlu ya da olumsuz herhangi bir cevabın verilmediği dönemde dahi Millî Türk Talebe Birliği’nin kendi bünyesinde spor ve sporcuları desteklemeye devam ettiği, bu kapsamda birliğin spor salonunu isteyen tüm öğrencilerin kullanımına açık hâle getirilmiştir. Birliğin spor salonu; liseler arası spor müsabakalarına, üniversite ve fakülteler arası şampiyonalara, on beş günde bir halter müsabakalarına ve birçok sportif aktiviteye ev sahipliği yapmıştır (Millî Türk Talebe Birliği 1961-1962 Genel Merkez Çalışma Raporu, 1962: 54-55).

Millî Türk Talebe Birliği tarafından 24 Ağustos 1964’te gerçekleştirilen Gençlik Kurultayı’nda sporla ilgili bir takım kararlar alınmıştır. Bunlar; üniversitelerde

bulunan spor tesislerinin düzenlenmesi, salonların kullanıma açık tutulması, spor ve kültür sahaları oluşturulmak üzere ayrılan bütçenin nerede nasıl kullanıldığının açıklanması, spor müsabakalarının düzenlenmesi, İstanbul Üniversitesi Spor Kulübü'nün faaliyete geçmesi için gerekli araştırmaların yapılmasına dairdir (Millî Türk Talebe Birliği 47. Genel Kurul Toplantısı Çalışma Raporu, 1965: 27).

2.2.2.3.2.13. Millî Bayramlar ve Anma Törenlerine Yönelik Faaliyetler

Millî Türk Talebe Birliği'nin hassasiyet gösterdiği konulardan biri de Mustafa Kemal Atatürk'ün Türk milletine armağan ettiği millî bayramlar ve bu bayramların layıkıyla kutlanmasıdır. Bu hususta gerekli ihtimam ve hassasiyeti gösteren Millî Türk Talebe Birliği, millî bayramları çeşitli etkinliklerle kutlamış ve beyannameler yayımlamıştır. Millî Türk Talebe Birliği, Çanakkale Zaferi'ne büyük önem vermiş, her yıl zafer gününü ve Çanakkale'de şehit olanları çeşitli etkinliklerle anmıştır. 1954 yılındaki program için Çanakkale Zaferi'nden bir gün önce anma etkinliğinin Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde Millî Savunma Bakanlığı ile müşterek olarak gerçekleştirileceğini kamuoyuna duyurmuştur (18 Mart Zaferi, 1954: 4). Çanakkale Deniz Zaferi'nin 39. yılı münasebetiyle gerçekleştirilen törende ilk olarak ulaştırma bakanı, daha sonra Millî Türk Talebe Birliği Başkanı Kamuran Evliyaoğlu günün anlam ve önemine binaen bir konuşma yapmış, tören 18 Mart ile ilgili bir film gösterimiyle sona ermiştir (18 Mart Zaferi, 1954: 4).

Millî Türk Talebe Birliği 19 Mayıs 1954 yılında gerçekleştirilen kutlamalara katılarak bir beyanname yayımlanmıştır (Bugün 19 Mayıs Gençlik Bayramı'nı Kutluyoruz, 1954: 7). Atatürk'e duyulan derin özlem ve minnetle kaleme alınan beyannamede Türk gencinin kendilerine emanet edilen bu ülkeyi daha da ileriye taşıyacak güce sahip olduğu ifade edilmiştir. Başta Atatürk olmak üzere Cumhuriyet'i Türk milletine armağan edenlerin gözlerinin arkada kalmaması gerektiği, Türk gencinin bu köklü mirasa canı, kanı pahasına da olsa sahip çıkmaktan geri durmayacağı teminatı verilmiştir (19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı, 1954: 2).

1956 yılındaki 30 Ağustos Zafer Bayramı münasebetiyle de Millî Türk Talebe Birliği tarafından gerçekleştirilen anma merasimi için Cağaloğlu Öğrenci Lokali mekân olarak seçilmiş, İstiklâl Marşı'nın okunmasından sonra tören birliğin genel sekreterinin açılış konuşması ile başlamıştır. Bu törende konuşma yapan İstanbul Garnizon Komutanı 30 Ağustos Zaferi'ni askerî açıdan değerlendirmiş, daha sonra Eski Muharipler Birliği adına Cevat Karsan ve Malul Gaziler Birliği adına Dursun

Bayraktaroğlu da birer konuşma yapmışlardır. Son olarak Behçet Kemal Çağlar bir konuşma yapmış, kahramanlık şiirleri okunduktan sonra film gösterimi ile anma töreni sona ermiştir (Millî Türk Talebe Birliği'nin Hazırladığı Merasim, 1956: 3).

Millî Türk Talebe Birliği tarafından Çanakkale Deniz Zaferi'nin kutlandığı bir diğer anma töreni ise 18 Mart 1957'de gerçekleştirilmiştir. Bu törende birliğin genel sekreteri Ali Said Oğuz, daha sonra Eski Muharipler Birliği adına Cevat Karsan Çanakkale Zaferi'nin önemine dair birer konuşma yapmıştır. Askerî okul öğrencileri şiirler okumuş, bir Çanakkale gazisi savaşa dair hatıralar paylaşmış, emekli askerler tarafından Çanakkale savaşı harita üzerinde anlatılarak Millî Mücadele'yle ilgili bir film gösterimi yapılmıştır. Tören Millî Türk Talebe Birliği tarafından alınan bir çelengin İstanbul Üniversitesi'ndeki Atatürk heykeline konulması ile son bulmuştur (18 Mart Zaferi Kutlandı, 1957: 1-2).

Millî Türk Talebe Birliği tarafından vatan için kanını ve canını seve seve feda eden şehitler ve gazilere hürmette kusur edilmemiş, onlara karşı vefa duygusu her fırsatta gösterilmiştir. Kuşkusuz bu duyguları gösterdiği kişilerin başında Mustafa Kemal Atatürk yer almıştır. Her sene 10 Kasım'da olduğu gibi 1960 yılında da Ata'ya karşı derin özlem ve saygılarını Öz Birlik gazetesinde "Millî Eğitim, Millî Terbiye" başlıklı yazısında ortaya koymuşlardır. Burada Mustafa Kemal Atatürk'ün eğitime dair sözlerinin yanı sıra birliğin de eğitim ve terbiye ile ilgili talep ettikleri tüm yeniliklerin mimarının Atatürk olduğu ve kendilerine de bu hususta rehberlik yaptığı vurgulanmak istenmiştir. Bu durumda Millî Türk Talebe Birliği mensup gençlerin Atatürk'ün açtığı yolda ve gösterdiği istikametten hiç ayrılmadıklarının bir göstergesi olarak ortaya çıkmaktadır. Aynı sayfada Akkan Suver imzalı "İzindeyiz Atatürk" isimli bir yazı daha yayımlanarak, Millî Türk Talebe Birliği mensubu gençlerin atalarını ne denli özledikleri, onun Türkiye Cumhuriyeti ve Türk insanı için ne kadar önemli olduğu ifade edilmiş, Atatürk'ün aziz hatırasına kimsenin zarar vermesine müsaade edilmeyeceği belirtilmiştir (Suver, 1960a: 2).

3. SONUÇ

1916 yılında kurulmuş olan Millî Türk Talebe Birliği, Türkiye'nin en köklü öğrenci teşkilatı olma özelliğini taşımaktadır. Kurulduğu günden itibaren her daim fikir ve eylem cephelerinde en ön sıralarda yer almış, sadece öğrenci sorunlarıyla ilgilenmemiş, gençliğin sesi olarak Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında yaşanan ülke gündemine ilişkin fikirlerini söylemekten geri durmamıştır.

Çalışma giriş ve iki ayrı bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde tezin araştırma konusu, gerekçesi, araştırmanın amacı, araştırma problemi, kapsam ve sınırlılıklar, araştırmanın yöntemi, araştırmanın modeli, verilerin toplanması ve kaynak özetleri hususunda gerekli açıklamalar yapılmıştır. Çalışmanın birinci bölümünde ise Millî Türk Talebe Birliği'nin tarihçesi ve kurumsal yapısına dair bilgiler paylaşılmıştır. Tezin ikinci bölümünde ise Millî Türk Talebe Birliği'nin 1933-1965 yılları arasındaki yayınları, eğitime dair görüşleri ve faaliyetlerine yer verilmiştir. Sistemli bir şekilde hareket etmek adına tez, 1933-1965 yılları arası iki ayrı dönemde ele alınmıştır. Buna göre ilk dönem 1933-1936 yılları arası, ikinci dönem 1946-1965 yılları arası olarak belirlenmiştir. 1936-1946 yılları arasında Millî Türk Talebe Birliği kapalı olduğu için bu döneme ait herhangi bir faaliyet, resmî kayıtlarda yer almamaktadır. Her iki dönemde de Millî Türk Talebe Birliği'nin eğitime dair görüş ve faaliyetleri “ecnebi mektepler sorunu”, “köycülük faaliyetleri” ve “ilköğretim, ortaöğretim ve üniversite sorunları” olmak üzere üç farklı başlık altında incelenmiştir.

Millî Türk Talebe Birliği'nin ilk döneminin önemli olaylarından Tramvay Protestosu, öğrencilerin daha ucuz bir bedelle okula gidip gelmeleri isteği doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Yine ilk dönem yaşanan önemli olaylar içerisinde Vagon-Li Hadisesi ile Türk diline verilen önem ortaya konulmuş, Razgard Hadisesi ile ölülerin aziz hatırasına duyulan saygıyı göstermek amacıyla Bulgar mezarlığına çelenk bırakılmıştır. Resmi makamlarca izin verilmemesine rağmen Hatay Mitingi gerçekleştirildiği için birlik, 1936 yılında kapatılmış, bu süreç 1946 yılına kadar sürmüştür. Bu on yıllık süre içinde Millî Türk Talebe Birliği ismine rastlanmadan, faaliyetler daha çok küçük gruplar hâlinde yürütülmüştür. Millî Türk Talebe Birliği'nin ilk döneminden itibaren eğitim-öğretim durumu, öğrencilerin sorunları gündemdeki birçok farklı konu ve çözümlenmesi gereken sorunlarla birlikte yerini korumuştur.

Çalışmada, Millî Türk Talebe Birliği'nin 1933-1965 yılları arasındaki eğitime dair faaliyet ve görüşlerine ilişkin bilgiler Millî Türk Talebe Birliği'nin 1916-1936 yılları arasındaki tek yayın organı olan “Birlik” gazetesinden, teşkilat tarafından yayımlanan ilk kitap olma özelliğini taşıyan “Gençlik Var” isimli kitaptan, öğrencilere üniversite sınavında kolaylık sağlaması adına hazırlanan “Test Soruları Kitabı” isimli kitapçıktan, üniversite öğrenci adaylarına yardımcı olmak amacıyla hazırlanan “Ankara Üniversite ve Yüksek Okulları Öğrenci Kılavuzu” isimli kitapçıktan, dönemlere ilişkin bilgiler ise “Faaliyet Raporları” taranarak elde edilmiştir. Çalışmada birincil kaynaklara ek olarak Millî Türk Talebe Birliği ile ilgili kitaplar ve dokümanlar taranarak bilgiler elde edilmiştir. Çalışma neticesinde Millî Türk Talebe Birliği'nin tüm yayınlarında eğitime dair faaliyet ve görüşlerle ilgili farklı başlıklar altında birçok yazı ve faaliyet tespit edilmiştir. “Ecnebi mektepler” sorunu bu yazılar içerisinde uzun yıllar gündemde yerini koruyan eğitim meselesi olarak dikkat çekmektedir. Yabancı okullar sorunu ele alınırken Millî Türk Talebe Birliği, yabancı okullara karşı meselenin tüm cepheleriyle mücadele içinde olmuştur. Bu mücadeleye bakıldığında ilk olarak; anne babalara çocuk eğitimi ile ilgili bilgiler, yabancı okullara gönderilen her bir Türk çocuğunun vatan ve millet için kayıp bir birey olacağı vurgusu yapılmıştır. Bunun yanı sıra yabancı okulların çocuklar üzerinde oluşturacakları olumsuz etkiler yayımlanarak aileler ve bu okullara devam eden öğrenciler uyarılmışlardır. Tüm bu uyarıların sonucunda söz konusu okullardan ayrılan öğrencilerle ilgili bilgiler paylaşılmış ve bu ayrılmalarının sonucu olarak mali açıdan zor duruma giren ve kapanan yabancı okulların haberleri yayımlanarak mücadelelerinin sonucu paylaşılmıştır.

Millî Türk Talebe Birliği'nin gerçekleştirmiş olduğu bir diğer önemli faaliyet ise “Köy Kurultayı” olmuştur. Bu kurultayda eğitim ile ilgili alınan kararlar doğrultusunda köydeki eğitim-öğretime dair bilgi toplamak amacıyla anket düzenlenmiştir. Ankete gönderilen cevaplar, Millî Türk Talebe Birliği'nin yayın organı Birlik gazetesinin ilerleyen sayılarında yayımlanmıştır. Köy okulları ile ilgili faaliyetler bununla da sınırlı kalmamıştır. II. Köy Kurultayı düzenlenerek köylerdeki yaşama dair her şey ele alınmış, mevcut durum ifade edilmiştir. Köy ve şehir arasındaki eğitim eşitsizliğini en aza indirmek adına birtakım görüşler ileri sürülmüş, bu görüşler doğrultusunda faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Bu faaliyetlerden en önemlisi “Millî Kalkınma Seferberliği” adı altında başlatılan, Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki birçok ili kapsayan, sosyal, ekonomik, eğitim ve kültürel açıdan

iyileştirme ve kalkındırma kampanyasıdır. Birlik öncülüğünde başlatılan bu kampanyaya yükseköğrenim gençliği gönüllü olarak katılmıştır. Köye dair gerçekleştirilen tüm faaliyetler “Köycülüğümüzün Temelleri” kitabında raporlaştırılmıştır.

Millî Türk Talebe Birliği’nin yayın ve faaliyetleri incelendiği takdirde görüleceği üzere birlik tarafından ilköğretimden üniversiteye tüm eğitim kurumlarının sorunları işlenmiş, çözüm aranmış ve çeşitli önerilerde bulunularak yetkililere sorunun muhatabı sıfatıyla seslenilmiştir. Tüm bu faaliyetler göstermektedir ki Millî Türk Talebe Birliği, Cumhuriyet’in ilk yıllarından itibaren genel olarak yaşanan yenileşme ve yeniliğe alışılması durumlarının tam ortasında, üzerine düşen görevi yapmış, ülke tarihinde çok önemli bir merhale olan 27 Mayıs askerî müdahalesi öncesinde ve sonrasında öğrencilerin sesi olmaya devam etmiştir. Sorunların çözümü için sorunun kaynağına inilmiş ve eğitimin öznesi olan öğrencilerin barınma, yeme-içme, okul masrafları, ulaşım gibi maddi durumları da göz önünde bulundurulmuştur ve bu durumdan yetkilileri de haberdar etme görevi üstlenilmiştir. Öğrencilerin, eğitim hayatları boyunca yaşadıkları maddi-manevi tüm sıkıntılarda çözüm için adı geçen ilk kuruluş, Millî Türk Talebe Birliği olmuştur. Millî Türk Talebe Birliği, öğrencilerin yaşadığı her sorunda çözüm için bütün imkânlarını seferber ederek üstlendiği görevi yerine getirmiştir. 27 Mayıs darbesi sonrası ülkenin tüm kurum ve kuruluşlarında başlatılan değişim rüzgârının esintilerinden eğitim şartlarının iyileştirilmesi, öğrencilerin eğitim hayatlarının kolaylaştırması adına faydalanılmaya çalışılmıştır. Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu’nda öğrenci temsilciği görevi üstlenilmiş ve öğrencilerin barınma ve kredi imkânlarında yaşanan sıkıntılara çözüm aranmaya çalışılmıştır. Barınma sorunu ile ilgili olarak yerinde incelemeler yapılmış ve öğrencilerin yaşadığı sıkıntılar yetkililere iletilmiştir. Harçlar ve imtihan ücretleri meselesinde yapılan artışlar karşısında durulmuş ve öğrencilerin maddi sıkıntılarına çözüm bulunmaya çalışılmıştır. Teknik okullar ve bu okullarda eğitim alan öğrencilerin yaşadıkları eşitsizlikler ve sorunlar sık sık dile getirilmiş ve yetkililere çözüme dair birtakım öneriler sunulmuştur. Ülkede kurulması planlanan üniversitelerin yapımı maddi ve manevi her anlamda desteklenmiş ve bu hususta Millî Türk Talebe Birliği tarafından yeni üniversitelerin kurulması ve eğitimde eşitliğin sağlanması için tüm gücüyle mücadele edilmiştir. Türkiye’nin tanıtımı ve turizmin geliştirilmesi adına, yabancı öğrencilerle değişim programları gerçekleştirilmiş ve

ülkeye gelen yabancı öğrenciler, Türk misafirperverliğine yakışır bir biçimde ağırlanmıştır. Lise öğrencileri ile yakından alakadar olunmuş, üniversite sınavına hazırlanmaları için kurslar açılmıştır. Açılan kurslardan elde edilen başarılar hem öğrencileri hem ailelerini hem de Millî Türk Talebe Birliği teşkilatını gururlandırmıştır.

Bahsi geçen yazılar ve gerçekleştirilen faaliyetlerden hareketle netice itibariyle Millî Türk Talebe Birliği'nin 1933-1965 yılları arasındaki eğitime dair yaşanan sorunlara çözüm ararken yeri geldiğinde siyasi erkle birlikte çalıştığını, yeri geldiğinde dönemin sorunlarına gösterdikleri tepkiler neticesinde yetkililerle karşı karşıya kaldığını görmek mümkündür. Kapatılmakla gözdağı verildiğinde dahi birlik, ne faaliyetlerinden ne de yayınları aracılığıyla söylemlerinden vazgeçmeyerek mücadelelerini devam ettirmiştir. 1933-1965 yılları arasında Türkiye'deki eğitim-öğretim sürecinde bir öğrenci teşekkülü olarak eğitim-öğretim sorunlarını irdeleyen ve çözüm yolları sunan Millî Türk Talebe Birliği, bugünün gençliği için de bir rol model konumundadır. Cumhuriyetin temellerini sağlamlaştırma gayretleri içerisinde Türk gençliği de Millî Türk Talebe Birliği çatısı altında inisiyatif alarak önemli kararlara imza atmış, hükümetlerin kararlarına kimi zaman karşı durarak kimi zaman destek bularak etki etmiş ve her zaman öğrenci lehinde faaliyetler yürütmüştür. Hem millî ve manevî değerlerin yüceltilmesi hem de öğrencinin maddî sorunlarının çözüme kavuşturulması hususlarında gayretler ortaya koyan Millî Türk Talebe Birliği, bugünkü gençliğe yaptıklarıyla yol göstermektedir. Bir sivil toplum örgütüne mensup olmanın kişisel gelişimdeki etkisiyle birlikte, birlik olmanın getirdiği güç vesilesiyle ülke adına yararlı faaliyetler içerisinde bulunabilmenin mümkün olduğunu Millî Türk Talebe Birliği örnekliğinden hareketle okuyabilmek günümüz gençliği adına mümkündür. Böylelikle Millî Türk Talebe Birliği, Cumhuriyet tarihinin en köklü ve önemli öğrenci teşkilatı olarak yakın tarihteki yerini almıştır.

KAYNAKÇA

- 18 Mart Zaferi Kutlandı. (1957, 19 Mart). *Cumhuriyet gazetesi*.
- 18 Mart Zaferi. (1954, 18 Mart). *Yeni Ulus gazetesi*.
54. *Döneminde Millî Türk Talebe Birliği (55. Genel Kurul)*. (1977). İstanbul: Fatih Gençlik Vakfı Matbaası.
- Ahmed Özel Yüksek Ticaret Okulunda. (1957, 12 Ocak). *Cumhuriyet gazetesi*.
- Ahmet Gülhan Biyografisi. (?). Erişim: 22 Ocak 2022, <https://www.biyografi.info/kisi/ahmet-gulhan>.
- Akyel, S. (2010). *MTTB ve MTTB'liler: Kimler Geldi, Kimler Geçti?* İstanbul: Hemenora Yayınları.
- Algan, Y. (1964). Öğrenci Sorunları. *Millî Gençlik*. 9-10. 14.
- Aşkın, M. (1953). "Felsefe". İ. Sivri (haz.). *Test Soruları: Üniversiteye Girmek İsteyen Lise Öğrencilerine*. (s. 24-26). İstanbul: Millî Türk Talebe Birliği Yayını.
- Atak, A. O. (1960, 4 Ekim). Öğretmen. *Öz Birlik gazetesi*.
- Atatürk Anıtı. (1954, 7 Şubat). *Cumhuriyet gazetesi*.
- Atatürk Heykelleri Temizlettirilecek. (1954, 23 Şubat). *Yeni Ulus gazetesi*.
- Atatürk, M. K. (1960, 10 Kasım). Millî Eğitim, Millî Terbiye. *Öz Birlik gazetesi*.
- Avşar, Z. (1963). Meselelerimiz. *Bozkurt*. 2. 10.
- Aybar, S. (1953). "Biyoloji". İ. Sivri (haz.). *Test Soruları: Üniversiteye Girmek İsteyen Lise Öğrencilerine*. (s. 31-32). İstanbul: Millî Türk Talebe Birliği Yayını.
- Aybar, S. (1960, 10 Kasım). Talebe Birlikleri Meselesi. *Öz Birlik gazetesi*.
- Aydın, M. K. (2019). *Atatürk Dönemi Gençlik Örgütü Millî Türk Talebe Birliği ve Basındaki Gücü: Birlik gazetesi (1926-1936)*. Ankara: Berikan Yayınevi.
- Aytaç, A. (2011). "İnsani Gelişmeyi Yakalamak İçin Bilgi Çağını Anlamak Şart". A.T. Aydemir (ed.). *Katılımın "e-hali" Gençlerin Sanal Alemi*. (s. 141-154). İstanbul: Alternatif Bilişim Derneği, Erişim: 26 Aralık 2021, <https://ekitap.alternatifbilisim.org/katilimin-e-hali/>.
- Bayrak yakmaya mezarlıkta yanıt. (2010, 26 Nisan). *Cumhuriyet gazetesi*, Erişim: 23 Ocak 2022, <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/besiktas-kasimpasa-macini-anadoluda-oynayacak-139571>.
- Bir Köy Hocası Örneği. (1934, 4 Ağustos). *Birlik gazetesi*.
- Bitmeyen Dert. (1960, 10 Aralık). *Öz Birlik gazetesi*.
- Bozok, H. (1935). "Y.M.C.A. ve Amerikan Kolejleri". *Gençlik Var*. (s. 17-19). İstanbul: Resimli Ay Basımevi.
- Bugün 19 Mayıs Gençlik Bayramı'nı Kutluyoruz. (1954, 19 Mayıs). *Vatan gazetesi*.
- Burslar Kalkıyor. (1954, 13 Haziran). *Yeni Ulus gazetesi*.
- Cahit, A. (1934, 1 Mart). Yabancı memleketlerde talebe hayatı: Almanya- Fransa. *Birlik gazetesi*.
- Celal, E. (1934, 2 Temmuz). İzmir Amerikan Koleji'nin Kapanışı Münasebetiyle: Ecnebi Mekteplerinin Mahiyeti ve İzmir Koleji'ne Ait Bazı Hatırlar. *Birlik gazetesi*.
- Celil, H. (1933, 7 Aralık). Üniversite Açıldı. *Birlik gazetesi*.

- Corbin, J. and Strauss, A. (2008). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Thousand Oaks: Sage.
- Çalmuk, F. (2018). *Büyük Doğu'nun Atlıları: Anılar, Olaylar ve Belgelerle MTTB'nin Yüz Yılı*. Ankara: Hoton Yayınları.
- Çanakkale İhtifal Töreni. (1954, 17 Mart). *Yeni Ulus gazetesi*.
- Çatalbaş, R. (2014). Young Men's Christian Association'ın Türkiye'deki Faaliyetleri. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi dergisi*. 55 (1). 101-122.
- Çav, E. (2010). *Tanzimat'tan Cumhuriyete Türkiye'de Değişen Gençlik Hareketleri ve Millî Türk Talebe Birliği Deneyimi (1916-1980)*. Basılmamış Doktora Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çengel, Y. (1965). "Harçlar Meselesi ve Üniversite Reformu". *Millî Türk Talebe Birliği 47. Genel Kurul Toplantısı Çalışma Raporu*. (s. 3-4). İstanbul: Son Telgraf Matbası.
- Demirtaş, F. (1953). "Edebiyat". İ. Sivri (haz.). *Test Soruları: Üniversiteye Girmek İsteyen Lise Öğrencilerine*. (s. 21-23). İstanbul: Millî Türk Talebe Birliği Yayını.
- Devam Mecburiyetine Dair. (1933, 29 Ekim). *Birlik gazetesi*.
- Duman, D. ve S. Yorgancılar. (2018). *Türkçülükten İslamcılığa Millî Türk Talebe Birliği*, Ankara: Maarif Mektebi Yayınları.
- Ecnebi Mektepleri. (1933, 5 Ekim). *Birlik gazetesi*.
- Ecnebi mektepleri: Yurdun istediği çocuğu bu yabancı mektepler yetiştiremez. (1933, 2 Ağustos). *Birlik gazetesi*.
- Ecnebi Mekteplerinden Kurtulma Yolları. (1934, 5 Haziran). *Birlik gazetesi*.
- Ecnebi Mekteplerine Çocuk Verenler Okusun. (1933, 5 Ekim). *Birlik gazetesi*.
- Ecnebi Talebeler Yurdumuzu Ziyaret Etmeye Başladılar. (1960, 9 Ağustos). *Öz Birlik gazetesi*.
- Edirne'de Üniversite Açılıyor. (1960, 26 Kasım). *Öz Birlik gazetesi*.
- Edirne'de Üniversite. (1960, 10 Aralık). *Öz Birlik gazetesi*.
- Er, T. (1964). Öğrenci Yurtlarında 12 Saat. *Millî Gençlik*. 7. 8-10.
- Ermeni provokatörlere anlamlı mesaj. (2010, 27 Nisan). *Dünya Bülteni*, Erişim: 23 Ocak 2022, <https://www.dunyabulteni.net/arsiv/ermen-provokatorlere-anlamli-mesaj-h112579.html>.
- Ertan, T. F. vd. (2018). *Başlangıcından günümüze Türkiye Cumhuriyeti tarihi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Fahri (1933, 2 Temmuz). Eski Dert: Ecnebi Mektepleri ve Çocuklarımız. *Birlik gazetesi*.
- Fehmi, L. (1934, 2 Temmuz). İzmir Gençleri İzmir Amerikan Kız Kolejindeki Türk Kızlarına Hitap Ediyorlar: Siz Erkek Kardeşlerinizden Geri mi Kalacaksınız. *Birlik gazetesi*.
- Fırıldak, E. T. (1960, 20 Aralık). Edirne ve Üniversite. *Öz Birlik gazetesi*.
- Fırıldak, E. T. (1960, 26 Kasım). Ezeli Davalar. *Öz Birlik gazetesi*.
- Gençlik Bir Beyanname Yayınlandı (1954, 19 Mayıs). *Cumhuriyet gazetesi*.
- Geyik, E. (1964). Gençlik Kurultayı. *Bozkurt*. 5-6. 16-21.
- Göğüş, A. İ. (2008). *Hep İsmet Paşa'nın Yanında*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Gültekin, S. (1963). Gerçekler. *Bozkurt*. 2. 15.
- Haydar, N. (1934, 7 Şubat). Köy mektepleri. *Birlik gazetesi*.

- Hikmet, C. (1934, 1 Nisan). Memleket Davaında Vazifemiz III: Kùltür Seferberliği ve Mùnevver Gençlik. *Birlik gazetesi*.
- Hüsni, S., vd. (haz.). (1935). *Köycüliğümüzün Temelleri*. İstanbul: Sebat Matbaası.
- İki Talebe Birliği Birleştiriliyor. (1954, 6 Ekim). *Cumhuriyet gazetesi*.
- İlhami, N. (1933, 2 Ağustos). Ordumuzun Başbuğuna. *Birlik gazetesi*.
- İlmektep Hocası. (1934, 17 Ocak). *Birlik gazetesi*.
- İmtihan Hakkı İsteyen Fakùlte Talebesi. (1957, 10 Ocak). *Tan gazetesi*.
- İnkılap Enstitüsü. (1934, 1 Nisan). Üniversite açıldı. *Birlik gazetesi*.
- İzmir Amerikan Koleji de Kapandı. (1934, 2 Temmuz). *Birlik gazetesi*.
- Kaflı, K. (1960, 10 Aralık), Öğrenci Hakları Beyannamesi. *Öz Birlik gazetesi*.
- Kanınız size böyle der, yaşıyın çocuklar! (1934, 17 Ocak). *Birlik gazetesi*.
- Karagöz, B. (1963). Tekniker'in Sesi. *Bozkurt*. 2. 14-15.
- Kıbrıs İçin Birleşmiş Milletlere Müracaat. (1950, 2 şubat). *Yeni Sabah*.
- Koç, H. H., vd. (haz.). (2015). *Milli Türk Talebe Birliği 60-61. Dönem Faaliyet Raporu 26 şubat 2011-18 Mart 2015*. İstanbul: Milli Türk Talebe Birliği Yayınları.
- Kösemen, C. (1953). "Matematik". İ. Sivri (haz.). *Test Soruları: Üniversiteye Girmek İsteyen Lise Öğrencilerine*. (s. 42-47). İstanbul: Millî Türk Talebe Birliği Yayını.
- Köy Anketi. (1934, 5 Haziran). *Birlik gazetesi*.
- Kredi ve Yurtlar Hakkında. (1963). *Bozkurt*. 2. 20-21.
- Kurt, S. (1964). Üniversite ve Harçlar Meselesi. *Bozkurt*. 5-6. 11.
- Kuseyri, ř. (1953). "Fizik-Kimya". İ. Sivri (haz.). *Test Soruları: Üniversiteye Girmek İsteyen Lise Öğrencilerine*. (s. 33-41). İstanbul: Millî Türk Talebe Birliği Yayını.
- Maarif Vekaletinden İstek. (1934, 4 Ağustos). *Birlik gazetesi*.
- Metin Akpınar: "Kıbrıs'a 115 mücahit eğitip gönderdik". (2016, 27 Nisan). *Hürriyet gazetesi*, Erişim: 22 Ocak 2022, <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/metin-akpinar-kibrisa-115-mucahit-egitip-gonderdik-40095653>.
- Millî Türk Talebe Birliği 1953 yılı Faaliyet Raporu. (1954?). İstanbul: Millî Türk Talebe Birliği.
- Millî Türk Talebe Birliği 47. Genel Kurul Toplantısı Çalışma Raporu. (1965). İstanbul: Son Telgraf Matbaası.
- Millî Türk Talebe Birliği 49. Genel Kurul Faaliyet Raporu. (1969). İstanbul: Tan Matbaası.
- Millî Türk Talebe Birliği 49. Genel Kurul-Faaliyet Raporu (1969). İstanbul: Tan Matbaası.
- Millî Türk Talebe Birliği 50. Genel Kurul Faaliyet Raporu. (1971). İstanbul: Tan Matbaası.
- Millî Türk Talebe Birliği 51. Genel Kurul Faaliyet Raporu. (1973). İstanbul: Özdemir Matbaası.
- Millî Türk Talebe Birliği 52. Dönem Faaliyet Raporu. (1975). İstanbul: Fatih Gençlik Vakfı Matbaası.
- Millî Türk Talebe Birliği 52. Genel Kurul Genel Merkez Faaliyet Raporu. (1974). İstanbul: Fatih Gençlik Vakfı Matbaası.
- Millî Türk Talebe Birliği 53. Dönem Faaliyet Raporu (54. Genel Kurul). (1976). İstanbul: Fatih Gençlik Vakfı Matbaası.

- Millî Türk Talebe Birliği 55. Dönem Faaliyet Raporu (56. Genel Kurul).* (1979). İstanbul: Fatih Gençlik Vakfı Matbaası.
- Millî Türk Talebe Birliği 56. Dönem Faaliyet Raporu (57. Genel Kurul).* (1980). İstanbul: Fatih Gençlik Vakfı Matbaası.
- Millî Türk Talebe Birliği Ana ve İç Tüzüğü-50. Kongrede Tadil Edilen Şekli İle* (1971).
- Millî Türk Talebe Birliği Ankara Tıp Derneği 1954- 1955 yılı Faaliyet Raporu.* (1955). Ankara: Millî Türk Talebe Birliği.
- Millî Türk Talebe Birliği Başkanı İleri'ye Cevap Veriyor. (1951, 23 Ekim). *Zaman gazetesi*.
- Millî Türk Talebe Birliği Genel Merkez Çalışma Raporu.* (1962). İstanbul: Tan Matbaası.
- Millî Türk Talebe Birliği XI. Genel Kongresi Faaliyet Raporu* (1955). İstanbul: Gün Basımevi.
- Millî Türk Talebe Birliği'nin Hazırladığı Merasim. (1965, 31 Ağustos). *Tan gazetesi*.
- Millî Türk Talebe Birliği'nin İleri'ye Cevabı" (1951, 14 Temmuz). *Zaman gazetesi*.
- MTTB Hukuk Fakültesi Talebe Derneğinin Bildirisi. (1960, 10 Kasım). *Öz Birlik gazetesi*.
- MTTB'nin Atatürk Üniversitesi'ne Göndereceği Heykel. (1954, 17 Ağustos). *Cumhuriyet gazetesi*.
- Neyzi, L. (2011). "Türkiye'de Kamusal Söylemde Gençlik Kurgusunun Değişimi". A. T. Aydemir (ed.). *Katılımın "e-hali" Gençlerin Sanal Alemi.* (s. 25-48). İstanbul: Alternatif Bilişim Derneği, Erişim: 26 Aralık 2021, <https://ekitap.alternatifbilisim.org/katilimin-e-hali/>.
- On Senelik Bilânço. (1933, 29 Ekim). *Birlik gazetesi*.
- Onar Edirne Üniversitesi'nin Kurulmasını Luzümlü Buluyor. (1959, 23 Aralık). *Cumhuriyet gazetesi*.
- Öğrenci Bursları Artırılmalıdır. (1959, 14 Aralık). *Cumhuriyet gazetesi*.
- Öğrenci Bursları Meselesi Mecliste Fırtına Kopardı. (1960, 27 Şubat). *Cumhuriyet gazetesi*.
- Öğrenci Sorunları Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Kurulu Toplandı. (1963). *Millî Gençlik*. 2-3. 19, 22
- Ören, A. (1953). "Mantıkı Tefekkür". İ. Sivri (haz.). *Test Soruları: Üniversiteye Girmek İsteyen Lise Öğrencilerine.* (s. 17-18). İstanbul: Millî Türk Talebe Birliği Yayını.
- Özkaya, Ş. (1964). Üniversite Sorunları. *Millî Gençlik*. 9-10. 16.
- S. İ. (1934, 4 Ağustos). Lozan, Ecnebi Mektepler, Bazı Diplomatlar. *Birlik gazetesi*.
- Semih, Y. (1934a, 7 Şubat). Orta tahsilde inkılap. *Birlik gazetesi*.
- Semih, Y. (1934b, 1 Nisan). Evvela Bir Talebe Yurdu. *Birlik gazetesi*.
- Sivri, İ. (1953). *Test Soruları: Üniversiteye Girmek İsteyen Lise Öğrencilerine.* İstanbul: Millî Türk Talebe Birliği Yayını.
- Sosyal Talebe Sigortası. (1956, 3 Aralık). *Cumhuriyet gazetesi*.
- sozluk.tdk.gov.tr. Erişim tarihi: 8.1.2022
- Suver, A. (1960a, 10 Kasım). İzindeyiz Atatürk. *Öz Birlik gazetesi*.
- Suver, A. (1960b, 20 Aralık). Türkiye'de Talebe Turizmi. *Öz Birlik gazetesi*.
- Südoğan, Ö. (1960, 9 Ağustos). Sporda İnkılabımız Üniversite Sporu Olmalı. *Öz Birlik gazetesi*.
- Şenay, S. (1960, 10 Kasım). Davalarımız Hallediliyor. *Öz Birlik gazetesi*.

- Şener, C. (1960, 23 Temmuz). Üniversite Gençliği Davalarının Hallini Bekliyor. *Öz Birlik gazetesi*.
- Şevket, N. (1934, 1 Mayıs). Dertlerden Biri Daha. *Birlik gazetesi*.
- Talebe Dekanlığı. (1960, 25 Ekim). *Öz Birlik gazetesi*.
- Talebelere İş Temin Edildi. (1960, 15 Eylül). *Öz Birlik gazetesi*.
- Talebelerin Otobüs Pasoları. (1949, 9 Ekim). *Tan gazetesi*.
- Taylak, M. (1969). *Öğrenci Hareketleri (Saltanat, Meşrutiyet ve I. Cumhuriyet'te)*. Ankara: Başnur Matbaası.
- Taylak, M. (1997). *Türkiye'de Öğrenci Hareketleri*. İstanbul: Hamle Yayınevi.
- Tunçer. (1935). "Devrim İçe Giriyor". *Gençlik Var.* (s. 8-10). İstanbul: Resimli Ay Basımevi.
- UNDP (2008). *İnsani Gelişme Raporu, Türkiye'de Gençlik*. Erişim Tarihi: 26 Aralık 2021, https://www1.undp.org/content/dam/turkey/docs/Publications/nhdrs/NHDR_tr.pdf.
- Üniversite inkılabında göz önünde tutulacak bir dert daha: İstanbul Kütüphaneleri. (1934, 1 Mart). *Birlik gazetesi*.
- Üniversite Öğrencilerine Şubat Hakkı (1959, 6 Ocak). *Cumhuriyet gazetesi*.
- Üniversiteler Tiyatrosu. (1954, 17 Mart). *Yeni Ulus gazetesi*.
- Üniversitelerde İmtihan Meselesi. (1934, 1 Nisan). *Birlik gazetesi*.
- Üniversitelilerin Paso İş. (1949, 8 Temmuz). *Tan gazetesi*.
- Wach, E. (2013). Learning about qualitative document analysis. *IDS Practice Paper In Brief* 13. Retrieved February 13, 2022, from <https://opendocs.ids.ac.uk/opendocs/handle/20.500.12413/298>
- Yeşilyurt, A. H. (1960, 4 Ekim). Türklüğü Yükselten Hamle. *Öz Birlik gazetesi*.
- Yurtlar ve Krediler Hakkında. (1963). *Bozkurt*. 2. 20 21.

ÖZ GEÇMİŞ

Cennet GÜLER, Kahramanmaraş Anadolu Kız Meslek Lisesi'ni bitirdikten sonra Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi'nden 2017 yılında mezun oldu. 2018 yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı'nda tezli yüksek lisans programına girdi. Orta derecede İngilizce bilmektedir. Evli ve bir çocuk annesidir.

İletişim Bilgileri

Öğrenci no : 17250138

ORCID ID : 0000-0001-8475-8959

